

1264
E-150

~~1911~~ 188

దేవమిచ్చినభార్య

Venuman
G. Venkateswara
Telaprolu
District

గుడిపాటి వెంకటచలం,
గవర్నరుపేట, బెజవాడ.

A

ద్వితీయ ముద్రణ 1943

పల్లిశర్మ:
వెరై టీ ఏ జన్మిన్
గవర్నరుపేట, బెజవాడ.

ముఖ్య కథాభాగం అనుకరింపబడింది.

వెల ఒకరూపాయి
మత్రమే

౧౩

క్వాల్టిటీ ప్రింటర్స్
బెజవాడ,

దైవమిచ్చిన భార్య

చిన్నతనం.

ఆ రోజుల్లో నేను సుందరవరం లోవరుశకండరీ స్కూలులో చదువుకునేవాణ్ణి. నాకూ, నాచిన్న స్నేహితులకీ, యేది చూచినా నవ్వుగా ఆనందంగా వుండేది. కాలవవాడ్డైన మామిడికాయలు కొట్టుకుతినడం, బల్లకట్టుమీద యెక్కి ఆ వొడ్డుకీ యీ వొడ్డుకీ తిరగడం, చాలా సరదా మాకు. ఆ బల్లకట్టువాడు మమ్మల్ని తిట్టిన కొద్దీ మాకు సంతోషం. చెంచు వాళ్ళ గాడిద అట్లా వస్తే చాలు, అరఫర్లాంగుమారం దాన్ని తరిమితేనే గాని వాదిలేవాళ్ళంకాదు. కొత్తకుర్రవా డెవడన్నా కనపడగానే వాణ్ణి కేక వేసి, పిలిచి, వెక్కిరించి, తిట్టి, అధికప్రయత్నం మీద వాడికి కోపం తెప్పించి వాడిచాత తిట్టించుకుని, వాణ్ణి తన్ని, అప్పుడప్పుడు తన్నులు కూడా తిని, యిన్ని పాట్లుపడేవాళ్ళం. కాని పేడతట్ట నెత్తిమీద, పెట్టుకుని ఒకపిల్ల గేదెని తోలుకుంటో వాచ్చేది. ఆగేదె మీద యెక్కి పరిగెత్తించి, ఆ పిల్లని యేడిపించాలని యెంతో వుండేది. కాని ఆదైర్యం మాలో వొక్క డికీ వుండేదికాదు. అదే మొగకురాడైతేనా! అఖిరికి ఒకరోజు యెక్క డానికి ఆగేదె దగ్గరకి వెళ్లాను; ఆ పిల్ల నాకేసి చూసింది; ఆ చూపులో నా హృదయానికేదో కనిపించింది; సిగ్గుపడి మాట్లాడకుండా వెనక్కి వొచ్చేశాను.

ఆ పూళ్ళో మానాన్నగారు తాసిల్దారు. వూరి వెలపల మామిడితోట మధ్యవున్న పెంచుటింట్లో వుండేవాళ్ళం. దాన్ని తరవాత మా నాన్నగారు కొన్నారుకూడాను. మాయింటి పక్కన ఆవూరి జమిందారుగారిది పెద్దతోట వుంది. పూర్వం ఆవూరంతా ఆ జమిందారుదే; కాని ఆమహార్యుడు ఆ ఆస్తి నంతా వ్యయంచేసి పరలోకానికి దాటాడు. ఇప్పటికీ వాళ్ళకీ ఆవూళ్ళో చాలా భూములున్నాయి.

రాణీగారు వొస్తారంటే ఒకరోజు సాయంత్రం రైలుసేషన్కి వెళ్లాను. నాకు మల్లేనే వచ్చిన నాస్నేహితులు పదిమంది చేరాను.

రైలులోంచి యెన్నో బ్రంకులు యెంతో సామాను దిగింది. ఒక రిద్దరు మొగవాళ్ళూ, ఆడవాళ్ళూ, నౌకర్లు దిగారు. మాకు “యింటరెస్టు” యిచ్చిందల్లా వాళ్ళలో ముగ్గురు పిల్లలు, యిద్దరు మొగపిల్లలూ, ఒక అమ్మాయి. ఆ కాలంలో వాళ్ళసంగతంతా మాకు ఆశ్చర్యమే. పరుపులుంటాయే ఆశెకండు క్లాసులోంచి దిగడం వొకటి; తెల్లవొంపిల్లలమల్లే అట్లా లాగులూ బూడ్సులూ వేసుకోడం; వాళ్ళు అతివిచిత్రంగా మాపంకా, మాపొట్టిలాగులూ, చిరుగుచొక్కాలూ, దుమ్ముమొహాలూ, చీవరితలల పంకా చూడడం; చివరికి ఆ అమ్మాయికూడా దొంపిల్లమల్లే బట్టలు వేసి, రెండుజడలు వెయ్యడం, యివన్నీనీ. నౌకర్లు చక చక సామానంతా బళ్ళల్లోకి యెక్కించారు. వాళ్ళు గుర్తింబండిలో యెక్కి బయలుదేరారు. మేముందరం యిరవైమందిమి కేకలు వేస్తో వెంటపడ్డాము.

ఆరోజునుంచి నాకు తోటలో అడుగుపెట్టడానికి ధైర్యం చాలింది కాదు. ఒకవారం అయింతరవాత, ఒకరోజు నేను బడినించివొచ్చేటప్పటికి మా నాన్నగారు అల్పాకా కోటూ, పెద్దబూడ్సులూ వేసుకుని జరీతలపాగా పెట్టుకుని, వీధులో కుర్చీలో కూర్చునివున్నారు. కలెక్టరు మా వూరు వొచ్చాడు గావున అనుకున్నాను. ఇంట్లో చూస్తే మా అమ్మకూడా అలంకారం చేసుకునిసిద్ధంగా వుంది. అమ్మమ్మవొచ్చి గబగబ నామొహం సబ్బుతో కడిగి, నాజుట్టు దువ్వి ముడేస్తోంది. అప్పటికి గుక్క తెముల్చు కొని యేమిటీ ప్రశయం అని అడిగాను. జమిందారుగారి యింటికి చూడడానికి వెడుతున్నామన్నారు.

వాళ్ళ మేడలోకి వెళ్లాం. నాన్నగారు మొగవాళ్ళతో మాట్లాడుతూ ముందు హాల్లోకూచున్నారు. నేను అమ్మతో లోపలికి వెళ్ళాను. రాణి గారిని చూడటంతోనే నా కామె మీద యిష్టం కలిగింది. ఆమె అమ్మని యెంతో మర్యాదచేసి,

“మీఅబ్బాయా? సుదర్శనం యీడువాడే అనుకుంటా” అంది.

“పన్నెండోయేడు శ్రావణంలో పుట్టాడు”

“ఆర్నెల్లు పెద్ద అన్నమాట వాడు మామమాసంలో పుట్టాడు
.....ఒరేయ్ అబ్బాయిల్నీ, అమ్మాయిసీ, యిట్లారమ్మనా”

ముగ్గురూ గంతులు వేసుకొంటో వచ్చారు, కొత్త వాళ్ళని,
మమ్మల్ని చూసి గుమ్మంలో ఆగారు.

“వాడే పెద్దవాఱ్ఱ, పదమూడేళ్లు, తాతగారి పేరు, వెంకటరత్నం.
వీడురెండోవాడు సుదర్శనం, తరవాతది ఆ ఆడపిల్ల, తండ్రి కోరి పద్మావతి
అని పెట్టుకున్నారు. పేరుపెట్టి పిలిచి, బిడ్డ పలికితే వినకండానే.....”

తక్కింది చిన్న దుఃఖంలో మాయమయింది. కొంచెంసేపట్లో
మళ్ళీ సద్దుకుని.....

“మీకో స్నేహితుడు వచ్చాడు చూశారుటోయ్. పట్టం స్నేహితుల
పల్లె లేడనా యేమిటి; దూరంగా నుంచుని చూస్తున్నారు?.....అవుళ్లో
వీళ్ళకి చటకారీ కుర్చీవాళ్ళతో స్నేహం. యేమైనాసరే ఆ అరపవాళ్ళతో
ఆడుకోరు. మేము వుండేచోట మనవేపు వాళ్ళెవరూ లేరు.....యితన్ని
తీసికెళ్ళి గుర్రాలూ, తోటా చూపించండి, ఆడుకోండి. పోట్టాడుకోకండేం.
వెళ్ళమ్మా”.....అంది.

ఆపిల్లలు నావొంకే చూడలేదు, వెళ్ళిపోతున్నారు. నేను వెనకాలే
వెళ్ళాను. తోటదాకా వెళ్ళేటప్పటికి వాళ్ళు ఒక్కొక్కళ్ళై కొంచెం నాకేసి
తిరగడం, అటుకేసి తిరిగి నవ్వుకోడం మొదలుపెట్టారు. కొంచెంసేపుండి
సుదర్శనమన్న అబ్బాయి నాదగ్గరికి వచ్చి నాటోపీ కింద పడేశాడు. పది
రూపాయలు పెట్టి కొన్న జరీ పట్టుటోపి. ముగ్గురూ గడ్డిమీదపడి నావంక
చూస్తో పకపక నవ్వారు. ఆపద్మావతి అన్నపిల్ల కూడానూ. ఆడపిల్ల మళ్ళీ.

“ఎందుకు అట్టా నవ్వుతారు?” అని కోపంతో అడిగాను. అడిగేప్పటికి మరీనవ్వారు. నావంక చూస్తో ఆపిల్ల నెత్తిమీద చేతులు పెట్టి రాసుకుంది. నాకు తల సగంవరకే జుట్టు పెట్టారు. అయితే నాజుట్టు చాలా పొడుగు. అమ్మకీవాళ్ళకీ దాన్ని చూస్తే చాలాయిష్టం.

“మనరాధకి (నాపేరు రాధాకృష్ణ) వున్నంత జుట్టుయే ఆడ పిల్లకీ వుండదు.” అనేది మాఅమ్మమ్మ.

ఆ జుట్టు శిగజుట్టి జడవేశేవాళ్ళు. దాన్నీ, చూసి వీళ్ళునవ్వడం. ఆమొగపిల్లల తలలు కిరస్తానీ కత్తిరింపులు. నాకు కోపం వచ్చింది.

“ఏదీ, నాజుట్టుతో నీదికొలు” అన్నాను. పద్మావతిని. ఆమాటతో కడుపులు పట్టుకుని గడ్డిమీదపడి కాళ్ళెగరేస్తో నవ్వారు. ఆ పద్మావతి కూడానూ. యెందుకు వొచ్చానా అక్కడికి అనిపించి వెనక్కితిరిగాను. నవ్వు కొంచెం ఆపుకుని “ఆబట్టలు చూడండి” అన్నాడు సుదర్శనం. యింక వాళ్ళపొట్టలు బద్దలవుతాయనుకున్నా నవ్వుతో. నావొడుగు నాడు కుట్టించిన పువ్వుల నల్లని మొహమల్ సూటికి వచ్చిన తిప్పలది. నాకు రోషంవచ్చి అక్కడే ఆగాను. ఆ అమ్మాయి నోట్లో వేలేసుకుని నావంక చూస్తో దూరంగా నుంచుంది. ఆ యిద్దరు పిల్లలూ యేదో చేతిరుమాలు కోసం తగాదాపడుతున్నారు. మాఅమ్మ, రాణీగారూ వొచ్చారు. మాఅమ్మ, “టోపీ కింద పారేసుకున్నావేం?” అని యెత్తి దులిపి, నెత్తిమీద పెట్టింది. నేను పద్మావతి మొహం కేసే చూస్తున్నా నోట్లో ఆపేయి గట్టిగా కుక్కుకుందిగాని ఆకోలకళ్ళల్లోంచి నవ్వు పొంగుతోంది. టోపీ నానెత్తిమీద కాలు తున్నట్లయింది. మాఅమ్మ అటుతిరగగానే అంత గొప్పటోపీని చుడిచి జేబులో పెట్టాను. యింతలో సత్యవతమ్మగారు, అంటే రాణీగారు. నామీద చెయ్యేసి “మీకుప్రవాణ్ణి యింత పూర్వోత్తరంగా వుంచారేం? యీకాలానికి యివన్నీ సరిపడవు.” అని, నన్ను చూసి, “మాఅమ్మాయిలతో, అచ్చాయిలతో ఆడుకోడానికి ప్రతిరోజూ వస్తావా? అని అడిగింది. నాకళ్ళలో నీళ్ళు

తిరిగాయి. మొహంతిప్పేసి తలవూయించాను. యింక జన్మంతో ఆతోటలో అడుగు పెడతానా?

యింటికి వెళ్ళేప్పుడు నా జేబులనిండా సీమబాదంకాయలూ, ఆక్రోటుపళ్ళూ నింపారు. అప్పుడుమాత్రం, పిల్లలులేని సమయంలో, సత్యవతమ్మగారిని చూడ్డానికి వస్తే లాభంగానే వుంటుందను కొన్నాను. ఆ రాత్రంతా మాయింటిలో జమీందారుగారివాళ్ళ కబురే. యింతకీ వాళ్ళ యెట్లాగో మాబంధువులేట, యెప్పుడూ ఆపిల్లల చదువుకోసం, సత్యవతమ్మగారు చెన్నపట్టణంలో వుంటారు. పద్మావతి పెళ్ళికని, యిప్పుడు యీవూరువొచ్చారు. యింక మావాళ్ళు ఆసత్యవతమ్మగారినీ పిల్లల్నీ యింటినీవొర్పించడం వాళ్ళ నవనాగరీకాన్నియెక్కిరించడం నాకర్థంకాలేదు. అప్పుడు

మూడు రోజులైన తరువాత ఆజమిందారుగారివాళ్ళు మానాన్నగారిని చూడడానికి వచ్చారు. నాన్నగారు ఆపిల్లల్ని బయటికి తీసికెళ్ళి ఆడుకోమన్నారు. విధిలేక రమ్మనిపిలిచి వాళ్ళని మాచిన్నితోటలో తిప్పాను.

“బెచ్చాలు ఆడుకొందామా?” అన్నాను.
ఒకరిమొహాలు వొకరు చూచుకొన్నారు.

“పోనీ గూటి బిళ్లలాడదాం? చాతకాదూ? గోలీలాడండి దెబ్బకుగోళీ-నావే అప్పిస్తాలెండి యిప్పిటికి, తరవాత తీర్చుకుందురుగాని, అదీ చేతగాదూ? ఎందుకు నవ్వుతారు? మీవూళ్లో యేమాడుకుంటారు?”

వాళ్ళేవేవో, ఆటలపేర్లు చెప్పారు. నాకు వొకటి తెలీలేదు. కాలవ వొడ్డికి వెళ్ళాము

“మామిడిపిందెలు రాలకొట్టి తిందామా?” అన్నాను.

సరేనని వొప్పుకున్నారు. వేశారు, వేశారు, రాళ్ళు యిద్దరూ, ఒకటన్నాతగిల్తేనా! నేను దెబ్బకోకాయ పడేశాను. తీసుకోమంటే ఆకాయలు

తీసుకొన్నారు కారు. అభిమానం! అవన్నీ పద్మావతి జేబులో పోశాను. సన్నని ముందరిపళ్ళతో యెలికలాగు ఒకకాయని కొరికి, పులుపుకి మొహంచిట్టించి, నన్ను చూసి నవ్వింది. ఆఒక్క నవ్వుతో నేనా అమ్మాయికి లోబడిపోయినాను.

“మాలోట్లో మామిడిచెట్లకి రాలకొట్టగలవా? చాలయెత్తు అవి. నచీకటి. కాయలు కనపడవు.” అంది పద్మావతి, దోవలో.

“కావలిస్తే యెక్కేకోస్తాను”

“యేమిటి? అంత యెత్తుచెట్లు?..... బలేవాడివి లాగున్నావే? వెలగపళ్ళో?”

“యేచెట్టయినాసరే—తాడిచెట్టుకూడా ఆఖరికి”

“రేపు సాయింత్రం వస్తావా?”

నాకు ధైర్యం వచ్చింది.

“మరి నన్నుచూసి నవ్వరుకదా?”

పద్మావతి మాట్లాడలేదు—సుదర్శనం

“మరి ఆ అరవవాళ్ళమల్లె, అట్లాంటి జుట్టుచూస్తే నవ్వరామా?” అన్నాడు.

రాత్రి మాయింట్లో పంతం పట్టాను.

“వాళ్ళమల్లె నాకుకూడా జుట్టు కత్తిరిస్తారా లేదా?” అని

“నీకు మతిపోయిందా? నువ్వుకూడా జమిందారుడివైతే అట్లా కత్తిరించుకుందువుగాని” అన్నారు.

తగాదా పెట్టాను. మళ్ళీ యీజుట్టుతో పద్మావతికి కనపడడ మెట్లా? చివరికి ఆముడి వెనకాలముడిగానేవుంచి, ముందు గొరక్కుండా కత్తిరింపు పెట్టేట్టు సంధించేసుకొన్నాము.

మర్నాటినుంచి ప్రతిసాయింత్రం జమిందారుగారి మేడకి చెళ్లేవాణ్ణి. ఆతోటంతా ఆపిల్లలకి కొత్తే. యేమూల యేంచెట్లున్నాయో, అవి యేం

పుపయోగమోనేను చెప్పిందాకా వాళ్ళకి తెలీనేతెలీదు. బాదంపళ్ళ పైపెచ్చు తియ్యిగా వుంటుందనీ, బుర్రగుంజు పగలగొట్టి తింటారనీ, యీతపళ్ళు మాగేస్తే బావుంటాయనీ, నల్లకామాక్షి విషంకాదనీ, అరటిపువ్వులు అంతా వాలిచింతరుచాత లోపల చేదుండదనీ, యివన్నీ నేర్పాను. నాలోకాను భవాన్నీ, ప్రజ్ఞనీచూసి, నన్ను చూస్తే వాళ్ళకినప్పు మాయమయింది. నా కంటే వాళ్ళు యింగ్లీషు బాగా మాట్లాడగలరు. కాని శివాజీ యెప్పుడు పుట్టాడో, వానయెందుకు కురుస్తుందో, వాళ్ళకి తెలీదు. పందొమ్మిది పన్ని శ్లోతంటే, కాయితంమీద పెనసలుతో లెక్కేసి, తప్పుచెప్పేవాళ్ళు. యింక చెల్లెక్కడం, గోతుల్లోదూకడం, గాడిదమీద షికార్లుచెయ్యడం, కాలవలో యీదడం, చెట్లకితాళ్ళుకట్టి ఉయ్యాలలూగడం, యేమీ చేలకావు వాళ్ళకి.

ఆ అన్నలకీ పద్మావతికీ యెప్పుడూ పోట్లాట. చిన్నదాన్ని చేసి యేమీయియ్యక యేడిపించేవాళ్ళు. నేను వాళ్ళతోకలసిన తరవాతి పోట్లాటలు యెక్కువయినాయి. నేనెప్పుడూ ఆ పద్మావతిపక్షం. నన్ను ఆసరా చూసుకొని ఆఅమ్మాయి వాళ్ళమీద మరింతతిరగపడడం మొదలుపెట్టింది. నాకు తెలిసిన యీవీషయాన్నిచూసి, నన్నుచూస్తే ఆఅమ్మాయికి గౌరవం. నాలంత గట్టివాణ్ణి చూడలేదనేది.

వాళ్ళిద్దరితో పోట్లాడి నేనూ పద్మావతి యేచెట్టుకిందో అడుకొనే వాళ్ళం. వీపులమీద పడుకొని చెట్ల ఆకుల్లోంచి ఆకాశం నీలంచూస్తో, యేవేవో ఆలోచనలు చేసేవాళ్ళం. నేను యెంతో గొప్పవాణ్ణి అవుతాననీ, కలెక్టరునో, యుద్ధాలుచేసేరాజునో, అవుతాననీ కబుర్లుచెప్పేవాణ్ణి. పద్మావతిచూడా తనూ చాలా గొప్ప దాన్నవుతాననేది.

“నీమొగుడు గొప్ప వాడయితే, నీవు గొప్ప దానివి అవుతావు. అంతేగాని ఆడదానివి నీకు గొప్పేమిటి?” అని అధికమైన అనుభవంతో నేను అనేవాణ్ణి.

పద్మావతి కట్లాఅంటే రోషం. యీ ఆడపిల్ల అట్లా కోతలు కోస్తుందేమా? అనిపించేది. మేము విన్న పూర్వపుకథలలో మమ్మన్ని

దై వ మి చ్చి న భా ర్య

యిద్దర్నీ ప్రవేశపెట్టి, ఆలోచించుకుని పద్మావతితో అప్పుడప్పుడు కథలు మార్చి చెప్పేవాణ్ణి కూడాను.

పద్మావతికి స్వయంవరం; నేనూ కూడా వెళ్ళాను. పద్మావతి నన్ను వరిస్తుందని తెలుసు. పువ్వులదండ తీసుకుని చెరికత్తైతో నావేపు నడిచి వస్తోంది. యింతలో దుష్టుడైన ఒకరాజువచ్చి తటాలున పద్మావతిని లాక్కుని తన రథంలో కూచోబెట్టుకొని పారిపోయినాడు. పద్మావతి నాకేసి చూసింది. నేను వెనకాల రథంలో వెంటడించి, ఆరాజునీ వాడి సైన్యాన్ని నాశనంచేసి పద్మావతిని రక్షించాను. యింకోసారి భయంకర రాక్షసుడు వొకడు పద్మావతిని సప్తసముద్రాల అవతల వొంటిస్తంభం మేడలో దాస్తే నేను కీలుగుర్రంమీద నాలుగు సముద్రాలుదాటి, మధ్య ఆగుర్గిం సీలవూడితే, దాంతోకూడా మూడుసముద్రాలు వొంటిచేత్తోయింది. బరణిలో యీగల్ని నలిపి, రాక్షసిని చంపి, పద్మావతిని రక్షించాను.

యిద్దరం కీలుగుర్రంమీద యెక్కి సముద్రాలన్నీ దాటి వచ్చేకాం.

“మరి శీలవూడి గుర్రం పొడయిందిగా?”

“ఆరాక్షసి రక్తం పూసేప్పటికి సీల మళ్ళీ అతికింది.”

‘అట్లానా? సరే తరువాత.

“అప్పుడు నవ్వులేక యేడ్చియేడ్చి మంచమెక్కి చచ్చిపోవడానికి సిద్ధంగావున్న మీఅమ్మగారికి నిన్ను చూపించి “యిదుగోనండీ మీఅమ్మాయి నేను వాగ్దత్తం చేసినట్లు మూడునెలలు కాక ముందే తీసుకొచ్చాను” అన్నాను.

“అంటే?”

“అయ్యో యెంతకష్టపడ్డావు? యింతచిన్నవాడివి. అంత ప్రచండ భయంకర రాక్షసిని యెట్లా చంపగలిగావు? “అంటుంది మీఅమ్మగారు. జబ్బంతాపోయి లేచికూచుని. “యేముందండి; యెంతపని? పద్మావతికోసం మూడులోకాలూ రాక్షసులైనా, అందరినీ చంపుతాను.” అంటాను అప్పుడు నువ్వు సిగ్గుతో నావంకచూసి తలవంచుకుంటావు.

“వొంచుకోను. నిన్ను చూస్తే నాకు సిగ్గుందుకు?”

“కథలో అట్లాగే చెయ్యాలి.”

“కథలో అయినా సరే అట్లా వొప్పుకోను”

“అయితే కథ చెప్పను.”

“సరేలే వొంచుకుంటా. చెప్పు తరవాత”

“మీ అమ్మగారు సరేనాయినా! మా అమ్మాయి కోసం నువ్వింత కష్ట పడ్డావు. నీకంటే నాకు అప్తులెవరు. యీ పద్మావతిని నీకిచ్చి పెళ్ళి.....”

నాగూబ గుయ్యిమంది; కళ్ళముందు వెయ్యిసూర్యులు తళతళ మన్నారు. దవడపగిలింది. కళ్లెర్రచేసి ముక్కులు యెగరేస్తో, చురుక్కుమన్న చెయ్యిని పద్మావతి తొడకి రాసుకుంటోంది- కోపం వొస్తే పద్మావతి యెవర్ని లెక్కచేయదు కాని అప్పుడప్పుడు నిష్కారణంగా కోపం వచ్చేది. ఒకసారి ఆపిల్ల కర్ర ఒకటి విరిచాను. అది పుచ్చుది “నాకర్ర యెందుకు విరిచావు? అట్లాంటిది యింక దొరకదు-” అంటుంది. నేను “అది పుచ్చుది అంతకంటే మంచిది తెచ్చియిస్తా” నంటాను- దానికి గండు పిల్లిలాగ నా మొహమంతా రక్కింది- ఆడపిల్ల. యెట్లా కొట్టను? పాపం సుదర్శనం యెంతలాగినా వొదలదు. “యింకా పుచ్చుది, అంటావా? అంటావా?” అంటో వకటే రక్కడం, యింకోసారి తనకంటే బాదం పప్పులు తోటవాళ్ళ అమ్మాయికి యెక్కువ యిచ్చానని, అన్నీ నా మొహం నేసికొట్టింది, “నాకు తెలుసులేదూ. నాకంటే ఆ అమ్మాయిని చూస్తేనే నీకు యిష్టం. పో, ఆపిల్లతో ఆడుకో-పో” అంది.

మునుపు ఆడపిల్లలంటే హీనంగా చూసేవాణ్ణి. కాని యిప్పుడు పద్మావతిని చూసిన తరవాత వాళ్ళంటే గౌరవం యెక్కువయింది. నేర్పరుగాని, నేర్చుకుంటే తిడతారుగాని ఆడపిల్ల గోలీకాయలు, సూటిగా కొడుతుంది; చెక్కెం పడకుండా మనుషుల కాళ్ళకోసం చి దొర్లిస్తుంది; చెట్ల చిటారుకొమ్మలికి యెక్కుతుంది; దెబ్బతగిలేట్టు గుద్దుతుంది. మొగపిల్లలంత బాగాను; పైగా రక్తం కారేట్టు రక్కుతుంది.

ఆ దినాలు మరుపుకురావు, చెట్లనీడల్లో, పువ్వుల వాసనల్లో, సాయంకాలపు చల్లని గాలులలో, వెన్నెలల్లో, పద్మావతీ నేను అడిన ఆటలూ, పాడిన పాటలూ, చేసిన అల్లరీ, అన్నీ జ్ఞాపకంపున్నాయి, సత్య వతమ్మగారితో కూడా నాకు స్నేహమే. చీకటి పడగానే పిల్లలందరం ఆమె కుర్చీ దగ్గరచేరి కథలు చెప్పమనేవాళ్ళం, మేడముందు గచ్చు మెట్ల మీద ఆమె కాళ్ళ దగ్గర కూచుని తాడిచెట్టుమీద మెరిసే శుక్రుడివంక చీకట్లోచూస్తో, దూరంగా చెట్లలో గాలి వూగుతూవుంటే, మాదగ్గిరకి యెప్పుడువస్తుందా అని యెదురుచూస్తో, పాండుకుమారుల బాల్యకథలు వినే వాళ్ళం. అప్పుడెంత సంతోషంగావుండేది! దిగులు ఒకటే. తెల్లారితే బడి.

చిన్నతనం చాలా సంతోషమైన కాలమంటారు. హాయిగా చీకు చింతా లేకండా, భోజనం, చిరితిండి, బట్టలూ, ప్రేమగలదేవత మాకు సంసిద్ధంచేసి యిస్తోందనే వుద్దేశ్యంతో, తిరగడం, ఆడుకోడం, బాగా వుంటుంది. యీపెద్దవాళ్ళు యెందుకో చీదరించుకుంటో, కోప్పడుతో, యేడుస్తో, బతుకుతారు? అట్లా బతక్కపోతేనేం? ఆకాశం, మబ్బులూ, పువ్వులూ, పిల్లలూ, చిలకలూ, రైళ్ళూ, నీళ్ళూ యిన్నివుండగా యీపెద్ద వాళ్ళకి సంతోషం లేకపోవడమేమో? అని సందేహం. కాని దురదృష్టం, యిన్ని అందమైన వస్తువుల్లోను, బడి, బెత్తం మాష్టరుమొహం, యీ మూడువస్తువులు కూడావున్నాయి. పిల్లలు అనుభవించే సంతోషాన్ని చూడలేక కళ్ళకుట్టి, యేదయ్యం సృజించిందోగాని యీమూడింటినీ, యీయెండనీ, వెన్నెలనీ, చెట్లనీ, చేసినదేవుడు చెయ్యలేదు. జెర్రెలూ, తేళ్ళూ, రోగాలూ, పుట్టించిన సైతాను వీటిని కూడా కల్పించివుండాలి. యెంతో ఆనందంగా గంతులు వేస్తున్నవాడల్లా, గంటవిని, చమటలో నానిన ఆపాతలోపీ నెత్తిమీద పెట్టుకుని, యెక్కడెక్కడో పారేసిన చింకిపుస్తకాలన్నీ వెతికి చాతపట్టుకునేప్పటికి, యెక్కడలేని విసుకూ, నిద్రా, విచారం వస్తాయి. కాళ్ళీడ్చుకుంటో, యెండలో పోవడం, సాయం త్రందాకా, కాలూ, చెయ్యి కదల్చుకుండా కొయ్యబల్లమీద కూచోడం, యిదిచదివావా? అదితెలుసునా? అని ప్రశ్నలూ, చెప్పకపోతే కోపం, దెబ్బలూ, చెమటూ, చీదరా, దుమ్మూ, వాసనా, యెందుకో యీప్రకారం

పిల్లల ప్రాణాలు తియ్యడం! ఆకర్బరు యెన్నో యేట సింహాసనమెక్కితే నాకేం? కాశ్మీరదేశం అడవుల్లో యేంపండితే నాకేం? యెన్నడూ జన్మలో అప్పుయివ్వను, పుచ్చుకోను, యిచ్చినా వొడ్డితీసుకోను, అన్నా వదలరు గదా ఆవొడ్డిలెక్కలు చేయించకండా? ఇదయ్యాబడి! బడిభూతాన్ని తగి లించి, చిన్నతనం సంతోషమైన కాలమంటే యేమన్నా అర్థముందీ? మామాష్టరు మొహం చూస్తేచాలు, యెప్పుడూ కోపమే, యేడుపే. తను బతికి, యెందుకు మమ్మన్ని యిట్లా యేడిపిస్తాడో తెలీదు. ఒకసారి మాయింటి పక్కనవున్న కాలవలో పడకూడదూ! ఆపాడుబతుకు బతక్క పోతే! బడిరోజుల్లో పడితే మాకోరోజు శలవన్నా వొచ్చేది!

పద్మావతిపెళ్ళి దగ్గరికొచ్చింది. పెళ్ళిప్రయత్నాలు చూస్తే మాకు సరదా, పందిళ్ళనీడలు, కొత్తతాటాకుల చల్లనివాసన, రంగుకాయితాల ముక్కలు, తళుకురేకుల పీలికలు, అద్దంపెంకులు, ఇవన్నీ ఏరుకుని ఆడు కొనేవాళ్ళం. పద్మావతికి చిన్నఅద్దంపెంకు బొట్టుపెట్టి “పట్టంను చీరకట్టి అద్దాల రెవికతొడిగి” అని ఆడేవాణ్ణి, పెళ్ళిరోజు ఎప్పుడొస్తుందా అని ఉండేది నాకు. పద్మావతికి పెళ్ళంటే సంతోషమూలేదు, సిగ్గులేదు. పెళ్ళి కొడుకుని యేమన్నాఅంటే వుడుక్కునేదికాదు. అదేం అడపిల్లో!

ఒకరోజురాత్రి నేను నిద్రపోయినాననుకునిగావును, మాఅమ్మా నాన్నా మాట్లాడుకుంటున్నారు.

“వాళ్ళ పద్మావతి యెంత బావుంటుందనుకున్నారు! పెద్దదైతే యింకా అందంతేలుతుంది. అంత అందమైన మనిషిని చూడరు.”

“అవును వాళ్ళతల్లి అంత అందంగావుంటే పిల్లలువుండరూ?”

“మనఅబ్బాయికి యివ్వకూడదూ? కళ్ళనద్దుకుని చేసుకుంటాం. కట్నం వొద్దు యేంవొద్దు. పిల్లే కట్నం. యీడుజోడుగా ఉంటారు. ఆముప్పైయేళ్ళవాడికి యివ్వకపోతే....”

“కట్నం యిస్తేనేం, వాళ్ళకిలోటా? సత్యవతమ్మగారు యిటాంటి పెళ్ళి చెయ్యదనుకున్నాను. బంధువుడవి పెద్దవాడి కెందుకియ్యడము?

యింతకీ మనకిస్తారూ? ఆయన ఇంగ్లండుకు వెళ్ళి పెద్దపరీక్షలకి చదువుతాట్ట?”

“ఆ, ఆయనవోచ్చేటప్పటికి ఈమెగారికి యిరవైయేళ్ళు వొస్తాయి. యిప్పుడే యిట్లా మొగపిల్లలతో చెల్లెళ్ళుకొంది. ఆయనగారు వోచ్చేటప్పటికి.....”

పద్మావతి అందంగా వుంటుందంటే యేమిటో అప్పుడు నాకు తెలీదు. యెర్రని జుట్టు గాలికి యెగుర్రో, పలచనివొళ్ళూ, సన్ననికాళ్ళూ, కదుల్చుకుంటూ, పరిగెత్తడం జ్ఞాపకముంది. ఆ అమ్మాయి చర్మంలో మాత్రం అప్పుడే యేదో మెరుపువుండేది. వూరికే ముట్టుకోవాలనిపించేది. కాని రక్తుతుందని భయం. కాళ్ళూ, మెడ, సన్నగా అసహ్యంగావున్నా కళ్ళు తళతళ మెరిసేవి. నవ్వకపోయినా, పెదిమలు నవ్వుతున్నట్టే కనపడేవి.

పెళ్ళివారు వచ్చారు. పెళ్ళికొడుకు సత్యవతమ్మగారి తమ్ముడే. పేరు న్యాయమూర్తి. రెండోపెళ్ళి కాని యిరవైఅయిదేళ్ళవాడు. ఆయన దొరటోపీ! సులోచనాలూ, బూచ్చులూ, చూశేటప్పటికి యేదేవేంద్రుడో దిగినట్టుంది. నాకళ్ళకి, పద్మావతికి మాత్రం భయంలేదు. అప్పుడు బి.పి. అంటే దేవతలవంటి మనుష్యులు చదివేదని మాపుద్దేశ్యం. యింజనీరింగు చదవడానికి రెండునెలల్లో ఆయన ఇంగ్లండు వెడతాట్ట.

పెళ్ళి మొదలుపెట్టారు. పద్మావతికి పసుపురాసి, బుగ్గన చుక్క పెట్టి కొత్తపసుపు చీరెకట్టి, ఆయనముందు తలవొంచి కూచోపెట్టారు. నేను వెళ్ళి నాతలకూడావొంచి “యేం?” అన్నాను. మెల్లిగా బుగ్గరో నాలిక పెట్టి వెక్కిరించింది. ఆపెళ్ళి రోజుల్లో యేమోగాని, నామనసులో, పద్మావతి నాదిలాగా ఆఅమ్మాయిని వాళ్లేదో బలవంతంచేసి పెళ్ళిచేస్తున్నట్టూ నాకు యెవరితోనూ చెప్పకోడానికి అర్థంగాని బాధగా వుండేది. కాని ఆరూపూషో నాకు ఆబాధ అప్పుడు కనపడలేదు. వాళ్ళిద్దరి చెంగూచెంగూ

ముడేస్తే, ఆపిల్లమెళ్లో ఆయన పూసలు కడితే, నాపద్మావతిని, ఆయన తనదాన్ని చేసుకుంటున్నట్లుండేది. పద్మావతి ముక్కు మొహం యెరగని ఆయన, ఆఅమ్మాయిచేత దెబ్బలుతినని ఆయన, ఆఅమ్మాయికేమి యిష్టమో తెలుసుకుని, అట్లానే ప్రవర్తించి, ఆఆటలే ఆడుకోడం తెలీని ఆయన; రాత్రీ పగలూ నవ్వుతూ, పాడుతూ, ఆపిల్లతో చేతులూ చేతులూ, కలుపుకు తిరగని ఆయన యెవరో తటాలునవచ్చి యేన్యాయం ప్రకారం నాపద్మావతి మెళ్లో అవన్నీకట్టి, నన్నుకూడా పద్మావతి ముట్టుకోనియ్యని, ఆమెడకి గంధంరాస్తాడు? పద్మావతిని వాళ్లేదో, బాధపెట్టినట్లూ అవమాన పరచినట్లూ అనుకుని, ఆపిల్ల సుదర్శనంతో పోట్లాడినప్పటినుల్లే, నేనేదో కాపాడేవాడిలాగ, నాసహాయంకోసం పద్మావతి యెదురుమాస్తున్నట్లు, ఆఅమ్మాయికి దగ్గరగా వుండేవాణ్ణి. కాని పద్మావతికి పెళ్ళిచాలసంతోషం; గర్వంకూడా వచ్చింది. పలకరిస్తే నావొంక చూసేదికాదు. ఒకసారి నాకు యేడుపుకూడా వచ్చింది. పద్మావతికి గంధంరాశాను.

“చూడు, అత్తయ్య; యితను మరీని!” అంది.

నాప్రాణం చివుక్కుమంది. ఆకొత్త ఆయనచాత వాళ్ళంతా గంధంరాయించుకోవాచ్చేం? పెళ్ళిఅంటేసరి ఆడపిల్లలకి చాలా పొగరెక్కుతుంది.

పెళ్ళి అయిపోయింది. అందరూ వెళ్ళిపోయినారు. యెప్పటిపిల్లలం మిగిలాము. పద్మావతికి గర్వంపోయింది. అప్పుడప్పుడు ఆబంగారుచిప్పలు చొక్కాలోంచి కనపడడంతప్ప బేధమేమీలేదు. ఆమొగుణ్ణి వెక్కిరించే వాళ్ళం. పళ్ళుబిగించి మెరిసే ఆకళ్ళు యెర్రచేసి జుట్టుయెగుర్తో, దూకేసి, సివంగిపిల్లలాగు. యెక్కడి వాళ్ళం అక్కటికి పారిపోయేవాళ్ళం.

రెండునెలలయింది. వారంరోజుల్లో సత్యవతమ్మగారూ పిల్లలూ, చెన్నపట్నం వెళ్ళిపోతున్నారు. నాకు పద్మావతి వెళ్ళిపోతుందనే దిగులు పట్టుకుంది. యీలోకంలో నాకు తెలిసినవాళ్ళందరూ వొకసారిగా మాయమైనా నాకంత దిగులు వేసేదో లేదో!

ఒకరోజు మధ్యాహ్నం నేను జామచెట్టుమీద కూచున్నాను. కింద కొమ్మమీద పద్మావతి కూచుంది.

“మళ్ళీ యెప్పుడొస్తారు?”

“యింకరాముట”

“యేం?”

“పనేముంది? అక్కడే చదువుకోడం అంతా”

“అయితే యింకెప్పుడూ కనపడవూ?”

“కనపడకపోతేనేం?”

“నీకు దిగులులేదూ, నేనుకనుపడనని?”

“యెందుకుదిగులు? యేమిలేదు.”

నన్నామాట చాలా బాధపెట్టింది. కొంచెంసేపుండి మళ్ళీ పద్మావతి “నువ్వెప్పుడూ చెన్నపట్నం రావూ?” అంది

“యెందుకు?”

“వాస్తే నన్ను చూడవచ్చు”

“కాని యెందుకు వస్తాను?”

“యెందుకన్నాను! జబ్బుచేస్తే వాకవేళ. మాచిన్నాన్న కొడుక్కి జబ్బుచేస్తే తీసుకొచ్చారు”

“మానాన్నగారు తీసుకొస్తారోరా?”

“పెద్దజబ్బు చేస్తే తీసుకొస్తారు”

“అయితే బాగా వానలో తడవడం, పచ్చిజామకాయలు తినడం చేస్తా. ఆఖరికి పెద్దజబ్బుచేసినా తీసుకురారేమో! మాపెద్దమ్మకి చాలా జబ్బు చేసి చచ్చిపోయింది కూడాను; ఆయినా చెన్నపట్నం తీసికెళ్ళలేదు. యెందుకు చెన్నపట్నం తీసికెళ్ళడం?”

“అక్కడ పెద్దహస్పెటలు వుంది?”

“మీరా హాస్పెటలులోనేనా వుండడం”

“ఛా, కాదు చాలాదూరం మాయిల్లు.”

“వుత్తరం రాస్తావా పోనీ?”

“మీనాన్నగారిపేరూ, అదీ రాసియ్యి రాస్తాను”

“సరేలే”

కాసేపు మాటాడకండా కూచున్నాము.

“పద్మావతీ, నిన్నెప్పుడూ మరచిపోను,”

వూరుకుంది.

“యెప్పుడూ నీమీదే ప్రేమవుంటుంది, నాకు” అన్నాను.

“ప్రేమవుంటే పెళ్ళిచేసుకుంటారుకదా?”

“అవును నిన్నే పెళ్ళిచేసుకోవాలి నేను....మరియెట్లా?.... ఒక వేళ ఆయన ఇంగ్లండునుంచి మళ్ళీ రాకపోతే....లేకపోతే నిన్ను మరచిపోతే”....

“మరిచిపోడు. నన్నుమరిచిపోతే అమ్మ వూరుకోదు”

“నన్నుచూస్తే నీకు యిష్టమేనా”

“అప్పుడప్పుడు ఆవెనకాల జుట్టుముడిచూస్తే అసహ్యంవేస్తుంది. నీచొక్కా వాసనేస్తుందికూడాను. లేకపోతే యిష్టమే!”

“నీదగ్గర కత్తిరవుందా?” వుండదని తెలుసు. అయినా అడిగాను.

“లేదు”

జేబులోంచి చాకు తీసి వెనక చుట్టిన జడని మెల్లిగా కోసి, పద్మావతి చూడకండా మీదపడేశాను. అదిరి కిందికి దూకింది.

“యిదేమిటి? పామనుకున్నా.... వెనక్కితిరుగు.... అమ్మో....”

పెద్దనవ్వు నవ్వుతూ దొర్లుతోంది.

“అదేమిటి? ఆ ఆ....మొండి....జుట్టు...అట్లా వేశాడుతోంది? యిదివరక్కంటే... అసహ్యంగా ఉంది.”

యింటిదగ్గర దెబ్బలకన్నా లక్ష్యంపెట్టకండా యింతా చేస్తే—
గుండె చివుక్కుమంది.

సత్యవతమ్మగారూ, పిల్లలూ, చెన్నపట్నం వెళ్ళారు. మళ్ళీ నేనా తోటలో అడుగుపెట్టలేదు నాకు కొన్ని రోజులు యేమి తోచలేదు. పద్మావతి దగ్గిరికి యెట్లాగో వెళ్ళినట్లూ, స్టేషన్ లోనే ఆపిల్ల కనపడ్డట్లూ, నాజబ్బు పోయి, వెంటనే మేమాడుకున్నట్లూ, కలలువొచ్చేవి. యేమేమిటో ఆలోచించుకునేవాణ్ణి. నేను ఆ అమ్మాయి తో ఆడినవీ, ఆడనివీ అన్నీ నాబళ్ళో స్నేహితులతో కథలుగా చెప్పేవాణ్ణి.

యింతలో నాకు పెళ్ళికి ఒక సంబంధం వచ్చింది. పెద్దకట్నమిస్తా నన్నారు. అమ్మ చెయ్యాలని పట్టుపట్టింది, నాన్నగారు నేను బి. యే. అయితేనేగాని చెయ్యనన్నారు. అమ్మమ్మ పెట్టినగోలకి పరిమితిలేదు. ‘నామనమడి పెళ్ళి నాకళ్ళారా చూడనియ్యవరా? నేను వచ్చింతరువాత పీడవొదిలిందని హాయిగా పెళ్ళి చేసుకుంటారా? గడ్డం మీసం వాడికి వచ్చింతరువాత వాడికేం పెళ్ళి?’ అని వాకటే యేడ్చింది.

కాని మానాన్నగారు లొంగలేదు.

—

పద్మావతి

యేడేళ్ళయిపోయింది. నేను బి. ఏ. పరిక్షకు చెన్నపట్నం వెళ్లి యెండాకాలపుశలవలకి యింటికివచ్చాను. . యేలూరు చదువుకోదానికి వెళ్ళిన మూడునెలల్లో చిన్నపద్మావతినీ అందరినీ, మరిచిపోయినాను. కొత్తస్కూలు, కొత్త టీచర్లు, పుస్తకాలు కొత్తస్నేహితులు కొత్త అనుభవాలు. పీటీల్లో పద్మావతి నిలబుట్టందా? శలవల్లో యింటికివచ్చి తోట వేపు చూసినప్పుడల్లా పద్మావతి, హూటలూ జ్ఞాపకం వచ్చేవి. పద్మావతి మళ్ళాయిక్కడకి రాకూడదా, యెప్పుడన్నా అనుకునేవాణ్ణి. మాఅమ్మ చచ్చిపోయింది. నాకెన్నో పెళ్ళిసంబంధాలు వచ్చేవి. కాని నాన్నగారే వాళ్ళ అందరినీపంపించేశారు. ఆయనపెన్షన్ పుచ్చుకొని ఆయింట్లోనేస్థిరపడ్డారు.

నాచదువు పూర్తి అయింతరువాత నేను చెయ్యవలసింది యేమిటని ప్రశ్నవచ్చింది. నాకు గవర్నమెంటునొకరీ చేయడం దానిసత్వంగా కనపడ్డది. ముఖ్యం నాకు అందరూ సాధారణంగా చేసేపనులుగాక మేదో కొత్తది, గొప్పది, యెవ్వరూ చెయ్యింది, చెయ్యరేనిది. చెయ్యాలి పుండేది. ఆకాలంలో విచ్చార్డులకి కొత్త వూహలుండేవి. దేవోపకారాలింకా రింకాలు. అందరికీ తిలకం, గోక్షే, పాయా, మామూలసిన గురువులు. వారి మల్ల దేవోపకారం మాత్రమే చెయ్యాలనీ. వొక్కసారే వారికి వున్నంత కీర్తి గౌరవం సంపాదించాలని వుండేది. యీసంగతులే యెప్పుడూ మాలో మేము మాట్లాడుకునేవాళ్ళం. నాకింకా స్త్రీ, పెళ్ళీ, యీపూహలు, జీవితంలో బాగా ప్రవేశించలేదు. అప్పుడప్పుడు ఆడవాళ్ళని చూసి వాళ్ళూ పీళ్ళూ బాపురన్నారనుకునేవాణ్ణి, అంతే. హాస్టల్లో పెళ్ళిళ్ళు అయిన వాళ్ళు, పిల్లలు వున్నవాళ్ళూకూడా వుండేవాళ్ళు. కొందరు యెప్పుడూ వాళ్ళ పెళ్ళాల సంగతే మాట్లాడుకునేవాళ్ళు. కొందరు స్త్రీల సంగతి అసహ్యంగా అగౌరవంగా. మాట్లాడి అనందపడేవాళ్ళు. ఒకసారి మావాళ్ళ యింట్లో పెళ్ళికి దోగంవాళ్ళు వచ్చి ఆడారు. అందులో వొకపిల్ల చాలా నాచుంది. చూపెదనాన్నకొడుమ, అదిల్లని యెరుగుచుననీ. చనకు దాన్ని చూస్తే చాలా యిష్టమనీ అన్నాడు. అరిసు అదిల్లకో యెట్లా స్నేహం చేసుకున్నదీ అడిగాను. స్త్రీని కొన వచ్చునని బాగా చునుకుకి చెప్పేప్పటికి నాకు అశ్చర్యం, నిగ్గు వచ్చింది.

అడళ్ళంతే గౌరవం తగ్గింది కాని యెట్లానయినా ఆపిల్లని కొనాలని పించింది. ఒకరోజు రాత్రి ఆపిల్ల యింటిదగ్గిరికి వెళ్ళాను. గుమ్మంలో ఒక ముసలామె కూచునివుంది. ఆమెదగ్గిరికి వెళ్ళి పలకరించాను దైర్యంతో. మళ్ళీ ఆవేపు వెళ్ళలేదు.

ఒకసారి పడవలో వెడుతూవుంటే, పక్కగదిలో యెవరో యెక్కిారు. గదులకి మధ్య తలుపులేదు. వాళ్ళలో ఒకచిన్నది, నాకేసి ప్రేమతో చూసిందనుకున్నాను. మధ్యతోవలో వాళ్లు యేదో వూళ్ళోదిగితే నేనూదిగి, వాళ్ళ బండివెనకాలే నడిచి పదిమైళ్ళూ వెళ్ళాను. ఆరోజుల్లా వాళ్ళ యింటిచుట్టూ తిరుగుతో ఆవూళ్ళోనేవున్నా. మళ్ళీ ఆఅమ్మాయి కన పడలేదు. తిరిగి వచ్చేశాను. ఒకవేళ కనపడితే, యేంచెయ్యాలనో నావుద్దేశ్యం? నాకే తెలీదు.

మాబంధువుల యింట్లో యింకోపెళ్ళి జరిగింది. ఆవియ్యాలివారి యింట్లో పాతికేళ్ళామె ఒకామెవుంది. భర్తకూడా పెళ్ళికివచ్చాడు. ఆమె నావంక కోర్కెతో చూస్తున్నట్లు అనుకున్నాను. ఆమెభర్త కావలసి నన్ను పలకరించి నాతో స్నేహం చేసుకున్నాడు. ఒకరోజు పాటకచ్చేరి అవుతోవుంటే అందరం గాసులైటు వెలుతురుకింద కూచున్నాము. ఆమె నావంకే చూస్తోంది. నేను ఆమెవంక చాలాసార్లు చూస్తున్నాను. కాటిక రాసుకున్న ఆమెకళ్ళూ, గంధం రాసుకున్న ఆమె మెడ, బిరుగా బిగిసి వున్న ఆమె మొహమలు రెవికా, చిన్న బంగారువడ్డాణం, అన్నీ అందంగా కనపడ్డాయి. ఆమె అందం, అత్తరువాసనా, సంగీతం, అన్నీ విడతీయ్యకుండా నామనసులో కలిసిపోయినాయి. యిద్దరం దగ్గిరికి జరుగుతున్నట్టేవుంది. నాకు చేతులూ, కాళ్ళూ లాగాయి. అర్థంకాని బాధవొకటి నన్నావరించింది.

కదలకండా ఆమె సమీపంలో చూచోలేక లేచిపోయి వరండాలో నుంచున్నాను. యింతలో తలుపులోంచి వెళ్ళినట్టుంది. చుట్టుతిరిగివచ్చి నావెనకాల ఆమెనుంచుంది. చీకటిగావుంది, రాత్రి. నామీద వేడిగా చెయ్యివేసింది, కాళ్ళువొనిచాయి, నరాలన్నీ పూగులాడాయి. కళ్ళుతిరిగాయి. వొణుకుతున్న వేళ్లతో ఆమెచేతిని పట్టుకున్నా, భయమేసింది. వన్ను ముద్దుపెట్టు

కుంటే నేనూ పెట్టుకున్నా. నరిగా చాతకాలేదని కాబోలు వెకిలిగా మెల్లిగా నవ్వింది. ఆమెకూడా భయపడుతోందని అనుకున్నాను. అట్లానే నుంచున్నా. తరవాత యేంచెయ్యాలో ప్రయత్నించినా తోచలేదు. చొక్కా పట్టుకొని ఆమెలాగింది. వెంట వెళ్ళాను. సగందూరం వెళ్లేటప్పటికి, ఆనల్లని కోతిరూపంభర్త నాతో స్నేహం చెయ్యడానికి రావడం కనపడ్డది. వెనక్కితిరిగి వచ్చేశాను. అసహ్యమో, జాలో, చెప్పలేను. పెడితే యెక్కడికి తీసుకువెళ్లేదో, తక్కిన రెండురోజులూ, ఆమె నావంక చూడలేదు. మళ్ళీ ఆమెతో వెళ్ళాలని దాలా అనిపించింది. వెళ్ళి, అడుగు దామా అనుకున్నా; కాని దైర్యంచాలలేదు.

యింకా యిట్లాంటి సంగతులు కొన్ని సగం జ్ఞాపకమున్నాయి. కాని అవేవి జీవితానికి అతకలేదు. మరుపు మబ్బుల్లో కప్పుబడ్డ ఆమోహం లన్నీ యేమైనాయో! వాళ్ళలో యెవరికన్నా నేను జ్ఞాపకమున్నానేమో!

నేను పరీక్షకు చెన్నపట్నం వెళ్ళినప్పుడు అక్కడ వెంకటరత్నం, సుదర్శనం కనపడ్డారు, యిద్దరూ యెదిగారు; కాని ఆట్టే మారలేదు. నన్ను చూచి

“యేమిటి? యిట్లా సాగిపోతున్నావు? నువ్వేనా! నిన్ను నాలుగు పెట్టి యెవరన్నా హెచ్చవేశారా? అన్నారు”

వాళ్ళూనాతోనే సుందరపురం వచ్చివేశారు. పద్మావతీ సత్యవతమ్మ గారూ అక్కడే వున్నారుట. మరునాడు వాళ్ళని చూడ్డానికివెళ్లాను. ముందు అద్దం చూసి షోకు చేసుకున్నాను. యిప్పుడు మునపటినుల్లే కాదు, నాక్రాపింగు జుట్టుకంటే నున్ననిదీ, మెట్లున్నదీ యెవరికీలేదు. సూర్యుడి కిరణాలన్నా వొంకర తిరుగుతాయిగాని నాపాపిడి తిరగదు. నాచిన్న మీసాలూ, చలించేకళ్ళూ, కడ్డివంటి నన్ననివొళ్ళూ ఎంతో ఆందంగా కన పడుతోవుండాలి అనుకునేవాణ్ణి. రోడ్డుమీద నావంకచూచేవాళ్ళ చూపులూ కొంచెం దూరంవెళ్ళి వెనక్కిచూస్తే యింకా నామీదే నిలిపివున్న స్త్రీల దుష్టులే చెప్పేవి ఆసంగతి నాకు. అద్దంముందు నుంచుంటే నామీద నాకే అమితమయిన ప్రేమకలిగేది. నేనే ఆడదానైనా యెవరిభార్యనో అయి నేను యిప్పుడున్న రూపముగల పురుషుణ్ణి చూస్తే; ఆభర్తని వొదిలి

అటాంటివాడి వెనక పరిగెత్తక పొయ్యేదాన్నా అనిపించేది. తెల్లని మల్లు పంచలూ, నైకిలుకట్టూ, టై, మెరిసే పేటెంటు లెదర్ బూడ్సులూ, ట్వీడు కోటూ, సెంటువేసిన జేబురుమాలూ, సిల్క్ కండువాలూ, చెప్పడమెందుకూ ఆలోచించుకోండి యెట్లావుండేవాణ్ణో!

తోటదాటి మేడదగ్గిరికి వెళ్ళేటప్పుడు ముందు యెవరో మొగాళ్ళరో కూచుని మాట్లాడుతున్న సర్వసరస్సుగారు కనపడ్డారు. నన్ను చూసి చాలాఆదరణగా చూచోపెట్టి, సంగతులన్నీ అడిగారు. ఆమె మొహంమీద ముడతలూ, తలమీద తెల్లవెండ్రుకలూ యెక్కువైనాయి.

“యెంత పెరిగావు? సుదర్శనం చూడతా యింత పొడుగనుకోను. పద్మావతి నిన్ను గుర్తుపట్టలేదనుకుంటూ, చాలా సంతోషంగావుంది మమ్మల్ని మరచిపోకండా వచ్చావు.” అంది.

యింతలో వెంకటరత్నం వచ్చాడు. వెంకటరత్నం వెనకాలే శ్రీత నీలం సిల్క్ చీరెకట్టుకొని గంధర్వ కన్యలాగు ఒకరూపం కనపడ్డది. నన్నుగా పొడుగ్గా గాలికివూగే మడించిన సరుకుచెట్టు మల్లెవుంది. చక్రిము అతినునుపు. దానినిండా యెర్రని జీవనశక్తి ప్రవహిస్తున్నట్లుంది. యెర్రని పెదిమెలు, నవ్వుచున్నకళ్ళు, ముందుకు వొంపులిరిగిన బుజాలు మెదా, నా చేళ్ళవచ్చిచివ్చాచాయి.

“అదిగో!” అని

చేతులో ఒకపూలకొమ్మ ఆడిస్తో పద్మావతి వచ్చింది. అటుతరవాత నేనేం మాటాడానో, ఆమె యేమన్నదో యింతెవరేనున్నారో, ఘోషి జ్ఞాపకంలేవు. జ్ఞాపకమున్నదల్లా ఒక హృదయానుభవమే! ఆమె, యెట్లా కదిలిందో యెప్పుడు నన్ను చూసి చిరునవ్వు నవ్విందో. యెట్లా చూచుందో కాలు ఆడించిందో; అన్నీ జ్ఞాపకమున్నాయి. యేం మర్యాదా, చాతుర్యమూ నేర్చుకుంది! అక్కడవున్న కొర్ర పెళ్ళపడుపులను, లాయర్లరోసూ, సరిసమానంగా, తమరు చెయ్యి రేకుండా మాట్లాడేస్తుంది యింగ్లీషులో ఆకంతం! ఆమృదుర్వమూ, మాధుర్యమూ, స్వరాల ఆరోహణమూ, యెన్నడూ గుర్తించలేదే అనుకున్నా.

ఆమె నాతో మాట్లాడితే నాకు బదులు మాటరాదు. ఈమెతో మాట్లాడడానికి నాకేముంటుందా అనిపించింది. నేనూ బి. ఏ. ప్యాసయినాను. యేమీ తక్కువవాణ్ణికానని, జ్ఞాపకం తెచ్చుకుంటేనేగాని, కొంచెం ధైర్యం వచ్చిందికాదు. చిన్నప్పటి యెర్రనిజుట్టూ, సన్నని మెడ, కాళ్ళూ మాయమయినాయి. చెంపలపైకి వచ్చేట్టు చక్కగా ముడివేసుకున్న జుట్టూ, యెత్తవుతోవుండే రొమ్మును కప్పని, మెడకిందికి కత్తిరించిన చీనాసిల్కుజాకెట్టూ నాకళ్ళని ఆకర్షించేవాయి.

యింటికి వెళ్ళింతరవాత పద్మావతిని గురించి ఆలోచించుకున్నాను.

పద్మావతి యిట్లావుండేమా అని ఆశ్చర్యంవేసింది. ముందుగా యెట్లావుంటుందనీ ఆలోచించనేలేదనుకుంటా. యేదో పూలు అల్లుకుంటో వంటింటిదగ్గర గదిలో కూచుంటుందనో, నన్ను చూడగానే సిగ్గుపడి యింట్లోకి పరిగెత్తితే, నేను వెనకవెళ్లి

“పాతవాణ్ణేగా. యింతలోనేసిగ్గు!” అని

గొప్పచెయ్యవచ్చుననో, అనుకుని వుంటా. కాని తనేముందు రాణిలాగు నాదగ్గరికి వచ్చి, నన్ను పలకరించిన మాత్రాన పరవశపుచ్చి, నేను బిడియపడేట్టు చేసేట్టుగా మారుతుందనుకోలే. యీమా, పద్మావతి, ఆ కిన్నరకన్య! యెండ పొడలలోంచి ఆకారందాల్చి, ఆశగొలుపుతో నాముందుకు నడిచివచ్చిన మాధుర్యము! నాచిన్నప్పటి కొంటె పద్మావతి యీమా!

సత్యవతమ్మగారు పద్మావతిని, యిట్లా మొగవాళ్లతో స్వేచ్ఛగా తిరిగేట్టు, యెందుకు పెంచిందని నాకు ఆశ్చర్యం కలిగింది. ఆయేడేళ్లలోనూ యేమీ జరిగిందోకాని, నేను చూసేప్పటికి పద్మావతి అట్లావుంది. సాధారణంగా హిందువులయిళ్ళల్లో అది ఆచారంకాదనీ, కొత్త అని తోచింది. తరవాత రోజుల్లో పద్మావతిని అడిగాను. తనని యింత స్వేచ్ఛగా, యెందుకు వుణ్ణిచ్చారని.

“మొదటి సంగతి మాఅమ్మకే పట్టింపులేదు. తరవాత నేను ఆమె కిష్టమయిన దానికంటే స్వేచ్ఛగా వున్నానని, అదమాలని చూసింది. కాని అప్పటికప్పటికే నేను ముదిరిపోయినాను. చాతగాక సమాధానం చేసుకుని

వూరుకుంది. అయినా తనకెందుకు యీభారమంతా. అనుభవించేవారు యింకోరున్నారుకదా? అనుకుంది అనుకుంటూ" అని చెప్పింది.

మర్నాడు మధ్యాన్నం మళ్ళీ వెళ్ళాను. పద్మావతి నన్ను తోటలో తిరగడానికి రమ్మంది. రాధా మనోహరం జాడీ అల్లుకున్నచోట నీళ్ళకుండు వుంది. చిన్నప్పుడు దాని బిరడాతీసివేసి, నీళ్ళన్ని పోనిచ్చి, తోటవాళ్ళని యేడిపించేవాళ్ళం. యిద్దరం అక్కడకూచుని, పూర్వంమల్లనే తేలిగ్గా మాట్లాడుకున్నాం. చెన్నపట్టం సంగతులు, ఆగ్రాలో తను మొన్నచూసిన విచిత్రాలూ, అన్నీ చెప్పింది. నాపరీక్షలూ, స్నేహితులూ, పాఠాలూ, అన్నీ వాగేశా. అప్పుడప్పుడు ఆకోలకళ్ళ కొనల్లోంచి నామొహంవంక దొంగ చూపులు చూస్తోంది. నేనెట్లావున్నానో, యెంతమారానో, అనిగావును. ఆమెతో మాట్లాడుతోవుంటే నాకు మాటలు తడబడతాయి. తెలివిగా మాట్లాడుతున్నానా అని సందేహం. మాట్లాడుతో మధ్య ఆమె వొంగితే నడుమువొంపూ, చెయ్యి చక్కదనమూ, చూసి యేం మాట్లాడుతున్నానో మరచిపోతాను. ఆమెమాటలు సంతోషకరమైన రహస్యంమల్లే చెవికి తాకాయి. మృదువైన కంఠస్వరమూ గలగలమనేనవ్వు సంగీతంమల్లే హృదయాన్ని కలతపెట్టాయి.

ఆకుండు చూసేటప్పటికి పూర్వంసంగతులు జ్ఞాపకమొచ్చాయి.

"అప్పుడు యెన్ని ఆటలు తోచేవి! వాటినంగతి తలుచుకుంటో వుంటా."

"నేనూను; నీకట్టవొకసారి విరిచేశాను జ్ఞాపకముందీ? అది నేను పుచ్చుదంటాను మంచిదంటావు నువ్వు?"

యిద్దరం నవ్వాము. అప్పుడంత స్నేహంగా ఉండేవాళ్ళమే యిప్పు డింత కొత్త యెందుకుమనకి? అని యిద్దరికీ తట్టింది.

"అప్పుడు కొట్టినట్టు యిప్పుడు నిన్ను చెంపకాయ కొట్టనుకదా!నేను గీకానుకదూ నిన్ను?"

ఆమె అంత చనువుగా మాట్లాడేటప్పటికి నాకు చాలా సంతోషం కలిగింది.

“ఛా, లేదులేదు”

“గీకానులే”

“ఛా లేదు”

“యెందుకు లేదంటావు? వొప్పుకుంటేనేం? మనమిద్దరం పెద్ద వాళ్లం అవుతున్నాము, వొచ్చిన యిబ్బంది అదీ. పోట్లాటవొచ్చినా, యింక కాళ్ళూ చేతులు వుపయోగపరచముగదా?”

అక్కణించిలేచి తోటంతాతిరిగి పెద్ద వేపచెట్టుకిందకి వెళ్లాము. మునుపు ఒకరోజు సాయంత్రం, యిద్దరం దానికింద నిద్రపోతే, మాకోసం వూరంతా వెతుక్కున్నారు.

“మళ్ళీ అంత చిన్నవాళ్లం అయితే బావుండదూ?” అంది.

“అట్లాంటి నిద్ర మళ్ళీ రాదు” అన్నాను దైర్యంచేసి.

యిద్దరం యింటిదగ్గిరికి వొచ్చాము. ముందు ఒకమెట్టెక్కి, తెల్లని, మధ్యగుంటపడి వొంపున్న మెడని నాకళ్ళకి సమానంగా నుంచుని, “చూడు నాకంటె యింకా నువ్వే పొడుగు. యింక యెప్పుడూ నన్ను కిందిదానిగానే చూస్తావు.” అంది.

“యెత్తైనా యెప్పుడూ నీకంటె కిందగానే వుంటాలే.”

“ఛా, అదికాదు. సమానంగా వుండాలి మొగవాడివి కదూ నువ్వు!”.....

ఆ యెండాకాలమంతా నాయవ్వనం పద్మావతితో నిండిపోయింది. ముందువెనకా తెలియదు. కళ్లు కనపడవు. యెందుకా యేంచేస్తున్నానా, అనే ఆలోచనలేదు. ఆమెనడిచిన నేలమీది దుమ్ముతీసి కళ్ళకద్దుకున్నాను. ఆమెతో తిరగడం, మళ్ళీ యెంతత్వరగా ఆమెదగ్గిరికి చేరుకుందామా అని తొందరపడడం, ఆమె కనపడనంతసేపూ, యేంతోచక గిలగిలలాడడం, రాత్రులు కూడా ఆమెనే కలలలోచూడడం, పొద్దున లేవగానే ఆమెని వెతుక్కుంటో వెళ్లడం, యింతేపని ప్రతిరోజును, చాలాసార్లు మాట్లాడే వాళ్ళమే కాదు. చెయ్యిచెయ్యి పట్టుకుని కిందికి చూస్తో తిరిగేవాళ్ళం మాట్లాడినప్పుడు యెవరు యేది మాట్లాడినారే. యెదో కంఠం వినపడు

తోపుంటే చాలు: యెవరం యేంచేస్తున్నా వొకళ్ళకి రెండోవాళ్ళమీదే కళ్ళు; కానీ ఒకరికళ్ళల్లోకి వొకరం సూటిగా చూసుకోము. రాత్రియింటికి చేరు కున్నతరువాత ఆరోజు జరిగిందంతా, చిన్నపనులూ, పొంచాటు మాటలూ, అన్నీ గోరంతలు చేసి, ఆలోచించుకుని, ఆలోచించుకుని, సంతోషించేవాణ్ణి- మళ్ళీ మర్నాడు యేంచెయ్యారో లోపలవుద్దేవ్యాలు బైటపడకందా యెట్లా తెలియపరచాలో ఆలోచించేవాణ్ణి.

ఆకుటుంబములో, మేమిద్దరం యిట్లా వొంటరిగా కాలం గడపడం బహుసులభం. పద్మావతిభర్త న్యాయమూర్తిగారు, యింకా ఆదేశంనించి రాలేదు. సత్యవతమ్మగారు, యేవో వ్యాజ్యాల ప్యవహారాల్లో, వూపిరాశ కండా కొట్టుకుంటున్నారు. నేను బంధువుణ్ణి, అనోయేమో నన్ను తమలో వొకణ్ణిగానే చూసుకునేవాళ్ళు. యెవరికీ మాయిద్దరిస్నేహం, వింతగా కన బడ్డట్టులేదు. పదింటికి భోజనమైతే, సాయంత్రాందాకా యెవరెక్కడున్నారని అడిగేవాళ్ళులేరు. నాచిన్నప్పుడువున్న బంధువులెవరూ, యిప్పుడు వాళ్ళింటోలేరు. సాధారణంగా వెంకటరత్నం, సుదర్శనం, పన్నెండు ప్రాంతాల మాయమయ్యేవాళ్ళు. సత్యవతమ్మగారు నిద్రపోయేది. యింటి కంతా మేమిద్దరమే. వూరికే వొకరినొకరు చూసుకుంటో మాట్లాడుకుంటో వుండేవాళ్ళం. చదువుకునేవాళ్ళం. యింగ్లీషుకవుల్ని యెంతబాగా అర్థం చేసుకొనేది పద్మావతి! అంతమంచి కంఠస్వరముండి కూడా, పద్మావతికి సంగీతం రాదు. కాని ఆమె, మాట్లాడే ప్రతిమాటా సంగీతంలాగే వుండేది. కొన్నాళ్ళకి సుదర్శనంవాళ్ళూ మమ్మల్నివొదిలి రోజూ అట్లావెళ్ళడం వింతగాకనపడి పద్మావతిని అడిగాను.

“యీతోట వెనకాల యిల్లుంది చూశావా? జాంబో యెవరో స్నేహితులు దొరికారు వాళ్ళకి”

“అది యెవరిల్లు?”

“యేమో?”

“అక్కడ యిద్దరు అమ్మాయిలు కనపడతారు కదూ?” తలవూ యించింది.

“వెళ్ళిచూడనా?”

“అక్కర్లేనిపని నీకెందుకు?”

అప్పుడప్పుడు వాళ్ళు వెళ్ళకపోతే,

“అన్నయ్యా, వొంటిగంట అయింది.

లేకపోతే యేం? యెవరన్నా చూశారా? వెళ్ళలేదేం యివ్వాలి?” అనేది వొకసారి అట్లా అడిగేటప్పటికి సుదర్శనం

“అంతకొందరా? పోనీ, మేము తోటలోకి వెడతాంలే” అనినవాడు.

యెండాకాలంలో ఒకరోజు మధ్యాహ్నం, హాయిఅయిన వానకురిసి వెలిసింది. తళతళమని నీళ్ళ బొట్లు, ఆకులమీద మెరవడానికి, మబ్బులోంచి తొంగిచూసే యెండవచ్చింది. తోటలో పిచ్చికలు గుంపులుచేరి అరుస్తున్నాయి - చెట్లు తలలువూయించి, మాతలలమీద చినుకుల్నిరాల్చాయి, గడ్డికొత్తవాసన వేసింది. రెండు పెద్దయంద్రధనస్సులు, యీమూలనించి ఆమూలకి వెలుగుతున్నాయి - మబ్బులచివర తెల్లటివెలుగు కళ్ళుమిరిమిట్లు గొలుపుతోంది. మేమిద్దరం పంటకాలవ వొంటెనమీద నుంచున్నాము - కోవెల కూస్తోంది. రెండు మేకపిల్లలు గట్టున గంతులేస్తున్నాయి. ఉదతలు కిందినించి చెట్లమీదికి తరుముకుని అటలాడుతున్నాయి. గొల్లపిల్లవాడు తన మందని పిలుస్తున్నాడు. నాచెయ్యిదగ్గర గొల్లబామ వాలింది. మేమిద్దరం, పరుగెత్తుతున్న, ఆకొత్త యెర్రనిసీళ్ళని చూస్తున్నాము. వొడ్డునించి సన్నని సీళ్ళధార, కాలవలో పడుతోంది. తలలో బొడ్డుమల్లెపూలుతీసి, చీల్చి వొక్కక్కచే, పద్మావతి నీళ్ళలో వేస్తోంది. ఆమెవేళ్ళు వొణుకుతున్నట్లు కనపడ్డాయి. నాలో యెదోకొత్త ధైర్యంవచ్చింది. గుండె బిగబట్టినట్లు యింది. ఆమెతలయెత్తి పక్కగా నావంకచూసింది. నేనుచూశాను సృష్టిలో మహాగంభీరమైన మార్పు, వస్తున్నట్లు తట్టింది. పద్మావతి పెదిమలు వొణుకుతున్నాయి, అనుకున్నాను.

ఆమె ప్రక్కకి తిరిగి, నాకు యెదురుగా నుంచుంది, తల కొంచెంగా వొంచింది. సాయంకాలపు యెండలో ఆమెపట్టుజుట్టు మెరిసింది. జుట్టునించి అగరువాసన నాకువేసి, నాతలతిరిగింది. భయంవేసింది. ఏళక్తో మమ్మల్ని దగ్గిరికి లాగుతోంది. ఆమెమీద చేతులువేశాను, ఆమె కదలలేదు. తరవాత యేంజరుగుతుందో, చూడ్డానికి నుంచున్నట్లుంది. పెదిమలు

దైవమిచ్చినభార్య

బిగబట్టి, నిర్భయంగా నాకళ్ళకోసం చూస్తోంది. ప్రతినరం వాణికింది నాకు. ఆశతో, పదివేలశక్తులు నన్ను, ముందుకు లాగేస్తున్నాయి. ఆమె అందాన్నంతా, ఆమె రూపుని, ధైర్యాన్ని, సాహసాన్ని, నాకు అర్థంగాని దెదో చెయ్యాలనుకోడం; వెనక్కితీయడం; విద్యుచ్ఛక్తి భాధించినట్లయింది. తెల్లవారేముందు, వెలుతురు కొంచెంగా వొస్తున్నట్లూ, అగుతున్నట్లూ, వుంటుందే అట్లావుంది- ఆమె నాదగ్గిరికి కొంచెంగా కదిలింది; వాటంతట అవే కలుసుకున్నాయి- మాపెదవులు.

అదీ మా ప్రేమమొదలు. పద్మావతి ఆరోజుల్లో యెట్లా వుండేది? ఫొటోలు చాలా వున్నాయి, గాని అసలుఅందం వొకటి కనపరచదు. కూచున్నా, పద్మావతి కదులుతున్నట్లేవుండేది. పువ్వులు వాసనేసినట్లే. సన్నగా గ్రేస్‌ఫుల్ (graceful) గావుండేది. ఉన్నదానికంటే పొడుగా కనపడేది. మొహం మీది కళ వర్షించడం అసాధ్యం. ఫొటోలో, ఆమె వొంటిరంగు యెట్లాకనపడుతుంది? పద్మావతి అందం, సగం వొంటిరంగు లోనే వుండేది. తెల్లని చర్మంకింద, ఎర్రని సౌందర్య ప్రవాహం వరదలు కట్టినట్లుండేది. అన్నిట్లోకి అందం, నోరుదగ్గర. ఆమెకి యెదోవేళాకోళం, కొంచెతనం, అల్లరి కనపడేది, పెదవులు కలుసుకున్నచోట ఆవొంపులో, ఆమె మాట్లాడితే యింకా వినాలనిపించేది; చివాల్లేస్తున్నాసరే, చాలా తమాషా సంగతులనేది. ఆగి ఆగి వచ్చేవి మాటలు గుంపులుగా. కళ్ళు యెక్కువ పెద్దవికావు. కాని ఆకళ్ళ తెల్లగుడ్డులో నల్లపాపమెరుపు, సాయంత్రం, వాన ఆకాశాన్ని కడిగిన తరవాత, శుక్రుణ్ణిచూస్తే, తెలుస్తుంది. ఆతెల్లచుక్క మెరిసినంత కాంతిగా, యీనల్లచుక్కలు మెరిసేవి. కను రెప్పల్లో యెంతో ఆకర్షణవుండేది. అంతమధురమైనవీ, దయగలవీ. కళ్ళు నేనింతవరకు యెవరకీ చూడలేదు. కనురెప్పలు వారివుండేవి. కిందికి చూస్తోవుంటే, చదువుతోవుంటే, మూసుకున్నట్లే వుండేవికళ్ళు. హృదయంలో అతుక్కునివుంది ఆరూపం. యివన్నీ శాశ్వతంగా నన్ను ఆమెవాణ్ణి చేసేళాయి. వొట్టిశరీరం అందంచూసి, మోహించాననవొచ్చు- అవును, ఆశరీరంలోంచి, కళ్ళల్లోంచి, మాటల్లోంచి చూశాను, ఆమెఆత్మ ఔన్నత్యాన్ని.

మొదటినించీ, యిద్దరం సమానులమల్లే ప్రవర్తించాము. యింకా ఆమె నాకంటె అధికురాలు, నాకామె మీద యెక్కువైన గౌరవం. ఆమె అంతటి ఔదార్యవంతుల్ని, యింతవరకు చూడలేదు. మెల్లి మెల్లిగా ప్రేమ సంపాదించడం, దొంగచూపులూ, దొంగమాటలూ, ప్రయోగించిడం, రెండోవారి అభిప్రాయ మెట్లావుందో కనుక్కోడం, భయపడడం, సూచించడం, అనుమానించడం, ఆశలూ, నిరాశలూ, దొంగతనం అబద్ధం, మెల్లిగా మనసులాగడం, తప్పు అభిప్రాయాలు ప్రవేశపెట్టడం, యివన్నీ మాలో యెన్నడూలేవు. మాప్రేమతప్ప యింకోఆలోచన యెన్నడూ మాకు తట్టనే లేదు. నేను బతకడం, గాలినీ, యెండనీ, అనుభవించడం, యెంత సహజమో, పద్మావతిని ప్రేమించడం కూడా అంతసహజమే. ప్రేమగల స్నేహితులం. అంతే

పద్మావతి నాకంటె తెలివిగలది. సూక్ష్మంగా వెంటనే సంగతుల్ని గ్రహిస్తుంది. నాకంటె విశాలమైన జ్ఞానాన్ని, సంపాదించింది- చాలాచదివింది- ఆమెతో మాట్లాడిన తరవాత, నాచదువంతా యూనివర్సిటీ పరిక్షలకితప్ప పనికిరాదని తెలిసింది. నా బి. ఏ. లో నేర్చుకున్న లెక్కలు యెందుకు పనికొస్తాయి, పద్మావతితో వాదించేటప్పుడు? పద్మావతి, చేతికిదొరికిన పుస్తకమల్లా చదివింది. దేశాన్నీ, మనుషుల్నీ, చూసింది. మేము అనేక సంగతులు మాట్లాడుకొనేవాళ్ళం. అంత ప్రేమ వున్నా, అది మామాటల్లో వొచ్చేదేకాదు. వంటరిగా వున్నప్పుడు ముద్దు పెట్టుకునేవాళ్ళం. చేతిలో చెయ్యేసుకుని నడిచి, చాలా ధైర్యమైనపని, చేశామనుకొన్నాము. ఒకసారి బురద అడ్డమొస్తే, చేతుల్లో యెత్తుకుని పద్మావతిని అవతల దింపేటప్పుడు నాకు గట్టిగా అదుముకొన్నాను. ఆపని యెంతో కొత్త మాకు. తరవాత చాలనాళ్లు వొకరినిచూస్తే వొకరికి సిగ్గు. కాలేజిలో స్నేహితుల మల్లేనే వేళాకోళాలు చేసుకునేవాళ్ళం- వుద్దేశ్యాలన్నీ చెప్పుకునేవాళ్ళం- ఒకసారి మతంసంగతి మాట్లాడాము- నాకు మతంలో నమ్మకం- పద్మావతికి చాలాసందేహం.

“మఱి మనంచేసేవన్నీ నిజమేకాకపోతే, యీపురోహితుడు యివన్నీ, మనచాత యెందుకు చేయించాలి?....అసలు యీలోకంలో

యెందుకున్నాం? యిదంతా యెట్లావొచ్చింది? వాళ్లుచెప్పతారే, అందంతా నిజమేనా?" అంది.

"కొంతన్నా నిజమున్నదనుకుంటా, వాళ్లుచెప్పేదాంటో- మనకంటే జ్ఞానులు, పూర్వులు, యివన్నీ.....

"అదిసరేలేదూ! మనకేం? అనేకమంది మనకంటే జ్ఞానులు. యివన్నీ తప్పనికూడా అన్నారు- మనకి అర్థమై, మనకి సరిపోవాలిగాని, ఎవరోచెప్పారంటే, మనకేంలాభం? యివన్నీ అర్థంకాంది, యెందుకో తెలీంది, యెందుకు చెయ్యాలి అవి?

"దేవుడున్నాడనన్నా అనిపిస్తుందా నీకు?" అన్నాను యేంచేతగాక.

"యేదోవుంది చాలా అందమయింది, చాలా సంతోషంతో నింపేస్తుంది నన్ను- అంతే నాకుతెలిసింది. దాన్ని దేవుడను యామన్నా అను.... అయితేమాత్రం, వీళ్లు చెయ్యమనేవాటికీ, ఆదేవుడికీ యేంసంబంధం?... అసలు యిట్లా యెట్లా పుట్టామో?

"మన పుణ్య పాపాలకొద్దీ"

"మనం చేసేపనులూ?"

"అవీ అంతే"

"యింక మనప్రయోజకత్వ మేమీలేదన్నమాట! అంతా గీత!"

"అంతేనేమో"

"గీతచేతుల్లో మనము బొమ్మలమా?"

"అంతే అంటారు?"

"అంతకంటే చావరాదూ? బతకడమెందుకు?....మఱి నువ్వు యేమేమిటో చేస్తానంటావే యీలోకంలో అంతా గీతేగా! నువ్వు చేసే దేమిటి?"

"నాకేం తెలీదు పద్మా! పోనిదూ!"

నేను ముందుజీవితంలో చెయ్యబోయ్యే ఘనకార్యాలని గురించి మాట్లాడేవాళ్ళం. ఆమె మాత్రం ముందు తనేంచేసేది మాట్లాడేదికాదు.

చమత్కారంగా తప్పించేది. ఒకసారి ఆమెకి వుత్తరం, యింగ్లండునించి వచ్చింది. చదివి చించేసి యోచిస్తో కూచుంది.

“యామంగాడు?”

“చాలా గొప్ప పరీక్షలు ప్యాసయినాడట, వస్తాడుట. నువ్వుకూడా గొప్పవాడివి అవుతావుకదూ?”

గడ్డిమీద ఆమె పాదాలదగ్గర కూచుని విన్నాను. నాజుట్టుని వేళ్ళతో నద్ది సరిచీస్తోంది. నేనెంతో గొప్పపనులు చేస్తానని ఆమెనమ్మకం. నేను గొప్ప దేశోద్ధారకుణ్ణి అవుతాననేవాణ్ణి.

“యెదో నలుగురికీ వుపయోగమయింది చేస్తాను. వుద్యోగంచేసి యింకొకరికింద బానిసమాత్రం కాను” అన్నాను.

“అంతేనా నీకు కావలసింది?”

“నిన్ను కలుసుకోకముందు అంతే”

నామెడమీద చెయ్యేసి “యిప్పుడో?” అని నాకళ్ళల్లోకి చూసింది. వారక్తం చిందులు తొక్కింది.

“నువ్వుకావాలి”

ఆమెమొహంలో వుత్సాహమంతా పోయింది.

“యింతే? నేనేమిటి? నేనెంతదాన్ని? నువ్వు లోకమంతా నీకు కావాలని, వుంటుంది. నాకు యెందుకు అనవు?”

నాకు బడాయి హెచ్చింది. మళ్ళిదేశోపకారం కబుర్లు, అతి తీవ్రంగా మొదలుపెట్టాను.

“సరేలే, కాని చాలా నిజమైన, గొప్ప పనులు చెయ్యాలి. అందరికీ ఆదర్శం కావాలి. చేసినపనికాదు; గొప్పతనం, ఔన్నత్యం, శక్తి, యివీ కావలసింది. నేనెక్కడవున్నా సరే, నీపేరు వింటే. హృదయం పొంగి పోవాలి.

యింత గొప్పవాడు, నావాడు కదాఅని, వీళ్ళందరిమల్లే యెదో నలుగురికి, వీధులో పొయ్యేవాళ్ళ పనిచెరిపి, వాళ్ళకి తనకే విశ్వాసంలేని విషయాలు వుపన్యాసాలిచ్చి, ఒకసారి కాన్పరెన్సులో, ప్లాటుఫారంమీద

కుర్చీలో తంటాలుపడి యిరికి, పెద్దబళ్ళవాళ్ళ గుంపుముందు, చేతులు యెగరేస్తో నడిచి; గొప్పవాణ్ణి, నాయకుణ్ణి, అయినా ననుకోకూడదు. వాళ్ళని యేవి పుచ్చేస్తామో ఆసక్తి గలది. పూర్వవేశం, ఔన్నత్యం, యిట్లాంటి యిక్క అంతాచెప్పి, చప్పట్లు కొట్టించుకోడం గొప్పచింతకాదు. వాళ్ళ పూహలకి లోబడకుండా, నీనిజమైన వుద్దేశాల్లో నిజమైన వాళ్ళు అనుసరించేట్లు చెయ్యాలి. నీజ్ఞులు పాలించేట్లు చెయ్యాలి”

“నీకోసం యెంత గొప్పపనులన్నా చేస్తాను” అని ఆమెవైపు చెయ్యిజాచాను. కాని ఆమెదృష్టి యేలోకంలోనోవుంది.

“స్త్రీలు యెందుకనుకున్నావు వుంది! జీవితమంటే ఎంత ఉన్నతమయిందో, గాఢమయిందో, పురుషునికి తెలిసేట్లు చెప్పేందుకు- పురుషుల్ని ప్రోత్సహించాలి; స్వర్గానికి యెత్తెయ్యాలి, గొప్పపనులకి, గొప్పఆదర్శాలకి, గొప్పపూహలకి, పుత్రాహమివ్వాలి; అగ్నితో నింపెయ్యాలి; నిర్జీవమైన బతుకులోంచి రక్షించాలి. వాగ్దత్తంచేయ్యి యెన్నడూ యీసామాన్యపు, దేశశేవకులమల్లే, ప్రజలమల్లే, తుక్కుకింద, యేడుపు కింద, శవాకారం కింద, తయారుకానని; వెధవబతుకు, పాడుమొహాలు వేసుకుని కళ్ళమీద పొరలుకమ్మి, కుళ్ళునవ్వులు నవ్వుకుంటో, మర్యాదలో, గౌరవంలో, భయంలో, పిరికితనంలో, ధర్మాచరణంలో, సనాతనధర్మంలో, మత్తులో కొంచెంగా కొవ్వెక్కి, గుండ్రంగాతయారై, పిర్రలు బలసి, అట్లా బతకనని వొట్టెయ్యి”

“ప్రమాణం చేస్తున్నా”

అదీ నాపద్మావతి-నాకు దైవమిచ్చిన పద్మావతి.

మూడు నెలలయింది పద్మావతీ, సత్యవతమ్మగారూ చెన్నపట్టం వెళ్ళారు. పద్మావతిని వొదిలి బతకడం చాలా కష్టమయిపోయింది. యేది చూసినా, ఆమె జ్ఞాపకానికి వస్తుంది. లోకమంతా అంధకార మయం. జీవనంమీద నల్లని మబ్బు పట్టిసట్టయింది.

పద్మావతీ, నేనూ

చివరికి నేను దేశశేవకుణ్ణి, యేవిధంగానా కావడం, అని ఆలోచించి ఆలోచించి, పర్వెంటు ఆఫ్ ఇండియా పొసయిటీరో చేరడం, వుత్తమం అని తలిచి, పూనా వెళ్ళాను.

రెండేళ్లు పూనాలో వున్నాను. తరువాత మానాన్నగారికి జబ్బుచేస్తే, పూనానించి యింటికి వచ్చాను. తోట చూసేటప్పటికల్లా, యిన్నాళ్ళూ మరిచిపోయిన పద్మావతిమేది ప్రేమ, నన్ను కావించుకుంది. యేంతోచక పుస్తకం పట్టుకుని, చెట్లకింద తిరుగుతో, పద్మావతి యెక్కడమొహం యెట్లా పెట్టిందో, అక్కడ ముళ్ళచెట్టుకి చీర పట్టుకున్నప్పుడు, వొంచిన నడుంఅందం యెట్లావుందో; సపోటా చెట్టుకింద నుంచుని యెవరన్నా వున్నారేమోనని, యిటూ అటూ చూసి, నాదగ్గరగా జరిగి, కళ్ళకొనల్లోంచి యెట్లా నవ్విందో; మోటకాలవలో కాళ్ళపెట్టి నీళ్ళలోంచి నాకాళ్ళకెట్లా తాకించేదో; జ్ఞాపక మొచ్చినకొద్దీ పిచ్చెత్తినట్లయింది.

ఒకరాత్రి పద్మావతీ వాళ్ళూవచ్చారు. ఆమెని కలుసుకున్నదాకా నేను నిలవలేక పోయినాను. యెట్లా నాకోసం యెదురు చూస్తుందో, నాసంగతి యేమనుకుంటుందో, నేను కనపడగానే నావంక యెట్లా చూస్తుందో, యిప్పుడు యింకా రాలేదేమో అనుకుంటుందేమో! యిద్దరం మళ్ళీ యెంత ఆనందంగా కాలము పుచ్చుతాము! సాయంత్రం ఆమెను చూడడానికి వెడుతో వుంటే, గుండెలు కొట్టుకుంటున్నాయి, కాళ్లు వొణుకు తున్నాయి పద్మావతిని చూడగానే, నాకు కలిగే పట్టరాని సంతోషాన్ని తలుచుకుని, ప్రతిఅడుగు ఒక మైలులాగు అయింది. సత్యవతమ్మగారు కనిపించి, యెప్పటినుల్లనే మర్యాదగా, ప్రేమగా పలకరించింది. యింటి నిండా బంధువులున్నారు. అందరూ కొత్తవాళ్ళు. పద్మావతి నేననుకున్నట్లు యెదురురాలేదు. ఆమెను యేనిమిషాన చూద్దామా అని ఆతృతగావుంది. నాకలల్లో, ఆలోచనల్లో, యెన్నోసార్లు కలుసుకున్నట్లు అయిన, పద్మావతి యింకా కనపడదు. యెదో కలలోనే యింకా వున్నట్లుంది. అందరినీ చూశాను. ఒకరూ నన్ను గుర్తుపట్టరు. పలకరించరు. పద్మావతి యెదో ఒకనొకరు నిలుచునివుంటే, అతన్ని పద్మావతి యెక్కడవుందని అడిగాను.

“లోపల వున్నారండి”

“రాధాకృష్ణగారు వచ్చారని చెప్పు”

“నేను లోపలికి వెళ్ళడానికి వీలేదండి”

యింతలో సుదర్శనం కనపడ్డాడు. నాస్రొం లేచివచ్చింది.

“సుదర్శనం, పద్మావతి యేదీ?”

నన్నెగాదిగాచూసి, “మాబావదగ్గర లోపలవున్నదన్నాడు.” వెంటనే మొహం తిప్పేసి అక్కడ పంజరంలో చిలకవుంటే, దాని మాటలమీద శ్రద్ధపుట్టినట్టు అటువెళ్ళాను. నామొహం యెళ్ళావుందో అప్పుడు? కాళ్ళు వొణికాయి. ముచ్చమటలు పోశాయి. సుదర్శనం భోజనానికి వుండ మన్నాడు. పద్మావతిని చూసే ఆశతో వుంటానన్నాను. భోజనందగ్గరికి నవ్వుతో, న్యాయమూర్తితో వచ్చింది. చూడడానికి మనపటి పద్మావతే! కాని నన్ను మరిచిపోయిందని తెలుస్తోంది. నాచెవులో రహస్యం చెప్పి చుత్తుయెక్కించే పద్మావతి, ఆయింద్రజాలపు పెదిమెలతో ముద్దుపెట్టు కునే పద్మావతి, ఆపట్టుజుట్టు చేలికి తగిలితేచాలు జీవనం ధన్యమవు తుందనేట్టు చేసే దేవకన్య. ఒకచూపుతో, ఒకమాటతో సామాన్యమానవు డికి దేవత్వమిచ్చే అమృతశక్తి, నాచెలి, నాజీవనం, నాఆదర్శం, కలేమో అన్నట్టు వొట్టివయిపోయింది. సుదర్శనం, “రాధవచ్చాడు చూశావా?” అంటే, న్యాయమూర్తి పక్కన కూచుని, ఆతనుతప్ప యింకెవరూ యీలోకంలో లేనట్టు నవ్వుతో, మాట్లాడుతో, ఒక నిమిషం కళ్ళెత్తిచూసి, చిరునవ్వునవ్వి, మళ్ళీ అతనితో మాట్లాడుతోంది- భోజనమయిం తరవాత యింటికి వచ్చేకాను. ఆరాత్రి తెల్లవార్లు నిద్రలేదు- బాధతో; యెందుకు? పద్మావతి తనభర్తతో మాట్లాడిందనా? నాతో మాట్లాడలేదనా? మానాన్న గారు తెల్లారి, “నాయనా, యెందుకోయి అట్లావున్నా”వని అడిగారు. ఎవరితో చెప్పుకోను?

కాలునిలిస్తేనా? మళ్ళీ మర్నాడుసాయంత్రము వెళ్ళాను. న్యాయ మూర్తి సుదర్శనంతో టెన్నిస్ ఆడుతున్నాడు. పద్మావతి బల్లమీదకూచుని చూస్తోంది. దూరాన వుండగానే, నన్నుచూసి, లేచి నాకెదురువచ్చింది.

యింతరో న్యాయమూర్తి మునిగిపోయినట్టు ఆట ఆపి, మమ్మల్ని కలుసుకున్నాడు. న్యాయమూర్తి లావయినాడు, కొంచెం. బట్టతల, పెద్ద సుబోచనాలతోడు.

సుదర్శనం నన్నుచూపి నేనెవరో చెప్పాడు. అతను అశ్రద్ధతో తలవూయించి వూరుకున్నాడు. పద్మావతి నాతో మాట్లాడుతోవుంటే ఆద్దంవచ్చి “మఱియిందాక.....” అంటున్నాడు. నాతో మాట్లాడుతున్నదల్లా, బానిసలాగు, అతనివేపు తిరిగింది పద్మావతి. “యిందాక తెన్నిసు ఆడతాననలా నాతో?”

“లేదే”

“అప్పుడే మరిచిపోయినావే! పోనీలే.” ఆయన మాట్లాడుతోవుంటే ప్రతిమాటా అమృతసౌన అయినట్లువుంది పద్మావతికి, ఆయనకి ఆమె మీద చాలాకాపీనంగా కనపడ్డది. ఆచూపే కోర్కెలో బరువెక్కినట్టు కనుపడుతోంది. నాచూపు యెట్లావుందో అప్పుడు?

భోజనందగ్గిర నాపక్కన ఒకముసలాయన తటస్థపడ్డాడు. నాచెవి కింద ఒకచేమాటలు. న్యాయమూర్తి మీదపడ్డది ఆయన దృష్టి.

“ఆయనేకదూ న్యాయమూర్తి. అవునా?” తలవూయించాను.

“యేమిటి అన్నాడు యిప్పుడు?”

నే వినలేదు.

“ఆడవాళ్ళంటే చాలాయిష్టం ఆయనకి. కదూ?..... చూడు, చూడు. అచక్కని అమ్మాయివొంక యెట్లా చూస్తున్నాడో? యెవరది?.... పెళ్ళామేనా?” బిగ్గరగా నవ్వాడు.

న్యాయమూర్తి యెదో అన్నాడు. పద్మావతి నావొంకచూసి, తల వూయించింది. “యెంత అందంగావుందో? ఆపిల్లాయనకి! ఆయన సంగతి విన్నావుకదూ?”

“యేమిటి?”

“యింగ్లండులో ఆయనచర్య, అందరికీ తెలుసు. మాబావకొడుకు
యింగ్లండునించే వచ్చాడు”

యేంచేశాడో అక్కడ?

“యేంచేశాడా? యిట్లాంటి పెళ్ళాన్ని యిక్కడ పెట్టుకుని.
యింతపులుసు వొడ్డించా వేమయ్యా? చారుకమా నేనడిగింది?”

భోజనం చేస్తున్నంతసేపూ అందరూ నావొంక చూస్తున్నట్టే
వుంది. యేంతిన్నానో, తినలేవో తెలీదు. పద్మావతిమీద కోపం మండి
పోతోంది. నన్ను వదిలేసింది నన్ను మరిచిపోయింది? మోసంచేసిందని
చాలా వుద్రేకంగా వుంది. లేకపోతే న్యాయమూర్తిలో అట్లా మాట్లాడడం
యెందుకు? అతనితో అట్లా నవ్వుతోవుందే, నన్ను మరిచి పోయినట్టే
అతనితో అంతన్నేహమెందుకు, నాపద్మావతికీ? అతను పలకరిస్తేమాత్రం
తనుబదులు చెప్పాలా? పొమ్మని కసిరికొట్టకూడదూ? మధ్య అతనెవరు?
పద్మావతిని చూస్తున్నకొద్దీ న్యాయమూర్తి సంతోషపెట్టాలని ప్రయత్ని
స్తున్నట్లు కనపడుతోనేవుంది. ముసలాయిన మళ్ళీయెదో అంటున్నాడు.

“మీకుసూడా అట్లానే తోచిందికమా?

చూడండి ఆమొహంవంక!” అని న్యాయమూర్తివేపుచూపించాడు.

“చాల బండమొహం” అన్నాను

“అదికాదు ఆమొహంలో చాలా శక్తివుంది. అతనితో తగాదా
పెట్టుకుని యెవరు గెలవలేరు. బహుపట్టువల”

ఆయింటో ఒక్కనిమిషం నిలవడానికి బుద్ధివెయ్యలేదు. గుండెలో
ఆబరువు పెట్టుకుని యింటికి యెట్లావెళ్ళను? వెళ్ళి యేంచెయ్యను. తోట
లోకి చీకట్లోకివెళ్ళి నల్లని చెట్లకిందా, పొదలల్లోను తిరిగాను. చివరికి
ఒకచోట యెక్కడో ఒకగొయ్యిపక్కన, ఆకుల్లో కూచున్నాను. చలిగాలి
వేస్తోంది, ఆకాశం మెరుస్తోంది, కూచున్నాను ఆలోచిస్తో. జీవనంలో
యుద్ధం ప్రవేశించింది. నాసౌఖ్యంకోసం, నాజీవనంకోసం, నేను యుద్ధం
చెయ్యవలసిన సమయం వచ్చింది. పద్మావతిని యెన్నికష్టాలుపడి అయినా

సరే సంపాదిస్తాను. పద్మావతిని లాక్కోడానికి, అవసరమైతే, నాజీవితమంతా యిచ్చేస్తాను. అని దృఢనిశ్చయం చేసుకున్నాను.

తరవాత మూడు నాలుగు రోజులు, ఆతోటలో అడుగుపెట్టడానికి బుద్ధిపట్టలేదు. యింటిదగ్గరా కాలునిలువదు. తోటమట్టూ తిరిగాను, పద్మావతి ఒక్కతా కనుపడుతుందేమో అని. చివరికి నిలవలేక, అయిదో రోజువ వెళ్ళాను. న్యాయమూర్తి వెళ్ళిపోయినాడు. నన్ను చూసి, పద్మావతి అన్నల్ని వొదిలి దగ్గరికి వచ్చింది.

“పద్మా! యింక మనం యెన్నడూ కలిసి మాట్లాడుకోడం వుండదా?”

అంతా మారిపోయింది. యిప్పుడు అంతా వేరు

“మునుపు మాట్లాడుకునే వాళ్ళమే, అట్లా మాట్లాడాలని చచ్చిపోతున్నాను”

“నేనో రాధా! నాకెంతగావుంది! కాని.... యెట్లా?.... చూడు మఱి సంగతులు యెట్లా వున్నాయో?”

“అన్నీ రాశి పట్టుకువస్తాను”

“అఖిల్లేదు, తెల్లారకట్ట అయిదింటికి వస్తావా?”

రాత్రింతా మేలుకొని.....”

“కాని యింతాచేసి ఆఖరికి నేను రావడానికి వీల్లేకపోతే?”

“నాఅదృష్టం”

“మాయంటివెనక మాఅన్నయ్యలయిల్లు జ్ఞాపకంలా.... రోడ్డు వెంబడిరాకు. దొంక చివరనుంచి రా”

సుదర్శనం వాళ్ళువచ్చి కలుసుకున్నారు మమ్మన్ని-

“ఈవూరేం బావుండలేదు, తోచడటంలేదు”

“యింటికి వెడదామో, అని ప్రాణాలుతీశావే, చెన్నపట్నంలో” అన్నాడు సుదర్శనం.

“యింకెన్నాళ్ళులే వెడుతున్నావుగా!” అన్నాడు వెంకటరత్నం.

శ్రావణమాసంలో వుదయాలు. యీనాటికి కూడా, పద్మావతినే జ్ఞాపకం తెస్తాయి. చల్లనిగాలి, కొత్తవానకి పచ్చనైన, భూమి అందమూ, పొంగినట్టు వొత్తుగా మొలిచినగడ్డి, ఆగడ్డిరో యెర్రని పువ్వులూ, వెలుతురు భారంతో కిందికి వేళ్ళాడే తెల్లని మబ్బులూ, అప్పుడే తెల్లచారిందే అని చుట్టూ చూసుకునే ముప్పాతిక చంద్రుడు అన్నీ కళ్ళకి కట్టినట్టున్నాయి! తడిగాలి వేస్తోవుంటే, చీకటి మసకలోంచి తెల్లగా వుషాడేవిమల్లే నడిచివచ్చేది పద్మావతి. ఆకాశం మీది సన్ననికాంతి, చిక్కనై రూపమేర్పడి, నావేపు నడిచి వొస్తోందా అన్నట్టు, పూగుతో, తమాషాగా, కదిలేది నాదగ్గిరికి. మేము మాట్లాడుతో వుండగా సూర్యోదయమయ్యేది. నిద్రతో వొంగిన పద్మావతి రెప్పల్లోకి, రేగినజుట్టులోకి, చెట్ల కొనలమీదనించి దిగి గడ్డిమీద పాకుతో వచ్చేది యెండ.

“రాధా, యిన్నాళ్ళకి మళ్ళీ నిన్ను చూశానమ్మా!”

యిద్దరం చేతులు పట్టుకుని నిదానించి అనుమానించి సిగ్గుతో ముద్దుపెట్టుకున్నాము.

“మనవంక ఆజింకపిల్ల యెట్లా చూస్తోందో చూడు” అంది

“నాదగ్గిరికి రావడం నీకు బావుందా”

“నీదగ్గిరికి రావడమంటే నాకు యెప్పుడూ సంతోషమే!”

రాత్రిపడ్డ వానబొట్లకి, తడవకుండా కుచ్చెళ్ళు యెత్తిపట్టుకొని సన్నని గాజులున్నచేత్తో, రాత్రి భూమిమీద తిరికి, పైకి వెళ్ళడం మరిచిపోయిన గంధర్వ కన్యలాగు. అక్కడవున్న చెట్టుదగ్గిరికి నాచెయ్యిపట్టుకుని నడిపించింది. యెగిరి కొమ్మమీద కూచుంది. నేను ఆమె కాళ్ళని ఆనుకుని కింద నుంచున్నాను. యెంతో సేపు మాట్లాడుకున్నాము. నామీదే ఆమెకి ప్రేమని, చెప్పించాలని ప్రయత్నించాను. స్పష్టంగా అడగడానికి ధైర్యం చాలదు.

“రాధా, రాధా, యిదివరకు యెన్నడూ నిన్నింత ముట్టుపెట్టుకోవాలనిపించలేదు. యిట్లా దగ్గిరిగా రా”

నవనవలాడే తనమొహాన్ని, ఉదయఃక్రియ నూతనమైనమొహాన్ని, నావేపు వొంచింది. ఆమె చేతివేళ్ళు నాజుట్టులో పాకించి నాతలని దగ్గరగా లాక్కుంది

"నారాజు కదూ నువ్వు!"

"యారాజుకోసం సాహసించి వచ్చేసింది. యారాజకన్య"

"మరి యారాచకన్యకోసం లోకాలు జయించాలి. పూరితే వస్తుందా?"

యింక లోకాన్నంతా యేమేంజేస్తానన్నానో జ్ఞాపకంలేదు. నాబుజం చుట్టు చెయ్యేసినూచుని చిరునవ్వుతో నాకళ్ళల్లోకి చూస్తో, వింది వాగు డంతా. యింతతో పొద్దెక్కింది. పద్మావతి వచ్చినట్లే మాయమయింది.

యింకోరోజు వుదయాన మబ్బువేసింది. సన్ననివాన కురిసి వెలిసింది. కొంచెం చలి, వాసనతో విసిరింది గాలి. లోకమంతా కడిగేసినట్లు కొత్తగావుంది ఆప్రోద్ధున్న. న్యాయమూర్తిని తన్నేసి, నాతో వుండిపోమ్మని పద్మావతిని అడగాలని నిశ్చయించుకుని వచ్చాను. కాని నాకోర్కెలో నాకే విశ్వాసంలేదు. పద్మావతిని యెట్లాపోషించను? పెళ్ళయినపిల్లని లేవ తీసుకుని వస్తే, యింటి గుమ్మం తొక్కునీరు నాన్నగారు. మూడేళ్ళన్నా పద్మావతి న్యాయమూర్తి దగ్గరికి వెళ్ళకండా అగితే నేను భాగ్యవంతుణ్ణయి. ఆమెను తీసికెడతానని చెప్పాలి అనుకున్నాను. నాకే పోషించేశ క్తివుంటే, పద్మావతి నాదగ్గరికిరావడం చాలసులభంగా, సహజంగా కనపడ్దది. అనుభవంలేని, యవ్వనోత్సాహంతో నిండిన నాకళ్ళకి. నాదగ్గరికి రావలంటే పద్మావతికి కలిగే కష్టం, నా ఆలోచనలోకి రానేరేదు. భర్తదగ్గరికి వెళ్ళ బొయ్యేపిల్ల నాదగ్గరికి వచ్చేయ్యడం సులభమా? యిన్నాళ్ళూ ప్రేమతో తిరిగితేమాత్రం? నేననుకున్నదివేరు. యెవరేమనుకున్నాసరే, యెన్ని బాధలూ, బీదతనమూ కలిగినాసరే, ప్రేమకోసం, బంధువులనీ, సంఘాన్నీ వొదలడానికి సిద్ధంగా వున్నాను. ప్రేమగల పద్మావతి మూర్తి వొదలడానికి జంకుతుందా? అందరు పికిరివాళ్ళుల్లే, లోకానికి వెరిచి. ప్రేమని పోగొట్టుకుంటామా. మేముకూడా? లోకంలో చాళ్ళమల్లేనే నేను కూడా

అని అనుకొనేవాణ్ణిరాదు ఆరోజుల్లో. అందరికన్నా యెట్లానో గొప్ప వాణ్ణి, జ్ఞానవంతుణ్ణి, ధైర్యస్థుణ్ణి నాలభిప్రాయం. ముఖ్యం పద్మావతి నాకుకావాలి. నామీద ప్రేమగల పద్మావతి యింకోరిదైతే నేనూరు కుంటానా? పద్మావతిని, ప్రేమ నాదాన్నిచేసింది, ఆమె నాస్వంతం, నావాస్తువు, యింకెవరిదాన్నీ కానీను.

లాసిణ్యమైన ఆమొహంకేసి చూస్తో

“మరి పద్మా! నామీద ప్రేమ లేదా నీకు?” అని అడిగాను

“నీకు తెలీదు నా ప్రేమంతా నీదేసని”

“మరి ప్రేమవుంటే యిద్దరూ కలిసివుండరూ? ఒకరివారు యింకోరయిపోరూ?”

పద్మావతి నామొహం తేరజారి చూసింది ఒక నిమిషం.

“రాచా నేను నాదాన్నే అయివుంటా, ఒకరినాన్నవడం నాకిష్టంలేదు యెందుకుకావాలి.

“ప్రేమవల్ల”

“నాజీవనం నేనుజీవిస్తా నీపని నువ్వుచూసుకో. ప్రేమవుంటుంది.

“రోకంలో అట్లానామజీ?”

“రోకంఖచ్చం. మనమెందుకు యిట్లా వుండకూడదూ? ప్రేమ పేరుపెట్టి నన్నెక్కడికో యెత్తుకుపోవాలని చూస్తావెందుకు? అప్పుడుగాని ప్రేమవుండదా?”

న్యాయమూర్తిది కాబోవటంలేదా అని సందేహం కలిగింది గాని, పద్మావతి అతని దగ్గిరికి వెడుతుందని నిశ్చయం తెలీదు. అతని దగ్గిరికి పద్మావతి వెడతానంటే, నాకు అర్థమయ్యేదే. ప్రేమ లేకపోయినా భర్త దగ్గర సేవచేస్తో పడివుండడం మామూలే. కాని తను స్వేచ్ఛగా వుంటానని ఆడది అనేటప్పటికే సంఘం కంపమెత్తుతుంది. ప్రస్తుతం నాకు హృదయకంపమొచ్చింది.

“నువ్వు నాతో పుంటే చాలు. నీకు సౌఖ్యం కలుగజేయ్యడం. నిన్ను ప్రేమించడం తప్ప, నాకింక జీవితంలో మేమీ అక్కర్లేదు”

నావొంక నిదానించి చూసింది.

“యెందుకు అక్కర్లేకపోవాలి? నాకోసం నువ్వు అన్నీ యెందుకు వదులుకోవాలి? నీకు యిదా ప్రేమ చేసే పువరారం?..... నిన్ను కలుసుకోవడమంటే నాకెంతో యిష్టం. నీదగ్గిర్నించి పెళ్ళిపోయి నిన్నుకొంతకాలం చూడకుండా పుండడం మరీ యిష్టం. మళ్ళీ మనం కలుసుకొన్నప్పుడు మరీ వాపుంటుందిగా! యెవరికీ తెలీకండా నీదగ్గికిట్లా తప్పించుకు రావడంచాలా యిష్టం కాని.... నేనిప్పుడులేనూ, అట్లా నేవుంటా యెప్పుడూ. నామీద యెవరికీ అధికారం యివ్వను. యెవరి సొమ్మునీ అయిపోను. యెవరి వొస్తువునీకాను. యెప్పుడూ పొద్దున్నా, సాయంత్రమూ ఒకరికికనపడుతో, రాత్రంతా వాళ్ళతోపుండి, వాళ్ళకి ప్లాతదాన్నయి, అసహ్యం అయిపోను. ఆఖరికి నీకు కూడా.....

ఆగింది.

“మరి నీకు ప్రేమిస్తుంటే....”

“పుంటే? ఆప్రేమగలవాళ్ళు నన్నేంచేసినా వూరుకుని, నన్నెట్లా అంటే అట్లా పువయోగించనిచ్చి, అసహ్యపెట్టి, అక్కర్లేనప్పుడు నామొహం చూడక, మూలపారెయ్యనిచ్చి, కావలసినప్పుడు నామీద దౌర్జన్యం చేయనిచ్చి.... అదా ప్రేమ? నేనెన్నడూ వొప్పుకోను. అట్లా నీదాన్ని కావడానికి అసలు వొప్పుకోను, యెన్నడూ. తెలీటంలేదూ? నేను నీకెప్పుడూ సూతనంగా, విచిత్రంగా, అద్భుతంగా కనపడాలి. నిర్మలమైన నీళ్ళలో శుభ్రమై అప్పుడే లేచివచ్చే నాగకన్యకలాగు పుంటాను. నేను కనపడ్డప్పుడల్లా ఆశతో, ఆనందంతో, నీహృదయం కొట్టుకోవాలి, నాఅందం, నాలావణ్యం, నానిర్మలత్వం చూసి, నువ్వు భ్రమసిపోవాలి, నిన్ను చూసేటప్పటికల్లా నాకు అట్లానే వుండాలి. యెన్నాళ్ళయినాసరే, యెప్పుడూ అట్లానే కొత్తగావుండాలి మనిద్దరికీ. యీపుడయం యెల్లా పుంటా చూడు, జీవితమంతా అట్లావుండాలి. చూడు, యెంతబావుందో!

“అవును నిజమే, కాని లోకంలో అందరూ అట్లా వుంటున్నారా?”

“నేను వుండేది యిట్లాను! నువ్వు లోకం సంగతి యెరగవు. అనుభవం తక్కువ నీవు. యేమిటి! కలిసివుండే యీశవాలన్నిటికీప్రేమే? ప్రేమవుంటే వాళ్ళ మొహాలెందుకు యేడుస్తో అట్లా వుంటాయి? ప్రేమ జ్యోతి వెలిగే హృదయంమీద ముచ్చటొర రావడం సాధ్యమా? అనుమానాలు. అధికారాలు, సహశ్యాంతో బతికేవాళ్ళకి, ప్రేమంటే యేంటెలును? మొదట ప్రేమవున్నా- చీకటి గదుల్లోను, వంటయిళ్ళల్లోనూ, ప్రేమ వూపిరాడక చచ్చిపోతుంది. రాధా నేనెందర్నో చూశాను.... యేమైనాసరే వీళ్ళమోస్తరు వెధవబతుకు బతకను ప్రేమ పేరుపెట్టి. ప్రేమలేకపోవే పోయింది కాని ప్రేమని చంపుకోలేను, నాచేతులతో”.....

వారంరోజులయింది. తను హైదరాబాదు వెళుతున్నానని. గులాబి తోటలో రాత్రి పదకొండు గంటలకి తనని కప్పకుండా ఎదురుకోమనీ పద్మావతి దగ్గరనించి చీటివచ్చింది. రాత్రి ఎదిరికేవేళి తోటలో కూచున్నాను. అంతా నిశ్శబ్దం. వెన్నెల సరస్సులమధ్య తేలుతున్నాయి, చెట్ల నీడలు. గులాబివాసన తాగి మత్తెక్కి చెట్ల ముల్లో పూగిసలాడుతోంది గాలి. మంచు పొరవంటి తెల్లని పట్టుచీరమీద నల్లని మొహములు కోటు వేసుకుని మెరుస్తో తణుకులాడుతో, ఆడుతో, సాహసురాలు, పద్మావతి వచ్చింది.

“యెట్లా వచ్చాను, చెప్పు! యెట్లా వచ్చాను నీదగ్గిరికి? నీకోసం రాధా....నీప్రేమనంతా చూపించు. యింతెన్నడూ వీలుండదేమో, అన్నట్లు ప్రేమించు నన్ను- అంతా నన్ను అనుభవించనీ. అందంగా ఉన్నానా? చూడు యీవెన్నెట్లో యెట్లా కనపడుతున్నాను చెప్పు- మార్గ్లూదు. యిట్లారా”

యేంచెప్పను? అందమా? పచ్చకర్పూరం వాసనేస్తున్న పెదిమీద మీది తాంబూలజీరకంపై, తక్కినచోట్లే యెక్కువయెర్రగావున్న పెదములు

నారా, పద్మావతికి.

పద్మావతి హైదరాబాదునించి చెన్నపట్నం వెడుతున్నానని వ్రాసింది. న్యాయమూర్తితో కాపురం వుండడానికే? వెంటనే చెన్నపట్నం వెళ్ళానా? సుదర్శనందగ్గరికి పరిగెత్తాను.

“పద్మావతి వచ్చిందా?”

“రాలేదు. ఈవాళ మంగళవారమా, వచ్చేసోమవారం వస్తుంది. ఏం!”

“ఏం లేదు కాని న్యాయమూర్తి ఎక్కడున్నాడు?”

“ఇక్కడే. పద్మావతి అందుకనే వస్తోంది.

“అందుకనా! ఆయనతో కాపురం వుండడానికా?”

“కాక యేమిటి? ఏమిటి అట్లా చూస్తావు?”

“అవును, అవును. అయినా నీకు అందుకేనని నిశ్చయంగా ఎట్లా తెలుసు? అట్లానని రాసిందా?”

“ఎట్లా తెలుసు! ఏమిటి మతిలేని ప్రశ్నలు? అంతా యేర్పాటయితే, ఎట్లా తెలిసేదేమిటి? రాగానే పదిహేనురోజులుండి నంగుంబాకం న్యాయమూర్తి దగ్గరికే వెడుతుంది”

“పద్మావతి వాప్పుకుందా?”

“రావా, నీకేదో మతి స్థిరంగాలేదు. తరవాతరా. ఏమిటి. వ్యవహారం చెప్పు. పద్మావతి వాప్పుకుందా! ఎందుకొప్పుకోదూ?

వెంటనే నేను పద్మావతికి నిజమేనా అని ఉత్తరం వ్రాశాను. నిజమేనని జవాబు వచ్చింది. అంతకన్న యేమీ వ్రాయలేదు. ఆమెకి చాలా దూకుడుతో వుత్తరాలు రాశాను ప్రతిరోజూ. పద్మావతి చెన్నపట్నం వచ్చింది. కాని మేము వంటరిగా మాట్లాడుకోటానికి వీలయిందెందు. ఉత్తరాలు వ్రాస్తోనేఉన్నాను. పద్మావతిని తోడుచేసి ఆడవాళ్ళందరినీ పురాణస్త్రీల దగ్గర్నించి పుట్టదొయ్యేవాళ్ళదాకా తిట్టాను. వాటికి యేదో జవాబువ్రాసింది, కాని తృప్తికాలేదు నాకు. అఖరికి నన్ను తేనాంపేట తోటలో ఉదయం పదింటికి కలుసుకుంటానని వ్రాసింది. సరిగా టైము

కొచ్చింది. అంత అందంగానూ చిరునవ్వుతో హంసలాగు నావేపు నడిచింది. పద్మావతి అందం చూడగానే నాచేతులొంచి జారిపోతోందనే భయంతో ఆమె దీనికంతా కారణమని ఉన్న కోపమంతా బయటికి వొచ్చేసింది. మొదట కోపంగా సాధింపుగా కసురుతో మాట్లాడాను. కాని కర్తవ్యం నాకేమీ తెలీదు. వీల్లేదని అరవడం చూకుడుచెయ్యడం, బతిమాలడం, తప్ప నాకేమీ చాతకాదు. నాఅహంభావము, నాయీర్ష్య, స్వలాభము, నాబాధ, నాసంగతే నాదికాని పద్మావతికి యెట్లావుంటుందో, యేమనుకుంటుందో, ఆమె ఇబ్బందులేమిదో, అనే దృష్టేలేదు. కాపలసి నన్నువొదిలేసి, నన్నేడిపించడానికి నాచగ్గిరించి వెళ్ళిపోతున్నట్లు అనిపించింది. హిందూవాలిక, పెద్ద కుటుంబంది యధావిధిగా పెళ్ళిచేసుకున్న పెనిమిటి పిలుస్తోవుంటే, వెళ్ళకండా, నిష్కారణంగా, నేను రమ్మన్నానని నాతో వొచ్చెయ్యడం. సులభమా! సంఘం, కులం, వంశం, తల్లి, అన్నలూ, బరకనిస్తారా? నావుద్రేకంవో, బాధవో ప్రేమవుంటే, అవన్నీ వొదులుకోవచ్చు ననుకొన్నా. అట్లావొప్పుకోనందుకు పద్మావతిమీద చాలా అసహ్యం వేసింది. కానీ తరవాత తెలిసింది. పద్మావతి యెంతయోచించి, వెనక్కి, ముందుకీ సంకోచించి నిశ్చయించుకుందో ఆఖరికి మొత్తంమీద న్యాయమూర్తి దగ్గరికి వెడితేనే మంచిదని! నాదగ్గరికి అప్పుడు వచ్చి నప్పుడు కూడా ఇంకా సందేహపడుతోనేవుంది ఏంచెయ్యాలా అని. నాతో స్పష్టంగా, నిశ్చలంగా, నిష్కపటంగా, మనసువిప్పి మాట్లాడింది. నేనేమీ తెలీని మూర్ఖుణ్ణిగాని, పద్మావతి అన్నీ ఆలోచించుకునేవుంది; ముందుగానే.

“రాధా, నువ్వంటే నాకు చాలా ప్రేమ స్పష్టంగా కావలసి, మనఃస్ఫూర్తిగా హృదయమంతటితోనూ నిన్ను ప్రేమిస్తున్నాను. చెప్పాలా నీకాసంగితి? నీకు తెలీమా?”

“నాయమూర్తి దగ్గరికి వెళుచున్నావే మరి?”

“నిన్నెట్లా పెళ్ళిచేసుకోను చెప్పు?”

“ఏం? పెళ్ళి కావాలా యేమిటి? నాతోవుండెయ్యి? అంతమాతర్కం సాహసం చెయ్యలేవు?”

ఆలోచిస్తో కొంచెంసేపు కూచుంది. నేను మళ్ళి అన్నా.

“ఎందుకు కాహడదట్లా చెప్పు! ఎవరికీ చెప్పకుండా ఉన్నదానవు వున్నట్లు వొచ్చెయ్యి. నిజంగా ప్రేమవున్నవాళ్లు యింకొకరికి పెళ్ళి అయితేమాత్రం, కలిసివుండే వాళ్ళెంతమంది? ఎక్కడకన్నా పెళ్ళి పోదాం, వీళ్ళకి దొరక్కుండా”

“ఎక్కడికి రావా?” అని మృదువుగా, దీనముగా అడిగింది.

“యెక్కడికన్నానూ!”

పెద్దదై అనుభవం యెంతోకలది, పెంకెపిల్లవాణ్ణి అడిగినట్లు, “అట్లాకాదు యెక్కడికో స్పష్టంగా ఫలానా చోటికని చెప్పు. రేపణ్ణించి యేవిధంగా బతుకుతాము? అది చెప్పు రావా!” అంది.

“అమాంతం, వున్నవాణ్ణి వున్నట్లుగా మెట్లాచెప్పను?”

“పోనీ చూడు. యెక్కడికో అసయ్యమైన చోటికనుకో. యేసందుల్లోనో, గుడిశల్లోనో బతకాలనుకో. మనకు డబ్బు వుండదు. పొద్దున్నలేస్తే మనయిద్దరికి ఆంవోళనమే, విచారమే, తాపత్రయమే.

మన ప్రేమ నసుభవించడానికి సమయమే వుండదు. నేను నీతో వున్నప్పుడల్లా, సంతోషంగా, చింతరేకండా, అందమైనచోట్ల అనుభవించాలని వుంటుంది. తోటల్లో పేడల్లో....

“వుందాం! యేం?”

“అన్నీ కలయి. లాభంలేదు. మనకి డబ్బు వుండనే వుండదు. వున్నా, మంచివీధుల్లోనన్నా మనని అడుగుపెట్టనీరు. సంతోషమైనవాళ్ళూ తెలివిగలవాళ్ళూ, శుభ్రమైనవాళ్ళూ, మనని పలకరించరు. నీప్రేమ సంగతి యెవరికి కావాలి?”

“పోనీలే, వాళ్ళఖర్చుం మనకేం? ఒకరి ప్రేమ వొకరికి చాలదా? యెన్నికష్టాలు వస్తేనేం? మన ప్రేమమాధుర్యంలో, కష్టాలు కనపడతాయా? బాపవళ్ళకొద్దీ, మన అనురాగం వృద్ధిపొందుతుంది. యీలోకానికి జడిసి,

యినీతివేత్తలందరూ మనతో మాట్లాడడం మానేస్తారని, యిన్నాళ్ళనించీ మనం కోరుకొని, కలలు గంటున్న, ఆనందాన్నంతా పొడుచేసుకుంచామా? వొట్టిపిరికితనం యింకేంతేమ. కలిసి యిద్దరం వెళ్ళిపోదాము. యెన్నటికీ యింక ఒకరినొకరు విడవక్కర్లేదు. తరువాత చూచుకుందాం, అన్నీ భరిద్దాము, ప్రేమకోసము" అని గోలపెట్టాను.

"నేనొక మహారాజునైతే, నువ్వు చెప్పినట్లు యాలాగే ప్రజలందరిని లెఖచెయ్యకపోదును. కాని యెవరులేక యిద్దరం, వొంటరిగా యెన్నాళ్ళని సహించగలం? యీనూతనోత్సాహంలో అట్లానే అనిపిస్తుంది. నేనుచాలా మందిని చూశాను రాధా!.....ప్రేమ అనేది ఆకాశంలో దానంతట అది వెలిగే జ్యోతికాదు. కావ్యాల్లో, నాటకాల్లో, ఇంగ్లీషు నావెల్సులో రాసే ప్రేమవేరు; మనుషులం మనకివుండే ప్రేమవేరు. పెళ్ళి అయిందని కథ ముగిస్తారు. తరువాత వాళ్ళప్రేమ యేమయిందో వ్రాస్తే, యెంతఘోరమైన సంగతులు బయటపడతాయో! మనం దాన్ని భద్రంగా పెంచి; కాపాడి, పోషించాలి. లేకపోతే పువ్వులోని మృదుపరిమళంమల్లే యెగిరిపోతుంది? అనురాగం వుంటేసరి, ఒకరినొకరు పూసుకుతిరిగినకొద్దీ యెక్కువవు తుందనుకుంటారు. భ్రమ, యవ్వనకామజనితమైన భ్రమ. నాచాతనువ్వు ముసలిదానిమల్లే మాట్లాడిస్తున్నావు. తప్పదు.....రాధా, నేను 'సీతో' వాచ్చేసి నీభార్యమల్లేవుంటే, యీప్రేమా, ఆనందం, నన్ను చూడగానే కలిగే యీసుందరోద్రేకం నీకళ్ళల్లోమెరుపూ, అన్నీ ఒక్కనెలలో మాయ మవుతాయి. నేను వుండడంవల్ల సీతో, నీకు కష్టాలూ, బాధలూ, చిరాకులూ, కలుగుతాయి. అవన్నీ నేనుపడాలి. నాకు పనిచేతకాదు. నీకు కోపంవస్తుంది నేను మాటలుపడే రకందాన్ని కాదు. నిన్ను చీదరపెడతాను. యేది సరిగ్గా జరక్కపోయినా, నామీదికి వస్తుంది. వుండు విను.....నాకు తెలుసు మొగాళ్ళసంగతి. యీబాధలన్నీ నేను పడననికాదు. బాధలుపడితే లాభముండాలి, బాధలవల్ల ప్రేమ యెక్కువవుతుందంటావు. యిల్లాంటి బాధలవల్ల కాదు. నాటకాల్లో కావ్యాల్లోరాసే, ఆబాధలువేరు. నీకు నామీద ప్రేమనశిస్తుంది. యేంలాభం యింతబాధపడి, యిన్నివొదులుకుని? నీకు వంటచెయ్యాలి. కూరమాడుతుంది మాడిందనితెలుసు. యేంచెయ్యను? గొంతువలుకు నీకు నామీద చీదరపుట్టి. యేంఅనలేక, అంటే నేనేమింకోసం

అనే భయంతో, కోపం లోపల కుక్కుని, పళ్ళుకొరుక్కుంటో, అన్నీ విస్తల్లో పారేసి పోతే నాకెట్లా వుంటుంది? యీవాదలవల్ల నేనా ప్రేమ వృద్ధి అయ్యేది?.....నీకు పనిచేస్తో పడివుండే దాసీనా, నన్ను నువ్వు తీసికెళ్ళి చేసేది. నీహృదయేశ్వరిని, నీగాంధర్వకన్యని, దాసీదాన్నా చేసు కుంటావు? నీమీద అట్లాకాదు నాకు వుండేది. నీనొకరిని, బానిసనికావడం నాకిష్టంలేదు. యిప్పుడింత కొత్తగా కనపడుతున్నానా? నన్ను వంటలో, పొగలో, దుమ్ములో, పిల్లలవుచ్చలో, నడుంకట్టుకొని, జుట్టురేగి, పమిట కొంగు జారుతో, కంపుకొట్టుకుంటో, పెద్దపొట్టవేసుకుని—యెన్నడూ— యెన్నడూ—అందుకేగా యీమొగాళ్ళకి యెంత అందంగావున్నా, తమ భార్యలకంటే యితరులమీద మమకారం. అన్ని అవస్థల్లోనూ, రాత్రిళ్లు పక్కలో, పగలు పెంటలో చూసి, వున్న నూతనత్వం, గౌరవం అన్నీ పోగొట్టుకుంటారు.”

“మరి న్యాయమూర్తి దానివి కావటం లేదా? అతని దాసీ...”

“లేదు. మాయద్దరికి మధ్య, కావలసినంతచోటూ, శుభ్రమైనగాలీ, హోయీ, అధికారం, నొకర్లూ, గదులు, గోడలు, అదిగాక అతనిమీద ప్రేమ నాకు పోతుందని భయంలేదు. అసలు లేదు గనుక....”

“కాని, నువ్వు....అతను నీమీద ప్రేమ మొదలు పెడతాడు— నిన్ను—అతనికి పిల్లల్ని కంటావు.”

“ఊహూ, కాదు. అతను వొప్పుకున్నాడు. రాధా, నేను నీదాన్నే నాస్వేచ్ఛ నాది.”

“మరి అతనితో కాపరానికి వెడుతున్నావు!”

“అవును, యెందుకంటే, నేనిట్లా వుంటే అతని దగ్గిరికి వెళ్ళకండా, అందరూ యామంటారు? అతనికి నాకూ అపరదిష్టే! నన్నుచూస్తే అతనికి అపరిమితమైన యిష్టంబ. తనతో నన్ను బళ్ళల్లో తిప్పుకోడం, తను అను భవించేవీ, సంపాదించేవీ, నాకుయియ్యడం, నన్నూ, నాఅందాన్ని, తన భార్యగా నలుగురికీ చూపడం, అకనికి కులాసా. అంతకంటే యేమక్క రేదు? అతనికి.”

“కాని యేమోతే! లోపల అతనివుద్దేశ్యం యెట్లావుందో! యిప్పుడు కాకపోయినా, యెప్పటికయినా, అని ఆశవుంటుంది. లేకపోతే వాకసారి నువ్వు చేతికి చిక్కి-ంతరువాత—నువ్వు ఆసలే రావేమోనని భయంతో సరేనని వుంటాడు.”

“నాకేం? వాగ్దానంచేశాడు. అతనేమనుకుంటే నాకేం, నాకిష్టం లేకపోయిన తరువాత! నీమోస్తరుకాదు, అతను, నీఅంత భీషణంగా, అంతా నాకేచావాలి మింగేస్తాననడు”

“మనమిద్దరం విడిపోవడంలా?”

“చీల్లేని సంగతుల్లోనే”

“మొత్తానికి చీలిపోవడమేగా?”

“యేమిచీలిపోవడం? ఒకరినొకరు చూసుకుందాం, మాట్లాడుకుందాం, సరేనా?”

“నిన్ను పోగొట్టుకొని—”

“నేను పోసీనుగా నిన్ను?”

“కాని నాకేం సంతృప్తిగా వుంటుంది?”

“కావలసినంత సంతృప్తి నిస్తాగా నేను. యిట్లా గట్టిగా నన్ను వదలకండా పట్టుకొని, వూపిరాడకండా చేసి, యెత్తుకుపోయి, స్వాధీనం చేసుకుంటేనేగాని, ప్రేమ వుండడానికి వీలేదూ!”

“మొత్తానికి మెవరోవాకరు నిన్ను నాదగ్గిర్నించి యెత్తుకు పోతున్నారకదా!”

“నేనాయన దగ్గిరికి వెళ్ళడంవల్ల, నిన్ను తప్పక వాదిలితీరవలసి వస్తుందంటే, నేను వెళ్ళడానికి వాప్పుకునేదాన్ని కాదు..... నేను నీదగ్గిరికి రావడంవల్ల యేమీ వుపయోగంలేదు, నువ్వు దేశసేవ వెళ్ళాలి. మనమిద్దరం ఆలోచించుకోలా, నువ్వు చేస్తానని నాకు వాగ్దానం

చెయ్యాలా, ఆపనులన్నీ నువ్వుచెయ్యాలి. అప్పుడు నీకు, నాకు, యీలోకానికి యెంతనయమో నీకు తెలీటం లేమా? పెళ్ళాన్నివుంచడం, పోషించడంలో మాత్రం ప్రవీణుడువి కావడం నాకిష్టంలేదు. అంతేనా నువ్వు చేసేది యీలోకంలో?”

“అయితే నాకోసంఆగు! న్యాయమూర్తి దగ్గరికి యిప్పుడే వెళ్ళుకు. మూడేళ్ళల్లో నేను ధనం, గౌరవం, సంపాదిస్తాను! మన ప్రేమకోసం, మూడేళ్ళేగా!”

“నేను మాత్రం అనుభవించకర్లేదా? నాకు మేడలూ, నౌకల్లా, హోదా, గౌరవం, కావాలి. నాకు నువ్వెంత గొప్పవాడివి కావాలనివుందో, నేనూ అంతగొప్పదాన్ని కావాలని నాకూవుంది. నువ్వు నాకోసం గొప్పవాడివి కాబోతోవుంటే, యేమూలో, దిక్కులేక, పడివుండనా, నేను? అప్పుడు నన్నుచూస్తే నీకెట్లావుంటుంది? నేను గొప్పదాన్ని కావాలి. నీకళ్ళని మెరిపించి, నీమనసు లాగేసి, నీకోర్కెని మండించి; నిన్ను నాపాదాలదగ్గర ఆరాధింపచేసే మహాసుందరశక్తిని కావాలి నేను. నేను వంటదాన్నయి, దాన్ని పోషించేవాడివి నువ్వయి, యిద్దరం తయారైతే, నీకు వంటదానిమీద యేమిప్రేమవుంటుంది, వంటింబో గోళ్ళుగిల్లుకుంటో కూచునే వంటదాని మొగుడిమీద నాకేం ప్రేమవుంటుంది? పెళ్ళాంకోసం, పిల్లలకోసం మాత్రం బతకడం, మొగాడికి చాలా సీదం. ఈంగిపోతాడు. బానిస అవుతాడు.....నీపేరుపెట్టి మూడేళ్ళు, సన్యాసంపుచ్చుకోవాలా?.... వెధవముండలాగు! భర్తదగ్గకి వెళ్ళకండా, యేళ్ళకొద్దీ తనమీద ఆధార పడివుంటే, అమ్మ నన్నెంత గౌరవంగా చూస్తుంది? అసలు తనలో వుండ నియ్యను కూడావుండనీదేమో!”

యిట్లానే మధ్యాన్నం నాలిగింటిదాకా చూట్లావాము. కాని యేం లాభం లేకపోయింది. రోడ్డుమీదికి వచ్చాం. యింకా అడుగుతోనేవున్నా.

“మించిపోయిన తరవాత మనమేంచెయ్యలేము. నాకు తెలుసు. నీపెంకెతనంవల్ల మన యిద్దరి జీవితాలూ, పాడుచేస్తావు; ముందే ఆలోచించుకో.....పోని, పడ్డా, పూర్వంసంగతులు జ్ఞాపకంరావూ? ఆర.....”

“అష్టాష్టాపకం చెయ్యడం న్యాయమా, రాధా? నిన్ను చాచిపెట్టి వెళ్ళడం, నాకు సంతోషంగా వుందనుకున్నావా? యిష్టాష్టాపకంచేశావంటే, నేనేమాతానో తెలీదు”

“మళ్ళీ యెట్లా యెక్కడ కలుసుకుంటామో! మళ్ళీ వొకసారి రా?”

“వెళ్ళింతరవాత అక్కడికి; యీరోపల నిన్నూ, నీహాథనీ చూస్తో వుంటే వెళ్ళడం కష్టమవుతుంది. చివరకేదో బుద్ధితక్కువ పనిచేస్తాను. నామనసుని, నిశ్చయాన్ని గండ్రగోళ పెట్టకు.”

యింకా యేదో చెయ్యాలని చెన్నపట్నంలోనే వున్నాను. పద్మావతికి చాలా అసహ్యమైన పుర్రాయి రాసాను. పద్మావతి నాజీవితానికి జవాబుదారీ అయినట్లూ నన్ను తనవలలో కావలసి వేసుకుని, రెండువిధాలా భ్రష్టుణి చేసిందనీ, సిగ్గులేనిదనీ, డబ్బుకాశించి నన్ను తోసేసిందనీ. సూచించాను. రెండుసార్లు పద్మావతిని ఆమెయింటో చూడడానికి కూడా ప్రయత్నం చేశాను; కాని వీలయిందికాదు. కోపంలోవున్న మనిషికి, అందులో వాళ్ళుతెలీని ప్రేమలో వున్నవాడికి, తనేంచేస్తోందీ తెలుస్తుందా? యెన్నిఅవమానాలయినా లక్ష్యంలేదు. నాకు జీవితంలో ఆశపోయింది. నాకోర్కెలూ, ఆవేశాలూ, అన్నీ నాచుట్టూ, దుమ్ములోపడి మరణవేదనతో తన్నుకుంటున్నాయి.

నాదగ్గిరించి, పద్మావతి వెళ్ళిపోయిన విరహబాధకంటే, నాకు కాకుండా పద్మావతి యింకొకరిదయిందనేబాధ అతితీవ్రమయింది. ఆమెని నేను ప్రేమించినది మొదలు ఆమెని నాపదార్థం చేసుకోవాలనే ముఖ్య ప్రయత్నం; పద్మావతి సంతోషంకాదు. ముఖ్యం ఆమెకి బాధ కలిగినాసరే యెవరిదీ కాకుండా ఆమె నాది కావాలి. పద్మావతి ముందు నాదైపోతే, తరవాత నేను ఆమెకి నాజీవనమంతా యిస్తాను; యెంత సేవన్నాచేస్తాను నాదికాకపోతే యేమీలేదు. నాప్రేమఅంతా ద్వేషమైపోతుంది. యిది సాధారణంగా స్త్రీపురుషులకి ఒకరిమీద ఒకరికి వుండేప్రేమ. న్యాయమూర్తి నాపద్మావతి దగ్గిరిగా వొక యింటో ఒకగాలిని పీలుస్తోవున్నాడని నాహృదయం రాత్రింపవళ్ళు దహించుకు పొయ్యేది. దగ్గిరిగా మళ్ళీ

కునేవాణ్ణి. దేన్నిపడితే దాన్ని కొట్టాలనిపించేది. యెవరితోనన్నా పోట్లాడా లనిపించేది.

చెన్నపట్నం వదలడానికి బుద్ధివెయ్యదు. పశ్చాత్తాపపడి పద్మావతి వొస్తుందనిన్నీ, యెక్కడో ఆమెని కలుసుకుంటాననీ. యేదో చేస్తాననీ వుండేది. యేంపనిచెయ్యడానికి మతిస్థిమితంలేదు. నూరికే పట్నంవీచులన్నీ తిరిగాను, కాని యెక్కడ తిరుగుతున్నానో, యేంచేస్తున్నానో, నాకు తెలీదు. యెక్కడో ఒక యింటిదగ్గర, మోటార్లూ, సన్నాయి, పందిళ్లూ వున్నాయి. యింకేమిటి యెవరిదో పెళ్ళి అనుకున్నా. అన్ని నిర్మాణాల్లోకి పైశాచకము యీ పెళ్ళి- ఒకరోజు వైనుషాపుముందు నడుస్తున్నా. వెళ్ళి తాగేసి, ఆబాధనంతా మరిచిపోదామనుకున్నాను. కష్టంమీద ఆకోర్కెని అణచుకుని అవతలికి నడిచాను- యింకోరోజురాత్రి యెక్కడో యెవరో అమ్మాయి నన్ను ఫలకరించింది. నోటికివచ్చిన మాటలన్నీ అనేశాను.

“నీకెవరిమీదన్నా ప్రేమవుండి, అతను బీదవాడయితే భాగ్యవంతు డయిందాకా కాచుకొనిఆగుతావుకదూ? వొదిలెయ్యవుకదూ?” అనిఅడిగాను. వెళ్ళనంది. ఇట్లామాట్లాడుకుంటూ చీకట్లో తిరిగాము. ఎందుకో కారణం లేకందానే ఆఅమ్మాయి వ్యభిచార స్త్రీ అని అనుకుని ఆమెను బాగుచెయ్యా లవి నిశ్చయించుకున్నాను. వొక వంతెనకింద చీకట్లో నన్ను ముద్దుపెట్టు కుంది. ఆమెను పెళ్ళిచేసుకోవాలనిపూడా తట్టింది నాకు. జేబులోవున్న రూపాయలన్ని ఆఅమ్మాయి చేతిలోపోసి వెళ్ళిపోయినాను. కొంచెం శాంతి కలిగింది.

ఇంటిదగ్గర నాకోసం తెలిగ్రాము వచ్చివుంది. నాన్నగారు తక్షణం ఇంటికి రమ్మన్నారు. వెళ్లాను- నన్ను గురించి మానాన్నగారికి యేమన్నా తెలిసిందో యేమో. మధ్యాహ్నం మావూళ్ళో దిగాను. తెల్లారకట్ట నాకు పెళ్ళిఅయింది. ఎవరికో ఎట్లాగో నాకు తెలియదు. నేనీలోకంలోలేను. యేమయితేనేం అనుకున్నా. మానాన్నగారిమీద యెంతో దయవచ్చింది- లోకంలో నామీద ప్రేమవున్నది ఆయనకు వొక్కరికిలాగే కనపడ్డది. పెళ్ళివాడిని పట్టుపట్టి ఆయనికి కష్టంగలిగించడం నాకిష్టం లేకపోయింది.

దైవమిచ్చినభార్య

నాకు వొచ్చిన వుత్తరాలు మర్నాడు ఇచ్చారు. గోక్షేగారు తను ఇంగ్లండు వెళుతున్నానని నన్ను తనతో రమ్మని నాకురాశారు. వొస్తున్నానని తెలిగ్రాం ఇచ్చాను. నేను యెక్కడికీ వెళ్ళననీ, తనని మళ్ళీ కలుసు కుంటాననీ, పద్మావతి నాచాత వాగ్దత్తం చేయించుకుంది. కాని ఇంక ఆమెను చూడ్డం దుర్భరం అనుకున్నాను. ఎందుకు చూడాలి? నాకూ పద్మావతికీ ఇంక సంబంధము యేమిటి? ఎంత తొరగా ఆసంగతులన్నీ మరిచిపోతే అంతమంచిది.

శ కు ల త ల.

అయిదేళ్లు ఇంగ్లండులో వుండి ఇండియాకు తిరిగి వచ్చాను.

గోత్రేగారి అధ్యక్షతకింద నేను చేసిన పనులు వార్తాపత్రికలు చదివిన వారందరికీ తెలుసు. చాలాగౌరవం, గొప్ప స్నేహితుల్ని అన్నీ సంపాదించాను. నాజీవనానికి వుద్దేశ్యం యేర్పడ్డది. ఇంక యేవంకా చూడకుండా దేశోపకారానికే జీవితం వినియోగించడానికి దృఢనిశ్చయం చేసుకొని స్టీమరులోంచి కింద అడుగుపెట్టాను. కీర్తి, మర్యాదా సేవలల్లవచ్చే సంతృప్తి ముందున్నాయి. పాతచరిత్ర ముగిసింది.

చెన్నపట్టణంలో స్నేహితులు వొక మీటింగు యార్పాటుచేసి ఇంగ్లండులో నాకు కలిగిన అనుభవాలు, దేశసేవను గురించి నావుద్దేశ్యాలు తెలియపరచడానికి లెక్కరు ఇప్పించారు నేను మాట్లాడుతో వుండగా ఆమీటింగు కొచ్చిన ప్రజల్లో, నాకెదురెగా నావొంక చూస్తో, ముందుకు కొంచంగా వొంగి, హామనిపుంది పద్మావతి. మీటింగు అయి పోయింది. అందరూ నాచుట్టూ మూగారు. హాలంతా వెతుకుతూ వున్నాయి నాకళ్ళు. పద్మావతి నా వుపన్యాసం పినడానికి వచ్చిందంటే ఆలోచించడానికి వ్యవధానం ఇవ్వని వొకటే సంతోషం కలిగింది. ఒకఆయన ఆమె దగ్గిరిగా నుంచుని నాసంగతి ఆమెతో చెపుతున్నట్టు కనపడ్డది. నేనెవరో పద్మావతికి! మెల్లిగా పద్మావతివేపు వెళ్ళాను.

“ఇంగ్లండునుండి వచ్చారా తిరిగి? మీసంగతంతా మొరటినించి, ప్రతిదీ, పత్రికల్లో చదువుతోనే వున్నాను. చాలా గొప్పగా పనిచేశారు. దేశానికి మీరంటే చాలా గర్వంగావుంది.”

నన్ను మీరంటోంది. నేనేదోఅన్నాను, చూమూయిమాటలు. అట్లానే నుంచున్నాము; మాటలురావు; తోచవు, చుట్టూ కొత్తవాళ్ళు వాళ్ళతో కొంచెము మాట్లాడాను. ఇద్దరం బయటికి నడిచాము. పద్మావతి మోటా రెక్కింది. నేను పక్కన నుంచున్నా, వంటరిగా వున్నాము.

“ఎందుకు వెళ్ళిపోయినావు. నాతో చెప్పకండా? నాకు ఉత్తరమన్నా రాకొవ్వరాదు కాదూ?”

“మరేంచెయ్యను?”

మళ్ళీ పద్మావతికి అంత దగ్గిరిగా నుంచున్నాను. నేను ముద్దు పెట్టు కున్న పెదపుయి, నేనాడుకున్నజుట్టు, మరచిపోయిందేదో మళ్ళీ దొరకి నట్లుంది - ఇదివరకటి పద్మావతే ఆ నిష్కపటంగా చూసేకళ్ళే. ఆ గర్వంగా పైకి వొంపుతిరిగిన చిన్నగడ్డమే. ఆ దొంగనవ్వుగల పెదిమలే. అయినా మారినట్లుగా కూడావుంది, కొత్తఅనుభవం, కొత్తఅందం కనబడు తున్నాయి.

“మనం చిన్నప్పుడాడుకొన్నప్పుడు, మాట్లాడుకొన్నప్పుడు ఇంత గొప్పవాడవు అవుతావనుకోలేదు.”

“ఇంతకన్నా గొప్పవాణ్ణికమ్మన్నావు కాదూ అప్పుడు! ఇంతకీ యేం గొప్పలే!”

తన ఎడ్రెస్ ఇచ్చి, తన్ని వొచ్చి చూడమంది.

“ఇప్పుడు మునపటిమల్లే రమ్మనడానికి నువ్వు చాలా బిజిమాన్ అయినావు కాదూ? తీరుబడి ఉంటుందో లేదో?” అని చిరునవ్వు నవ్వి వెళ్ళిపోయింది.

మళ్ళీ అయిదురోజులదాకా పెళ్ళడానికి నాకు తీరుబడి కాలేదు. వెళ్ళి కనుక్కున్నే టప్పటికి న్యాయమూర్తితో కలకత్తా వెళ్ళిందని చెప్పారు - తిరిగివచ్చి హోటలుముందు కూచున్నాను. బాండుసంగీతం వినపడుతోంది. సాయంత్రపు లేతకాంతి నాకాళ్ళముందు పడుతోంది. ఫేసుపవుడర్లు వేసుకొని కోమటికాంతలు మోటార్లలో బీచికి షికారు వెడుతున్నారు. పద్మావతిని కలుసుకుంటానని యెంతో ఆశతో వెళ్ళాను. ఆమె వెళ్ళిపోవడంవల్ల కొంచెం విచారంగావుంది. చిన్నప్పటి సంగతులు జ్ఞాపకం వచ్చాయి. మళ్ళీ మొన్న కలుసుకొన్నప్పుడు, మరచిపోయిన భాషలో మల్లే యెంత కొత్తగా మాట్లాడుకున్నాము.

పద్మావతి నన్ను మరచిపోలేదు. లేకపోతే, నేను వచ్చానని తెలి గానే, ఆమీటింగుకి వచ్చివుంటుందా? యింకా పాతప్రేమ వుందా, అయి దేళ్ల తరవాత, నామీద? నేనెప్పుడో పద్మావతిని మరచిపోయినాను,

నాపనిలో. కాని మళ్ళీ పద్మావతిని చూడగానే, ఆమెతో మాట్లాడాలనిపించింది. పూర్వం పద్మావతితో, కపటంవిడిచి యేం దాచకండా, స్వేచ్ఛగా మాట్లాడినట్లు, యెవరితోనన్నా మాట్లాడాలని, ఆ అయిదేళ్ళూ నాకు తెలీ కండానే కోర్కెపడ్డట్లు నాకు తోచింది. యెన్నోవున్నాయి నాకు ఆమె పక్కన హుచుని, ఆమెకళ్ళల్లోకి చూస్తో, మాట్లాడవలసిన సంగతులు; ఆమెతోరప్ప యింకెవరితోనూ చెప్పలేని సంగతులు. యింకెవరూ అర్థం చేసుకోలేని సంగతులు. మళ్ళీ యెన్నాళ్ళకి వస్తుందో?..... నొకరు నాచేతుల్లో వొక వుత్తరం పెట్టాడు.

“నేను, అమ్మాయి యివాళ్ళ వచ్చాము. సంగతులు మాట్లాడుకోటానికి ఒకసారి రండి. పైనవున్న ఎడ్రసుయింటికి.” గోపాలం.

యెవరిది? అమ్మాయి యేమిటి?

మర్నాడు వెళ్ళాను. తలనెరిసిన ముసలాయన నన్ను వసారా గదిలోకి తీసికెళ్ళి కూచోపెట్టి, లోపలికివెళ్ళి, ఒక అమ్మాయిని తీసుకొచ్చాడు. ఆమెకి పదహారేళ్లువుంటాయి, తెల్లనిచీరె కట్టుకుంది, పొడుగ్గా సన్నగావుంది. చిన్నకోలకళ్ళు. చిన్ననోరు. పొడుగాటి ముక్కు. చామం చాయ శరీరం. నడుముకి బంగారు వడ్డాణం. తలలోనాగరం. ఆమె తల వొంచుకొని ఆయనవెనక నుంచుంది.

“కూచోడమ్మా” అన్నాను.

ఆమె వొళ్ళంతా కంపమెత్తినట్లు వొణికింది.

“యెందుకండీ నన్ను రమ్మన్నారు?”

“యింకేముంది? అమ్మాయి విషయమై మాట్లాడ్డానికి”

“నాతోపెందుకు అమెవిషయం?”

“దీభార్యవిషయమై మీతో గాక యింకెవరితో?”

“భార్య....నాభార్య.....?”

నాకు పెళ్ళి అయిందని జ్ఞాపకం వచ్చింది. యిదివఱకు ఆసంగతే మరచిపోయినాను. మరిచిపోయి యింగ్లండులో పెళ్ళి కాలేదనే చెప్పే

వాణ్ణి. యిప్పుటివరకు యీ అమ్మాయి సంగతి ఒక్కసారికూడా తలుచుకోనేలేదు. ఆరాత్రి అబ్రాహ్మడు యేకరువుపెట్టిన ముక్కలతో యింకో ప్రాజే నాకు శాశ్వతంగా యీ లోకానికి ఆ లోకానికి అతికించిసీ, యింక వదిలించుకోడం అబ్రాహ్మదేవుడి తరము కాదనీ మరిచిపోయినాను. యే జిగురుతో, లోహంతో, రక్తంతో, అతికిన సంభంధాలన్నా వొదులుతాయి గాని, అపెళ్ళిమంత్రం అతుకు విరగదు, తునగదు, నలగదు, తెగదు. తెల్లమొహం వేశాను.

“అమ్మాయిని శ్రమపెట్టకండి అట్లా కూచోమనండి” అన్నాను.

మెల్లిగా బలవంతంమీద, మోకాలు నాకు కనిపిస్తో, ఆయన వీపు వెనకాల నక్కింది.

“యిప్పుడేం పని మీద వచ్చారు యీపూరు?”

“పనేమిటి? పని! మీరే మాపని. యెదో మంచిరోజు చూసి....”

“చూసి?”

“మీయిద్దర్నీ వొకటిచేసి....”

“మీరనేది, మేమిద్దరం ఒకరాత్రల్లా గదిలో ఉండాలనా?”

“అదేమిటి అట్లా అంటారు?”

“యెందుకండీ నిర్బంధం?”

“నిర్బంధమేమిటండీ?”

“కాదూ? ఒకరినొకరు గాఢంగా ప్రేమించుకొంటో, యెవరికీ తెలీ కండా, రహస్యంగా, వారు స్వేచ్ఛగా వుండవలసిన విషయాన్ని, సిగ్గు లేకుండా పూరంతా ప్రచురించి యిట్లా బలవంతంగా, నిర్బంధించడం అసహ్యంకాదండీ? యిష్టంలేనిది గొడ్లన్నా వొప్పుకుంటాయా అట్లాంటి పనికి? మిమ్మన్నెవరన్నా కొత్త ఆమెతో కైదుచేస్తే, మీకెట్లా వుంటుంది? యింతవఱకు ఆ అమ్మాయి యెట్లాంటిదోనన్నా యెరగను.”

ముసలాయనకు కోపం వచ్చింది.

“యేమిటండీ అట్లా అంటారు! గుమ్మందాటి యెరగని అమ్మాయిని యేమిటండీ ఆమాటలు? కావలిస్తే మామారువొచ్చి భోగట్టా చెయ్యండి.

బాగానేవుంది? కంటికి నిద్రలేకండా యెక్కడ యేమాట వొస్తుందో అని....”

“అది కాదండీ నేనన్నది! ఆమెసంగతి యేమీ....కాదండీవుండండి... ఆమెగుణాలు యెట్లాంటివో.... ఆ.... గుణంకాదు.... తక్కినవన్నీని....ఆమె మనసూ నామనసూకలుస్తుందో లేదో, అట్లాంటివి. నేనెట్లాంటివాణ్ణో ఆమె యెరగదు.”

“పెళ్ళి అయిన తరువాత మనసులు కలవక యేం చేస్తాయి? మాఅమ్మాయి యేంతగాదాల.....”

“అయ్యా! మీఅమ్మాయి చాలామంచిది. నేనామెని యేమీ అనటం లేదు. నాకు సరిపడుతుందా లేదా అని ఆలోచించుకుంటున్నాను.”

“మరి పెళ్ళిచేసుకోకముందు ఆ ఆలోచన యామయింది?”

“కాదండీ! ఆ అమ్మాయిని నేను యెప్పుడైనా యెరుగుదునా? మీరు చెప్పకుండా మేము కలుసుకుంటే, ఒకరినీ వొకరు గుర్తుపట్టనన్నారేమే?”

“అవునుమఱి. యిన్నాళ్ళు పిల్లని పుట్టిందో వొదిలి...”

పాపం, ఆఅమ్మాయిని కూచోపెట్టి మేమిద్దరం యిట్లా మాట్లాడు కుంటో వుంటే, యామను కొంటుందో? ఆమె మొహం కనబడితేనా?

“యింతకీ యామంటారు?” అన్నాడు

“నేననేదేముంది?”

“వెనక్కి పొమ్మంటారా?”

“మీయిష్టం”

“మరి దీన్ని యిందుకండీ మీరు పెళ్ళాడింది?”

“వినండి. ఒకవేళ నిజంగా మీరు నామామగారే అయితే...?”

“కాకపోతే, యిట్లా, యెదిగిన పిల్లని తీసుకుని మీదగ్గిరికి బిచ్చ మెత్తుకుంటూ, వొస్తాముటండీ? యేం? బోగంవాళ్ళమనుకున్నారా? యేమిటోమాటలు?”

“పోనీలెండి, అదంతా తెనీక అన్నాను, యింకా నేనేమీ పనిలో ప్రవేశించలేదు. హోటలులో వున్నాను. యీపళంగా, యీఅమ్మాయిని, నామీదపడేసి, మీరు బరువు వొడుల్చుకోవాలనిచూస్తే, నేనేంచేసుకోను? నేను మావూరు, యింటికి వెళ్ళింతరవాత పంపండి. అడ్డంగా యిక్కడికి వచ్చి గోలచేస్తే యెట్లా?”

“యెన్నాళ్ళకి వస్తారు యింటికి?”

“అదే యింకా నిశ్చయంలేదు. ముందు కొంత పని వుంది.”

“యెప్పుడో మీరు వచ్చిందాకా, యెదిగిన యీపిల్లని యింకా నావగ్గిర పెట్టుకోనా? అయిదేళ్ళు పెట్టుకున్నాను చాలదూ? యెదిగిన పిల్లని యింట్లో పెట్టుకోడమంత ఊభ, నరకం, యింక లోకంలోలేదు. యెప్పుడేమి జరుగుతుందో అని గుండెల్లో బరువు. పగలు శాంతిలేదు. రాత్రి నిద్రలేదు. శత్రువులరన్నా వొద్దు అబాధ. యామన్నా కొంచెము వున్నదో, లేనిదో, పొల్లుమాటవిన్నారంటే, మీకేం! అఖర్లేదు పొమ్మంటారు. నేనింక భరించలేను. నాకొద్దు. నాకుతెలీదు. యీదిగులుతో పోతాను. యామన్నా చేసుకోండి మీభార్యని మీరు. మిథ్య నాకెందుకంట యీభారం? రెండువేల రూపాయలుపోసి, పెళ్ళిచేసింది యిట్లా యింట్లో పెట్టుకోడానికా?”

“మీరు కన్నపిల్లే, మీకింత బరువయిందా?”

“కాకేమిటి? యింకొకరి చేతుల్లో పెట్టింతరువాత”

“బరువు వొదల్చు కోడానికా మీరు పెళ్ళిచేసింది?”

“కాదుమఱి?”

“పోనీలెండి, నేను వెడతాను. మనకు ఒకరి సంగతి ఒకరికి అర్థంకాదు”

“చివరికి ప్రాయశ్చిత్తమన్నా....”

“నేను వెడుతున్నాను ”

R. Samagala

Rusket a ^{దైవమిచ్చిన భార్య}

“అయితే మాఅమ్మాయి అఖర్లేవా మీకు”

“నేనేం అనలేదు.”

“చీ, చీ. యాకిరస్తానీ చదువులూ, వేషాలూ....”

నేను బయటికి వెదుతూవుంటే ఆఅమ్మాయిని యామాటలంటూన్నాడాయన.

“నీఖర్మం, యేడు. దరిద్రపుముండా, యేవెధవ సక్షత్రానో కడుపు చెడపుట్టావు. నాప్రాణాలు తియ్యడానికి!... నామొహం ముందు కనపడకుమళ్ళీ. యామాతావోఅవు. నాతోమళ్ళీరాకు...”

నేను ఆగి నుంచున్నాను. మళ్ళీ వెనకాలకి వెడదామా అనిపించింది. కాని లాభమేముంటుంది? యిట్లా యాదేశంకో యెందరు పిల్లలో, యెందరు తండ్రులో!

మర్నాడంతా యాసంగతే ఆచోచిస్తున్నాను. యాదేశంకో ఆడపిల్ల కావడం యెంతటి నీచం! తండ్రీ, భర్తా, చేసిన పాపాన్ని, బాధ్యతలన్నీ యీఅమ్మాయి మీద తోసెయ్యడం యెంత సులభం? అపిల్ల బాధ్యత నాదికాదా? ఆపిల్లయవ్వనం, జీవనం, అంతా నాదికాదా? యెంత నేను పెళ్ళికావాలని చేసుకోకపోయినా, నన్ను నమ్మారుకాదా? ఆముసలాయన్ని యేడిపించాలనే పుంది, కాని నాపెంకెతనం మూలంగా, ఆఅమ్మాయికి చీవాట్లూ, తిట్లూ రావడం నాకు బావుండలేదు. యింక ఆమె జీవనం వాళ్ళవూళ్ళో యెంత దుర్భరంగా పుంటుందో?

ఆరోజుల్లా బయటికి పనిమీద వెళ్ళాను. రాత్రి పదింటికి భోజనం చేసి నాగదిలోకి వెళ్ళి, దీపం వెలిగించాను. వరండాలోని కుర్చీ తీసుకు వెళ్ళి చోతూవుంటే, గాజుల చప్పుడు వినపడ్డది. చూసేటప్పటికి బట్టల దణ్ణంపక్క గోడకి ఆనుకొని, తెల్లనిచీరె కట్టుకుని, నుంచునివుంది, నాభార్య. నాకు రెండునిమిషాలు నోట మాటరాలేదు. మెల్లిగా దగ్గిరికి వెళ్ళాను.

“అక్కడ నుంచున్నావేవమ్మా! యిట్లా వొచ్చి కూచో” అన్నాను. కళ్ళంబడి నీళ్ళుకారుతో అట్లానే నుంచుంది.

“పోనీ, చెప్పు, యెందుకు వొచ్చావో, యీరాత్రివేళ ”

“నాన్నగారు నన్ను బలవంతంగా యిక్కడికి తీసుకొచ్చి వదిలేసి వెళ్లారు, నేను రానంటూవుంటే. కోప్పడకండి ”

నాకెంతో జాలివేసింది. ఆమె సన్నని నాజూకైన వొళ్ళూ, వాణికి కంఠం, నీటిసుక్కలు రాలేకళ్ళూ, నాహృదయానికద్దుకుని శాంతి, దైర్యం యివ్వాలి అనిపించింది. శాస్త్రప్రకారం, న్యాయచట్ట ప్రకారం, సంఘం ప్రకారం, మామామగారి ప్రకారం ఆమె నాదేకమా; చంపడం తప్ప, యింక యేం చేసుకోడానికన్నా!

“యిట్లా దూచుంటే సావకాశంగా మాట్లాడుతా. అక్కడ నుంచుని, మొహం చీకట్లోకి తిప్పేస్తే యెట్లామఱి!”

చెయ్యిపట్టుకు తీసుకొచ్చి కూచోపెట్టాను. చిన్న గోరింక పిల్లలాగు నాచేతులో వాణికింది, ఆమెచెయ్యి; ఆమెనడకలో, కళ్ళలో, చిన్ని యెర్రనినోరులో, చాలా అందం కనపడ్డది నాకు. యీబిడ్డకి నేనే దైవం కాదా? నాదగ్గిర్నించి వెడతాననదు. తనకు స్వేచ్ఛ కావాలనదు! తను వొంటదాన్ని కానని పట్టుపట్టదు, నేనేం ఆమెని బతిమాలిఖర్లేదు. ఆమెకి యిష్టం లేకపోయినా నేను దూకుదుచేస్తే చాలు; అకన్న ఆయనతో, ఆదయగల తండ్రితో చెప్పుతే సరి, ఆయనే యీడ్చుకొచ్చి నాదగ్గర దిగపెడతాడు.

“మీనాన్నగారు చాలా కోప్పడుతున్నారా? యామంటారు?”

కళ్ళల్లోంచి మళ్ళీనీళ్ళొచ్చాయి. పెదిమలు వాణికాయి.

“చాలా కోపంగా వుందికదా ఆయనికి? నిన్నిక్కడే వదిలేస్తా మంటున్నారా?”

తలఘాయించింది. భుజంమీద చెయ్యివేశాను. తనూలేవబోయింది. లేవకుండా అదిమాను.

“యిట్లా చూడు”

కొంచెంగా తలెత్తింది.

“నేనంటే నీకిష్టమేనా”

ఏం మాట్లాడలేదు.

“మాట్లాడాలి మరి! లేకపోతే నాకు తెలియడమెట్లా? మీనాన్న గారితో యేంచెప్పను?”

మాత్రా పనిచేసింది, తల బాగా వూయించింది.

“నాదగ్గరే వుండిపోవాలని వుందా?”

“అవును” మొహంలో సంతోషం కనపడ్డది.

“మళ్ళీచూడు”

కళ్ళు గబగబ లేడికళ్ళవలె కదిలాయి. ఒకసారి చటుక్కున నామొహానికి తగిలి, బల్లవేపు తిరిగేసింది చూపు.

“నాలుగు రోజులు ఆగితే మావూరు వెళ్లి యార్పాట్లు చేసుకుని, నిన్ను రమ్మని రాస్తాను”

మొహం వాలింది.

“అఖిల్లేదు అన్ని యార్పాట్లా నేనే చేస్తాను. నాకు వంటపనీ అన్నీ చాతవును. మీదగ్గర వుణ్ణిస్తేవాలు.”

ఒక్కసారి కావలించుకుని సరేననాలని బుద్ధేసింది. కాని కొత్త.

“ధయపడకు. తప్పకుండా రెండు నెలల్లో తీసుకెడతాను. ఇప్పుడు నాదగ్గరే ఉబ్బుకూడ లేదు”

“మితో ఎక్కడికంటే అక్కడికొస్తా. మీకేం కష్టమివ్వను. డబ్బు లేకపోతేనేం? నాకు నగలూ, నవుకర్లు అఖర్లేదు. మళ్ళీ మానాన్న గారి దగ్గరికి పంపకండి. అంతేవాలు.”

నాకు నవ్వాలో, జాలిపడాలో తెలీలేదు. నా ప్రేమంతా ఆమెదయి పోయింది. తలమీద చెయ్యేసి దువ్వాను.

“ఇట్లా చూడమ్మా! నీ పేరేమిటి?”

“శకుంతల”

“ఇట్లా చూడు, శకుంతలా.”

తన పేరు నానోటినుండి విని, అదిరిపడింది.

“నామాటలు వినవూ? నిజంగా ఇప్పుడు నాతో వుండడానికి వీల్లేదు. వీలుంటే నిన్ను వెళ్ళమంటానా?”

“సరే మీయిష్ట, మిమ్మన్ని నవ్వాను.”

ఇద్దరం బయలుదేరి మా మామగారున్న యింటికి వెళ్లాము. రెండు నెలలదాకా శకుంతలని తనతో వుంచుకుంటానని ఆయన్ని వొప్పించే టప్పటికి, రాత్రి పన్నెండు గంటలయింది.

మళ్ళీ మొదలు.

చెన్నపట్టణం రాగానే పద్మావతి నాకు వుత్తరం రాసింది. నేను చూడ్డానికి వెళ్ళాను. న్యాయమూర్తి పెద్దమేడలో సగం పద్మావతిది. పువ్వులతోట యెదురుగుండా వున్న పెద్దగదిలో కూచునివుంది ఆమె. ఆమె సోపా దగ్గరగా కుర్చీలాక్కుని కూచున్నాను. కొంచెంసేపు తోటవేపు చూస్తో కూచుంది ఆలోచనగా, అంత అల్లరిపిల్లా అనుభవం సంపాదించిన స్త్రీ అయింది, యిప్పుడు. అనేక మందిని చూసి వాళ్ళతో మాట్లాడి లోకమంటే యేమిటో తెలుసుకొని వుంటుంది, యీఅయిదేళ్ళలో.

“మళ్ళీ నాజీవితంలోకి వచ్చావా?” అంది తటాలున, తలయెత్తి చూశాను. ఆమెకళ్ళల్లో సీళ్లున్నాయి.

“మనజీవితంలో అయిదేళ్ళు గడిచిపోయినాయి.” అంది. మళ్ళీ యెంతో దిగులు కలిగింది నాకు.

“యింక మళ్ళీ యింగ్లండు వెళ్ళవకదూ?”

“అఖర్లేదు. యిక్కడే పని ప్రారంభించాలని అనుకుంటున్నాను?”

“పాలిటిక్స్?”

“అవును.”

కొంచెంసేపు వూరుకుంది.

“నువ్వు అట్లా వెళ్ళిపోతావనుకోలేదు నన్ను వదిలి. వుత్తర మన్నా రాశావా? నావుత్తరాలకి జవాబు రాశావా పోనీ?”

“నాకు పిచ్చెత్తింది....అంతా మరచిపోవాలని నిశ్చయించుకున్నా”

“మరచిపోగలిగావా?”

“ప్రయత్నించాను”

“యిప్పుడో....?”

“అంతా కళ్ళకి కట్టినట్టుంది. ప్రతికొంచెమూ”

“నేను ప్రయత్నించాను. నిన్ను మరచిపోయినానే అనుకున్నా. యెన్నిసార్లో ఆశడ్డాను. మునుపు నీతో మాట్లాడినట్లు, నిన్ను కూచోపెట్టు కుని, మాట్లాడాలని. అంతా, జరిగిందంతా, లెఖచెయ్యకండా వెళ్ళిపోయావు కదూ, నీకేం అఖర్లేనట్లు! మొగవాడికి ఆడది యెందుకు కాజ్లో యిప్పుడు తెలుస్తోంది.”

“కాని నువ్వు చేసిందంతా జ్ఞాపకంలేదూ?”

“అవును. అన్యాయం చేశాను నిన్ను. నిన్నుపాపం, చాలా అన్యాయం చేశాను” అని నెమ్మదిగా అంది.

నేను లేదన్నాను,

“నిన్ను చాలా బాధ పెట్టాను. నాకు తెలుసు. కాని నువ్వు నన్ను వొదలలేక నాదగ్గిరే వుంటావనుకున్నా. మొగవాడు అలాంటి విషయాల్లో వోపిక పట్టలేడని తెలీలేదు, ప్రేమ వుందికదా, మనస్నేహానికి భంగం రాదనుకున్నా”

“కుర్రవాణ్ణికదూ? నాకు అప్పుడేంతెలుసు?”

“యిప్పుడు?”

“యిప్పుడు మనమిద్దరం స్నేహితులంగా వుండకూడదూ? తక్కిన సంగతులను పోనిచ్చి?”

యిద్దరం సీరియస్ గా ఒకరిని వొకరం చూసుకున్నాము. గడచిన సంగతుల హోరు కొంచెంగా వినపడుతోంది. పద్మావతి ఆలోచిస్తో, పరధ్యానంగా

“అవును స్నేహంగా వుండొచ్చు” అంది. మళ్ళీ కొంచెం సేపుండి,

“యిన్నాళ్ళూ రాధా, నువ్వు యెప్పుడూ నాకళ్ళల్లో మసలుతోనే వున్నావు” అంది.

మళ్ళీ కొంచెం సేపుండి

“యిద్దరం సెటిల్ అయినాము, లైఫ్ లో. నీకు పెళ్లి అయిందామచీ! యింకేం! యింక భయం లేకండా. యిష్టమొచ్చినట్లు మాట్లాడుకోవచ్చు. నీ ఆదర్శాలూ అన్నీ, అభిప్రాయాలూ అన్నీ, చెప్పు. నువ్వు లేకండా బతుకు యెంతో అర్థహీనంగా వుండేది. యేంచెయ్యచోతున్నావు? కొన్నింటికు స్థానం, అవుతావా?” పద్మావతితో యీతుక్కుసంగతులన్నీ మాట్లాడాలని పించలేదు. యేమేమిటో మాట్లాడి, యింటికివచ్చాను. పద్మావతి తప్ప మనసులో ఆలోచనేలేదు. ఆమెకళ్ళల్లో మాధుర్యం, ఆమెకంఠం లో మృదు త్వమూ ‘రాధా’ అన్నప్పటి అనురాగమూనూ, పద్మావతిని చూడడంతోనే శకుంతల మీది ప్రేమ, యెండలో వెన్నెలవలె మాయమయింది, పద్మావతి సహాయం తీసుకుంటో ఆమె కిష్టమయ్యేట్టు, ఆమెకి నన్ను చూస్తే గర్వం కలిగేట్టు, నేను గొప్పవాణ్ణి కావాలి. ఆమె అంతరంగిక మిత్రుణ్ణి అవుతాను. యిట్లా అనుకున్నానుగాని, నా అంతరాళం లోపలినించి నాకు కావలసింది, పద్మావతే; ఆమె స్నేహం కాదు; అనే ధ్వని వినపడుతోంది. స్నేహమే కావలసింది; యింకేమి అఖర్లేదు అని సమాధాన పరచుకున్నాను. నా ఆదర్శాలన్ని ఆమె జీవితంలో ప్రవేశపెడతాను; ఆమె సౌందర్యంతో నాజీవితం వెలిగించుకుంటాను; అంతే; అంతకన్నా యేమీలేదు. యెంత సులభం, యెంత సరళం, యెంత నిర్మలం, యెంత సుందరం.

మర్నాటినించి పద్మావతి మయమయింది నా ప్రపంచమంతా. ప్రతి రోజూ వెళ్ళి పగలూ, సాయంత్రం, రాత్రిలో కొంత భాగం ఆక్కడే గడిపేవాణ్ణి. మా స్వాధీనములోని మహాప్రేమ జలధి పొంగుతోందీ, మమ్మన్నీద్దరినీ దగ్గరకుతోస్తో. మొదట స్నేహితులమల్లే మాట్లాడు కొన్నాము. కొద్దికాలంలో వొంటరిగా యిద్దరం కలుసుకుంటున్నాము. పద్మావతికి శకుంతలమీదా, నాకు న్యాయమూర్తిమీదా, జలసీ; యేమికారణం లేకుండానే. మేమిద్దరం తగలకుండా దూరంగా కూచోడమే కష్టంగా వుండేది. యెంతో ప్రయత్నం మీద కష్టపడి, నౌకర్లని దగ్గరవుంచుకుని గడిపాము రోజులు. ఒకరి వుద్రేకం సంగతి యింకొకరికి తెలుసు. యిద్దరం చేసే ప్రయత్నాలు యిద్దరికీ తెలుసు. ప్రేమకి యిట్లాంటి విఘాతం కలిగిస్తున్నందుకు సంఘంమీద దుమారంలేస్తోంది. పెద్ద తిరగబాటు, యెదిరింపు సాహసం.

ఒకరోజు సాయంత్రం తోటలో కూచున్నాం. న్యాయమూర్తి నాతో పెన్నీసు ఆడి, వోడి, క్లబ్బుకు వెళ్ళాడు. పక్కబల్లమీద 'టీ, పెట్టి వుంది. యెవరం తాగలేదు. పేముకుర్చీల్లో కూచుని తోటవొంకా, దాని వెనకాల పచ్చగావున్న పడమటి ఆకాశంవంకా చూస్తున్నాము. పద్మావతి 'బట్లర్ని' అక్కడే వుండమంది. వాడు యిబ్బందిగా వెనక నుంచున్నాడు. ఆతోటకి దిష్టిబొమ్మలాగున వాడి తెల్లబట్టలూ, తలగుడ్డా. సగం పచ్చనైన చిన్న మబ్బు తూర్పున పనివున్నట్టు పరుగెత్తుతోంది. అందాకా ఘారికే వున్న తెల్లని మబ్బొకటి దాన్నిపట్టుకోడానికి వెనకాల బయలుదేరింది. మొదటి మబ్బుని అందుకుంటో తనుకూడా పచ్చనయింది. చెయిజావో ఆమబ్బును కావలించుకొని, దాంతో వొకటి అయిపోతోంది. నేనుపక్కకు వొంగి పద్మావతి బుజం మీద చెయ్యేసి ఆమబ్బులవంక చూడమన్నాను. పద్మావతి పక్కకి జరిగింది. నా దగ్గర్నించి యిట్లా తప్పించుకుంటు న్నందుకు ఆమె మీద కోపం యెక్కువైపోతోంది. తప్పించుకునేదాన్ని పట్టుకునే వేట స్వభావం నాలో ప్రబలుతోంది. అతిప్రయత్నం మీద నన్ను నేను అణచిపెట్టుకుని, తలతిప్పేసి కూచున్నాను, మాయిద్దర్ని చూసినవాళ్లు అప్పుడే తీవ్రంగా పోట్లాడి, జన్మవిరోధం వొచ్చిన వాళ్ళనుకుంటారు. మా ముందు సన్నని చంద్రుడు కనపడ్డాడు. పద్మావతి మొహాన్ని చీకటి దాచేస్తోంది. యెన్నాళ్ళని నా దగ్గర్నించి యిట్లా చీకట్లో చూయమవుతో వుంటుంది? కోపం నాకు యెక్కువయింది. సాహసం కలుగుతోంది.

ఆ బట్లర్ని గిన్నెలు తీసుకొని పొమ్మన్నాను, వొద్దనేటట్టు పద్మావతి తలతిప్పింది. కాని నా మాటల వుద్రేకం గ్రహించి, వూరుకుంది. అతను వెళ్ళగానే మెడచుట్టూ చేతులేసి వొంచి ఆమె కళ్ళల్లోకి చూశాను. నావొంక నీదానంగా, చూస్తోంది. చిన్నగాలి ఆమె చంపలమీది జూలు కది లించింది. వొంగిన ఆమె తెల్లని మెడ అందం నాకళ్ళని కట్టేసుకుంది. మెల్లిగా నా తలని వొంచి ఆమె బ్లోజుకాలరు మధ్య మెడకింద ముద్దుపెట్టు కున్నాను, మెల్లిగా నా చేతులు తీసేసి, లేచి. యింటివేపు వెళ్ళిపోయింది. ఆ మెడని తాకిన మాధుర్యం నా పెదిమ ల్నివొదలలేదు. రాత్రిపడ్డా బంగారు కాంతిని పడమటిదిశ వొదలనట్లే. రక్తంలో పద్మావతి మోహం వైనులాగు ప్రవేశించింది. యింకా శాంతి లేదు. లోకంతెలీమ వొక్కణ్ణి ఆ చక్కని

రాత్రి యేంచెయ్యను? యెట్లా మళ్ళీ యీ సౌందర్యం లోంచి, నిర్జీవమైన ఆ పట్టణం వీధుల్లో, కాలుపెట్టను? పద్మావతీ నా జీవం, పద్మావతీ నా మాధుర్యం పద్మావతీ నా ఆదర్శం. గానుగచెట్టు కొమ్మల్లో మిణుగురు పురుగులు గుత్తులుగా వేళ్ళాడుతున్నాయి. నక్షత్రాలు గాలిలో వూగుతున్నాయి. మెల్లిగా నడుస్తో పద్మావతి కోసం వెళ్ళాను. ముందుగదిలో లేదు. దీపాలు వెలిగించాలా. యింట్లోకి రాలేదేమో! స్విచ్చిలాగాను. దీపం వెలిగింది. యెవరూ లేరు. మళ్ళీ ఆర్పి, కుర్చీలో కూచున్నాను. చాలా సేపయింది. నాకు పద్మావతి కావాలి. యెదీ? లేచాను, చీకట్లో కుర్చీలూ, బల్ల, చచ్చిపోయిన స్నేహితుల వలె కనపడ్డాయి. వాటికికూడా ఆత్మా, జ్ఞానమూ వుంటాయి అని తట్టింది. బల్ల దగ్గిరికి వెళ్ళి పద్మావతి కూచునే కుర్చీవీపుని భక్తితో కళ్ళ నద్దుకొని, ముద్దు పెట్టుకున్నాను. బల్ల వెనకాల లోపలి గదితలుపు తెరిచి వుంది. దాని వెనకాల కిటికీలోంచి మళ్ళీ చంద్రుడు కనపడుతున్నాడు. చంద్రుణ్ణి చూడగానే పద్మావతి కంఠంరుచి పెదిమలకి తట్టింది. యేది అడ్డమున్నా నలిపేసి, పరిగెత్తే పద్మావతిని పట్టుకుని, ఆ మాధుర్యానంతా తినే ఆవేశం కలిగింది. నలిపెయ్యాలి, నాదాన్నిచేసుకుని, యేం మిగల కండాచెయ్యాలి. గుప్పెట్లు బిగుసుకున్నాయి. పళ్ళు కరుచుకుపోయినాయి. దేన్నీ లక్ష్యంచెయ్యని సాహసంతో మనసు నిశ్చలమయింది. జీవితం, వూపిరి, దృష్టి, ఆలోచన పద్మావతి సౌందర్యం మాయమయినాయి. యేది చూసినా పద్మావతీ. కిటికీ పక్కన వున్న విరజాజి, వాసనతో గదిని నింపేసింది. పక్కగదిలోకి వెళ్ళాను. యెప్పుడూ ఆ గదిని చూడలేదు, నేను. దీపంస్విచ్చికోసం తడిమాను, యెక్కడవుందో కనపడలేదు-

“పద్మా!”

పలకలేదు. కాని యెక్కడోవుందని తెలుసు నాజ్ఞానచక్షువుకి. వెతుకుతో నాలుగడుగులు నడిచాను. మంచం కాళ్ళకి తగిలి, ముందుకు వారిగాను. నారెండుచేతులూ పద్మావతి వంటి మీద పడ్డాయి.

“పద్మా!”

చేతుల్లో చంపలు పట్టుకుని మొహం దగ్గిరికి వొంగాను.

మెరిసే ఆ కళ్ళని నావంక పెద్దగా, విప్పి చూస్తోంది. వాటిని ముద్దు పెట్టుకుని మూశాను. కన్నీళ్ళు వెచ్చగా తగిలాయి.

“యెందుకు? యెందుకు?”

రెండుచేతులతో నన్ను లాక్కుని నాతలని వూపిరాడకండా, ప్రచండ వాయుఘాతంతో లేచిపడే, సముద్రమువలె వూగిపోయే, ఆవక్షానికి, అదుముకుంది.

“రాధా”

బే థం.

యీ మహా ప్రేమ మారుతంలో యెన్నాళ్ళు తేలి ఆచానో, వాళ్ళు మైమరిచి, తెలీదు. కొన్ని రోజులు నిమిషాల మల్లే మాయిమైనాయి, కొన్ని నిమిషాలు, యుగాల మల్లే, సాగాయి.

మొదటినుంచి పద్మావతికి నానూ, యీ అభిప్రాయ బేధం వుంది. మా ప్రేమ రహస్యంగా దొంగతనంగా, వుంచడానికి మేమేమీ ప్రయత్నాలు చెయ్యకూడదని నా పుద్గేశ్యం. యెవరికన్నా తెలుస్తుందేమోనని భయం వుండకూడదు: కళ్ళున్నవాళ్ళని చూడనియ్యాలి న్యాయమూర్తికి, తన అన్నలకి తెలిస్తే, మమ్మన్ని విడతీస్తారని పద్మావతి భయం, తన పొజిషన్, స్వేచ్ఛా, సౌఖ్యమూ, గౌరవమూ, యెవీ వాదలడానికి ఆమె కిష్టంలేదు. అందుకని రహస్యంగా వుండాలని అంటుంది, మా ప్రణయ సఖ్యం.

అంతటి కోపానికి కారణమున్నా, న్యాయమూర్తిని చూస్తే నాకు యిష్టమూనూ, గౌరవమూనూ! ఆ వెడల్పాటి మొహం, పొడుగటి ముక్కు, పెద్ద నోరూ, చిన్న చుక్కలవంటి పరిభాసనంగా వుండే కళ్ళూ, తలుచుకుంటే జారేస్తుంది, యెప్పుడూ తన యింజనీరింగు వాడవే, నాకి ప్రేమిలాగు. అందరితో మల్లే నాతోనూ స్నేహంగా వుండేవాడు. యిందో యెవరు వుండేవీ, వెళ్ళేవీ, అతనికి యేమీ పట్టవు. అప్పుడప్పుడు నాదేవు అనుమానంగా చూస్తున్నాడా అనిపించేది. పగలూ రాత్రి ప్రొద్దు పొడ్యే పటరూ, వాళ్ళిందోనే వుంటో వుంటే, పద్మావతి భాగంలోకి అతను పచ్చి నప్పుడల్లా నేను అక్కడే వుంటే, అతను యేమనుకుంటున్నాడో, అని భయం వేసేది. కాని చాలా సార్లు నా పక్కనుంచి నడిచి కూడా, నన్ను చూసేవాడే కాదు. అతని ముందే పద్మావతి నా మీద దయచూపించేది. అతన్ని మోసం చేస్తున్నానని బాధ కలిగేది, కాని చాలా సమాధానాలు చెప్పుకుని ఆ బాధని అణిచేసుకున్నాను. శ్రీ పురుషుడి సొమ్మా! ఒక మనిషి యింకొక మనిషి ఆస్తి యెట్లా ఆపుకుంది? అనాగరీకలవీ, మూర్ఖుల దీనీ, ఆ అనిప్రాయం! పిరికివాళ్ళూ, అర్థంలేని పూర్వాచారాన్ని పట్టుకు వేళ్ళాడే వాళ్ళూ కావడంచేత, యీ ప్రాజెక్టు యింకా శ్రీయ పురుషుల

అస్థితో జమ కట్టబడుతున్నారు. అయినా అసలు పద్మావతి నాదే కదూ? కాని పద్మావతి చందని న్యాయమూర్తి అనుకుంటున్నాడే! పద్మావతి కూడా తను అతని ఆస్తి అనుకుంటున్నట్టే వుందే! నేనూ అట్టానే ప్రవర్తిస్తున్నానుగా! లేకపోతే, యీ దొంగతన మెందుకు? పద్మావతి అతని యింట్లో వుండడం, అతని తిండి తినడం, మాయిద్దరికీ యేమీ సంబంధం లేదని అతనికి కనపడేట్టు ప్రవర్తించడం, యెందుకు?

అప్పుడప్పుడు నాభార్య జ్ఞాపకం వచ్చేది. తెల్లగా, సన్నగా, కోమలంగా, నావొంక ఆ కోరికలతో దీనంగా చూస్తో, నా నోట్లోంచి యేం మాట వస్తుందో అని ఆతృతగా కాచుకుని వున్నట్టు కనపడేది. కాని వెంటనే మరుపుకు తెచ్చుకునేవాణ్ణి. యింతలో వొక రోజు హఠాత్తుగా మా మామగారు వచ్చి, నా గదిలో కనపడ్డారు. రాత్రియింది, నేను పద్మావతి దగ్గరికి వెళ్ళబోతున్నాను,

“మూడు రోజుల నించి తిరుగుతున్నానండి మీకోసం; చాలా మర్యాదగా వుందండి! యిదేనండీ రెండు నెలల్లో అమ్మాయిని తీసికెళ్లడం? రెండు నెలలూ, రెండేళ్లా.....”

“యిప్పుడు వీల్లేదండి.”

“నేనూ మా అమ్మాయి రాసిన.....”

“అన్నీ అందాయి, తీరుబడిలేదు. జవాబు రాద్దామనుకున్నాను గాని, పని తొందరలో.....”

“యేమిటండి అంత తొందర పని? నెలల తరబడి.....”

“నా పని సంగతి మీ కెందుకండి? మీ పని మీరు చూసుకోండి చాలు. యేమైతేనేం, యిప్పుడు వీల్లేదు”

“వీల్లేదూ? యింకెప్పుడు వీలవుతుంది?”

“తెలీదు.”

“చెప్పండి. అసలు తీసుకు వెళ్లరా యేమిటి.”

“తెలీదు”

“మీకు కాకపోతే యెవరికి తెలుస్తుంది?”

“ఆ అమ్మాయి భత్యం కింద నెలకి యాపై రూపాయలు యిస్తాను, నేను తీసుకు వెళ్ళడానికి వీలయిందాకా. నన్ను వేధించకండి.”

“బాగానే వుంది! రూపాయ రెవరికి కావాలి? దాన్ని నేనేం చేసుకోను?”

“యేం చేసు కుందామని కన్నారు?”

“పెళ్ళిచేసి సజాపైన పెనిమిటి దగ్గిరికి పంపుదామని.”

“అయితే పెనిమిటి, పంపమన్నదాకా ఆగండి.”

“యెన్నాళ్లు? ఒక యేడా, రెండేళ్లా!”

“యెన్నాళ్లయినాను! నాకు టయిమయింది వెడుతున్నాను.”

“మీకేం మతిపోయిందా? మా అమ్మాయి కూడా గంపెడు ఆశతో వొచ్చింది. యింటికి వెళ్లి యామెని చెప్పను? యేం కారణం వల్ల మీరు తీసికెళ్ళరండీ? కుంటేదా, గుడ్డిదా?”

నేను వెళ్లిపోయినాను వినిపించుకోకండా. పద్మావతితో నవ్వుతో మా మామగారి సంగతి చెప్పాను. పద్మావతి మాటలు నాకు ఆశ్చర్యం వేశాయి. వెంటనే మా మామగారిని క్షమాపణ వేడుకుని సమాధాన పరిచి, యిల్లు అద్దెకు తీసుకుని, శకుంతలతో కాపరం పెట్టమంది.

“మరి నేనెప్పుడూ యిక్కడే వుంటే, ఆ అమ్మాయికి యెట్లా వుంటుంది?”

“యెట్లాగన్నా వుండనీ. అక్కడ యిక్కడ సమానంగా వుంటో వుండు. లేకపోతే యిప్పుడు మీ మామగారు గోలచేస్తాడు. అందరూ నువ్వు నీ భార్యతో యెందుకు కాపరం వుండలా అని ఆలోచించి, నీకు యిల్లాంటి సంబంధం యెదోవుందని వెతకడం మొదలు పెట్టారంటే, అందరి కళ్ళూ మనవేపు తిరుగుతాయి.”

విధిలేక, పోయి, మామగారితో మాట్లాడి, ఆ అమ్మాయిని వాళ్ళ బంధువుల యింటో వుంచే యేర్పాటు చేశాను. ఆమెను రోజూ చూస్తో

పుంజానన్నాను. కొన్నాళ్ళు ఆమె దగ్గరికి ప్రతి సాయంత్రం వెళ్ళేవాణ్ణి. తరువాత తీరిక లేక మానేశాను.

పద్మావతితో యీ రహస్య జీవనం రోజు రోజూ దుర్భరమై పోతోంది. కాని ఆమెతో చెప్పలేను. అంత మాధుర్యమూ, ప్రేమ, సౌందర్యమూ, యిస్తోవుంటే, తృప్తి లేదని యెట్లా అనను? ఆమె చిటికిన వేలు తాకడానికి లోకాలన్నీ, వెయ్యి నా వంటి జీవనాల్ని యియ్యవొచ్చు. యెట్లా అసంతుష్టిని తెలపను? కాని కొన్నాళ్ళకి భరించడం కష్టమయింది. నా జీవనం నీచమై పోతోంది

ఒకరోజు మధ్యాహ్నము, తోటలో కలుసుకున్నాము. చెట్ల చుట్టూ బంగారు నీరులాగు యెండ, చల్లని నీడ, గాలి, సర్వచెట్లలో సంగీతం, పద్మావతి చెయ్యిని ముడ్డుపెట్టుకున్నాను. ఆమె నన్ను కావలించుకుని ముడ్డు పెట్టుకుంది.

“ఆ యెదురు దిబ్బమీద యెవడన్నా పుంటే మనని చూసి వుండ వొచ్చు.” అంది.

“నాకు ఆ సంగతి తట్టలేదు.” అని ధూరంగా జరిగాను.

“పోనీ. చూస్తే, యిప్పుడేంచేస్తాం. అయిందేమో అయింది.”

అని నన్ను దగ్గరిగా లాక్కుంది.

“యెవరు చూసినా రెక్క లేకపోతే, మనకి యెంత బావుంటుంది? యిష్టంవచ్చినట్టు వొస్తో, పోతూ యెవరిభయం లేకండా, యెంత సేపన్నా నీతో స్వేచ్ఛగా, వుండాలని వుంటుంది నాకు.”

యెప్పుడూ వొకరిదగ్గర వొకరం పడివుంటే నాకు బావుండదు..... అయినా, రావా. యేలాభం చెప్పు, జరగడానికి వీలులేని యీ సంగతులన్నీ జరిగితే బావుండుననుకుని? యీ ఆలోచనలన్నీ యెందుకునీరు? యిప్పుడు

నీ చగ్గిర వున్నాను చాలమా?.....ముష్టపెట్టుకో. యాచిన్ని నోరు చాలమా నీకు? యింకేం కావాలి?”

“యింతేనా మనిద్దరం అనుభవించ గలిగేది? అంత అందాన్నీ. సౌందర్యాన్నీ. యెందుకు వృథాగా పోగొట్టుకోవాలి? పొద్దస్తమానమూ నువ్వు నా చగ్గిర వుండాలి. ఎప్పుడూ నా పక్కన నీ అందం ప్రకాశించాలి. అప్పుడప్పుడు మబ్బులో నించి యెండకనపడి, పోయినట్లుంది, యిప్పుడు. సగము కంగారుతో వొస్తాను, తృప్తిలేకండా వెడతాను. నాకు లోకమంతా చీకటయింది. నువ్వే వెలుతురు. కాని అప్పుడప్పుడు మెరుస్తావు, నాకళ్ళని మిరిమిట్లు గొలుపుతూ”

చేతిమీద మొహం ఆనించి, నాకేసి నిదానంగా చూసింది.

“నిన్ను తృప్తి పరచడం చాలా కష్టం, రాధా. యిక్కడ యిప్పుడు హాయిగా, వెలుతురుగా, సంతోషంగా లేమా?”

“నువ్వు కావాలి నాకు. అంతా, యెప్పుడూ కావాలి.”

“యింక యిచ్చినా?”

“యింకా కావాలి, పద్మా! నువ్వు నాతో వొచ్చేయ్యి, యిప్పుడై నా. నువ్వు నాజీవనాన్ని అందంతో, ఆనందంతో, సఫలం చెయ్యటం లేదను కోరు. కాని యిట్లాంటి నిమిషాల కోసం కనిపెట్టుకుని వుండడం చాలా కష్టంగా వుంది.— తెల్లవారగట్ట యెంతో ఆందమైనది, ఆహ్లాదకరమైన సింగులతో యెంతో బావుంటుంది. కాని యెప్పుడూ తెల్లవారగట్టగానే వుండి. యెన్నడూ సూర్యుడు రాకపోతే, యెట్లా వుంటుంది?—నాలోకమంతా ఆగిపోయింది. పనియేమన్నా చేస్తున్నానా? నిన్ను కలుసుకోవాలనే స్లాసు తప్ప యింకేమిలేవు నాజీవితంలో. నీతో కలిసి లోకంలో హాయిగా, స్వేచ్ఛగా, కష్టపడి పనిచేసి బరచాలని వుంటుంది నాకు. నువ్వే నా పక్కన యెప్పుడూ నిచ్చయంగా వుంటేనా!.....యా గోల్లల్లోంచి యివరలికి రాలేమా? నాలోసం, నా ప్రేమలోసం, నా ఆనందం కోసం, యీ భాగ్యం లోంచి. యీ మేడల్లోంచి.....

“అగు, చెప్పేది విను ముందు.”

మొహం చిట్లించి, పెదిమీద బిగించి, ఒకనిమిషం ఆగింది.

“నేను రాను. నా కిట్లానే వాపుంది. యిప్పుడు లేమూ సంతోషంగా? హాస్యమూ, అందమూ అయిన, యెవరికీ తెలీనీ, యెవరికీ అర్థించాని ప్రేమ మనిద్దరికీ”

“అదంతాసరే, నేనేమి చెయ్యలేనుగా నువ్వు లేనిది. ముందు నువ్వు కావాలి నాకు, మొగ్గాళ్ళకి మెల్లావుంటువో తెలిసా నీకు?

నాజుట్టు పట్టుకు లాగి, “యిప్పుడు నీకులేను? యింకా మేం కావాలి?” అంది.

“బహిరంగంగా, భయపడకండా నా దానివి కావాలి”

“ఓలేదు.”

కొంచెంసేపు పూరితే కూచున్నాము.

“నీ అభ్యంతరమల్లా, యిదంతా యింకొకర్ని మోసంచెయ్యడ మనేనా?”

“అవును.”

“నువ్వు అట్లాఅనుకుంటే, పోనీ, మానేద్దాములే ”

ఆమె మొహంవొంక చూశాను కళ్ళనిండా నీళ్ళున్నాయి.

“అప్పుడు దాచడానికి యేమివుండదు. సరేనా! నీకేం? నీకేం లక్ష్యం!”

“లక్ష్యమా అని అడుగుతావా? యిదే నా జీవనం ఆనందం. నా బరుకంతా యీ ప్రేమలో లీనమయింది. పద్మా, నా పద్మా; యీ నీచపు జీవనం వొదిలేసి వొచ్చెయ్యి నామాట వినవూ, నువ్వు కాక నాకు రోకం లేదు. నా ప్రాణం నువ్వు, నా మనోహారిని, నిజం. భయంలేకండా నాలో వొచ్చెయ్యి, నే నున్నాగా! యింకావాగ్నిం, సౌఖ్యం, పుండప్. కానీ లేకపోలేనేం? రావూ? నన్ను.....

పద్మావతి కళ్ళు కోపంతో ఛగ్గగలాడాయి, అసలే ప్రకాశవంతమైన ఆకళ్ళు!

“యిది నిర్మలమైన జీవనంగా కనపడటం లేట్టూ, రావూ: నేను నీకు నిర్మలమైన దాన్ని కాదా? నన్నింతవఱకు నువ్వురప్ప యెవరూ.....” ఆమె కళ్ళవెంబడి నీరు బొట బొట పడ్డది.

“నిర్మలము కాదన్నానా? కోనీ యిట్లా యెంతకాలం నిర్మలంగా వుండగలం? యీ దొంగతనం మన సంతోషాన్నంతా పాడు చెయ్యడం లేమా? యింకా యిట్లా స్వచ్ఛంగా వున్నప్పుడే వొచ్చేయ్యి, రా. పద్మా! రా. నీకు తెలీదూ నా కెట్లావుందో, నీపాదాలమీద పడి బతిమాలుకుంటూ, రా. యేమీ కష్టంగావుండదు, తరువాత, యిద్దరం కలిసి పని చెయ్యవచ్చు. నువ్వు నాదగ్గర వుంటే, యెంత వుత్సాహంగా.....

“యేమిటి మాట్లాడుతున్నావు, రాధా! పనా! యేంపని! కొన్నిలే నా? నీకేం మతిపోయిందా? నేను నీతో వచ్చేసిన తరువాత! యిక్కడ న్యాయ మూర్తి! అక్కడ నీ భార్య! పిచ్చివాడా, నీ మొహం యెవరు చూస్తారు? నేను నీతో వచ్చేసి నీ జీవనాన్ని పాడుచేసుకో నిస్తానా? పనా? యింక పనేమిటి! యిద్దరం వొకరి మొహం ఒకరు చూసుకుంటూ వొంటరిగా యేంతోచక, కునికిపాట్లు పడుతో, కూచోవాలి. నేను రాను, రాధా, నేను రాను, కావలిస్తే నా దగ్గిరికి రావడం మానెయ్యి, మనిద్దరి హృదయాలూ పగలకొట్టి పారెయ్యి, అదే నయం. కాని మనిద్దరికీ ఒకరిమీద యింకొకరికి అసహ్యం పుట్టేట్టు చేసుకోను. మనిద్దరి పేరూ నలుగురి నోళ్ళలో పడేసి, యీ నీచులూ, ఆ వెధవలూ, నీ కాలికింద దుమ్ము తుడవడానికి పనికిరాని తుచ్చులూ! అందరికీ మనని యేమాటంటే ఆమాట అనడానికి వీలు కలుగచేసి,.....వొద్దు వొద్దు ఆడదానికోసం చెడిపోయిన మొగవాణ్ణి సంఘం యెన్నడూ గౌరవించదు.

ఆమె లేచి చటాఘన సుంచుంది. నే నట్లానే ఆమె పావాల దగ్గర కూచున్నాను.

“యిక్కడికి ప్రేమకోసం, ఆనందంకోసం, వచ్చాను. నాకు నువ్వు యెంతో సౌందర్యాన్ని యిస్తావని నువ్వేమో యెప్పుడూ యీ సౌదంతా తెస్తావు; యీ భౌర్యాగ్య మంతా, చీ...చీ....

ఆ మొహంలో దయ కోసం, కనపడ్డాయి. కళ్ళు తీక్షణంగా మెరిశాయి.

అ ప జ యం

నే నన్నట్లే అయింది. యీ రహస్యం యెన్నాళ్లు దాగుతుంది? ఒకరోజు పద్మావతి దగ్గిరికి మామూలు ప్రకారం వెళ్ళాను. తన గదిలో మంచం దగ్గర చూస్తో కూచుని వుంది. లేత యెండ వచ్చి, నున్నని చెంపల్ని తాకుతోంది. సంతోషంతో. పొట్టి చేతుల చొక్కా వొకటి వేసుకుని, నన్నని వుత్తరయ్యం పైన కప్పుకుంది. రక్తము చిమ్మి మెరిసే ఆమె వొంటిరంగు, మెడ నునుపు. వుత్తరయ్యంలోంచి కనపడే నడుము వొంపు, జుట్టు మెడమీద పడే చోటి సొగసు! మెల్లిగా వెనకాలే నడిచివెళ్ళి మెడచుట్టూ చెయ్యేసి, ముద్దు పెట్టుకోడానికి వొంగాను. వెంటనే నాకేసి తిరిగి, నన్ను నెట్టివేసి కోపంతో చూస్తో నుంచుంది. తలెత్తాను, పక్క తలుపు దగ్గర న్యాయమూర్తి మావంక ఆశ్చర్యంతో చూస్తో నుంచుని వున్నాడు. ఒకనిమిషం అట్లానేవుండి మా దగ్గిరికి నడిచి వచ్చాడు.

“యిట్లాంటిదేదో జరుగుతుందని అనుమాన పడ్డాను.”

తన భార్య వంక తిరిగి

“యేమోగాని, యిట్లాంటి పని నువ్వు చేస్తావనుకోలేదు. అట్లా అనుకోడం అసహజం, దుర్మార్గ మనిపించింది.”

నావంక తిరిగి మర్యాదగా

“మీరింక వెళ్ళకూడమా?” అన్నాడు.

“వెళ్ళను. యిప్పుడు చివరికి మీరు తెలిసింది గనక మాట్లాడ వలసిన విషయాలున్నాయి.”

“వొద్దు. ఆయనతో నన్ను మాట్లాడనీ, నువ్వు వెళ్ళు, ప్రస్తుతం” అని పద్మావతి అంది.

“నేను నిన్ను వొదలి వెళ్ళను.”

న్యాయమూర్తి నన్ను మరిచి పోయినట్లు, పద్మావతి వంక చూస్తున్నాడు.

“నావిషయంలో నువ్విట్లా చెయ్యడం, యేమీ న్యాయంకాదు. నువ్వెట్లా వుంటానంటే అట్లా వొప్పుకున్నాను. అయినా నీకు తృప్తి

కలుగలేదెందుకో? నీకు అంతకన్న యెక్కువ కావాలని నాకు యెన్నడూ తెలియచెయ్యలేదు. నాకే తెలిస్తుందని పూరుకున్నావేమో!... యిప్పుడేం చెయ్యను?”

నావింక తిరిగి. “యిప్పుడేం చెయ్యను? నేను పవిత్రంగా, పున్నతంగా, చూసుకునే యీమెని...మీరు....మీరు...” కోపం జెలినీ మొహంలోకి వచ్చేళాయి.

‘రాధా, నన్ను నాభర్తతో వదిలి వెడతావా లేదా?’

“చెయ్యవలసిన పనిఒకటే. యెక్కువ మాట్లాడి రాధమేమివుంది? న్యాయమూర్తిగానూ, మాయద్దరికీ చాలా ప్రేమ ఒకరిమీద వొకరికి. యిద్దరిం యిక్కణ్ణించి వెళ్ళిపోతాము. మీకు కష్టంకలగచెయ్యము. కష్టం కలగడానికి కూడా కారణంలేదు. అసలు నిజంగా మాయద్దరికే పెళ్ళి అయింది....”

యింక యేమన్నానో జ్ఞాపకం లేదు; అంతాగోల; అందరం కలిసి ఒకసారే మాట్లాడడం మొదలుపెట్టాము. చాలాసార్లు నేను “పద్మావతి నాభార్య. యీశ్వరుడి కళ్ళముందు నేనే ఆమెభర్తని” అన్నాను.

యింక పద్మావతి నాదేనని నాకు నిశ్చయ మేర్పడ్డది. న్యాయమూర్తికి తెలీడం నాకు సంతోషంగానే వుంది. యింక వెంటరాక యేం చేస్తుంది? పద్మావతి యిదివరకంతా రానంటోంది సంగతి తెలిసింది గనక నువ్వన్నా చెప్పి పంపించు అనేమోస్తరుగా మాట్లాడాను న్యాయమూర్తితో. అతను, “యీపోట్లాట భార్యాభర్తలం మాతో మేము సద్దుకుంటాము. మధ్యనువ్వేవో గోలపడతావేమిటి? నువ్వెవరు?” అనే మోస్తరుగా మాట్లాడాడు.

“మియిద్దరేమిటి? మేమిద్దరం” అని నేను పద్మావతి పక్కన నుంచుని. న్యాయమూర్తిని, సంఘాన్నీ, లోకాన్నీ “యేమంటారిప్పుడు?” అని దిఖరించాలని నాపుద్దేశ్యం. వెంటనే పద్మావతి నాతో వచ్చేస్తుందనే అనుకున్నాను. చుట్టుకున్న పుత్తరయ్యంతోటే, యింకేమి బట్టలు తీసుకోడానికి కూడా బహుశా వీలుండక, యెట్లా నాతో బయటికి వస్తుందా అని కూడా సందేహ పడ్డాను. యిద్దరం ఒకరి చేతులు వకరం పట్టుకుని,

అయింటిలోంచి అట్లానే బయలుదేరి చెన్నపట్నం వీధుల్లో నడిచిపోవడం మాడా కళ్ళకి కట్టినట్లు కనపడ్డది. హోటల్లో పద్మావతికూడా వుండవచ్చా? వీల్లేకపోతే, యెక్కడికి వెళ్ళాలి? అని. సందేహం మాడా కలిగింది. యింతలో మళ్ళీ పద్మావతి మాటల ధోరణి చూస్తే వెంటనే వచ్చేసేటట్లు లేదు; న్యాయమూర్తి ఆమెని వొదిలేట్టు లేదు. పద్మావతి యెంతకీ న్యాయమూర్తి వొంక చూస్తోంది గాని, నాసంగతి ఆలోచిస్తున్నట్లేలేదు. తొణక్కండా, బెణక్కండా యీతమాషా చూస్తున్నట్లు నుంచుంది.

“నీతో రావడం నాకు యిష్టలేదని యిదివరకే నీతో చెప్పలా?” అంది.

“అతన్ని పంపెయ్యి. చాలా ఘోరం. యిట్లాంటివి జరిగితే నేను వొప్పుకోను.” అన్నాడు న్యాయమూర్తి.

“మరి నాయిష్టం నాదని మీరు వొప్పుకోలేమా?”

“యేమిటి? యిట్లాంటి పనులు చెయ్యటానికా?”

“పద్మా, అతనో, నేనో, యెవరో నీయిష్టం ఆలోచించుకో. యింక యిక్కడ యెట్లావుంటావు? యాయింట్లో.....”

పద్మావతి చప్పున నామీదికి తిరిగింది.

“యెందుకు వుండకూడదూ యిక్కడ? యిద్దరిలో యెవరినో యేరుకోడం యేమిటి? యెందుకు యేరుకోవాలి? యెవరో వాకరు వుండి తీరాలా యేమిటి నాకుమొగనాదుడు? మీయిద్దరూ అఖిల్లేదు. న్యాయమూర్తి గారూ, నేను మీపదార్థాన్ని కాదు, మీరు చెప్పినట్లు మీఅజ్ఞకి లోబడి వుండేందుకు. రాధా, నీవాన్నికాదు, నీతో వచ్చేయ్యడానికి. నాకోసం మీయిద్దరూ యెందుకిట్లా, బొమిక ముక్కకోసం కుక్కల్లాగ, పొట్లాడ తారు? యిది నాయిల్లు. నేనీక్కడే వుంటాను”

కళ్ళు కోసంతో మెరిశాయి. అచక్కని నోరు వాణికింది. చంపలు యెర్రనయినాయి. జుటు కొంచెం రేగింది మాయిద్దరినీ సేవకులమల్లే చూసే రాణిలాగునుంచుంది తీచిగా. న్యాయమూర్తి నన్ను యింట్లోంచి వెళ్ల మన్నాడు పద్మావతి నాతోవస్తేనేగాని కదలనన్నాను, నాసంగతి మరెందుకు?

మీరెవరు నాకోసం పోట్లాడ్డానికి? అన్నట్లు కోపంతో చూస్తో నుంచుని వుంది, మహాశక్తిలాగు. కొంచెంసేపు మాతగాదా చూస్తోనుంచి, పక్కతలుపు తీసుకుని యింట్లోకి వెళ్ళి గడియ వేసుకుంది. న్యాయమూర్తి నేను ఒకరిమొహం వకరు చూసుకుంటో నుంచున్నాము. పోట్లాట పుద్రేకం తగ్గింది. పద్మావతి నాతో రావాలని నేనూ, రానియ్యనని అతనూ గొణుక్కున్నాము. యేమనుకొని యేంలాభం, మేమిద్దరం మధ్య! మాఅసహాయత్వం యిద్దరికీ తట్టింది. యింక చేసేదేమిటి? నేను యింటికి వెళ్ళాను.

తరవాత నేనేంచేశానో, యేమనుకున్నానో జ్ఞాపకంలేదు. వాళ్ళు తెలిసి, దాదాకరమైన క్రోధ మనుభవించినట్లు మాత్రం జ్ఞాపకంవుంది. ఆ సాయంత్రం పద్మావతి ఉత్తరంరాసింది, నాతో రానన్నది. మమ్మన్ని చూసినందుకు న్యాయమూర్తి మీద కోపం చూపింది. తప్పక నాతో ఆమె వచ్చితిరాలని జవాబు రాశాను. కొన్నాళ్ళైన తరవాత ఆరాత్రి జరిగిన సంగతులన్నీ తెలిశాయి. న్యాయమూర్తి వెంకటరత్నాన్నీ, సుదర్శనాన్నీ, తంతుయిచ్చి ఆరాత్రికే రప్పించాడు. పద్మావతి పారిపోతుందేమో ననే భయంతోటీ, జెలసీతోటీ, అతనికేం చెయ్యాలో తోచలేదు. వెంటనే ఆలోచనలు మొదలు పెట్టాడు. యింక పద్మావతి నాతో స్నేహం మానుకుంటే న్యాయమూర్తి అంతా మరిచిపోయి క్షమిస్తానన్నాడు. పద్మావతి తనస్వేచ్ఛ తనకే వుండాలని అంది. అన్నలిద్దరూ, ఆమెమీద అధికారంచేసి, యేడిపించి తిప్పలుపెట్టి, అణగతొక్కారు. రాత్రి యింకా యేమీ తేలలేదు. పొద్దున్నే నేను వెళ్ళాను, పద్మావతిని చూడాలని. ముందు వెంకటరత్నం సుదర్శనం కనపడ్డారు.

“యేమోయి, రాధా!” అన్నాడు సుదర్శనం.

వాళ్ళిద్దరి మొహాలూ చూడగానే నాకు వాళ్ళుమండింది.

“యెప్పుడు వచ్చారు?....పద్మావతిని చూడాలని వచ్చాను యెదీ?”

“నిద్రపోతోంది ... యీయేడు చలిలేదు ” అన్నాడు వెంకటరత్నం.

“యేమిటోయ్, యిదో చిక్కు తెచ్చిపెట్టావు? చస్తున్నాం యెచూ తెముల్చుకోలేక! పోనీ, న్యాయమూర్తి యేదన్నా ముసలాడన్నా, పాప

దైవమిచ్చినభార్య

ప్రాయుధున్నా అయితే అనుకోవచ్చు. యెంతో బుద్ధిమంతుడయ్యెను.”
అన్నాడు సుదర్శనం.

“నేనేం గోల చెయ్యలేదే?”

“నువ్వెందుకు గోలచేస్తావు? నువ్వెప్పుడూ చెయ్యవు.”

“యెంతో కాలంనించి మాయిద్దరికీ యీ ప్రేమ వుండనే వుంది.
యిప్పుడు పైకి వచ్చింది. అంతే”

పైకి రావడమేంటి! టపాకాయల మంటలాగు భగ్గుమంది. చుట్టు
పక్కల అందరూ యిదేమిటా అని చూస్తున్నారు. మంట అందరికీ
బాగానేవుంది, చూడ్డానికి తమాషాగా. వేడిమాత్రం మధ్య మాకొచ్చింది,”

“యింకైనా గోలలేకండా పద్మావతి నేను యీవేపుల్నించి వెళ్ళి
పోతే.....”

“పద్మావతి వస్తానంటోందా?”

“యిదుగో చూడు. పద్మావతి నీతో రావడం నేను వాప్పుకోను.
నేను రానీను” అన్నాడు వెంకటరత్నం దుర్భంగా,

“నువ్వెవరు వాప్పుకోడానికి, వాప్పుకోక పోవడానికి!”

“యెచ్చే. పద్మావతి యెట్లానూరాదు. న్యాయమూర్తి వాదిలేస్తా
నంటంలేనిదే! యెవరూ యెవరిని వాదలడానికి వాప్పుడంలేదు. అదే
వచ్చినచిక్కు” అని అందుకున్నాడు సుదర్శనం.

“మరి మేమిద్దరం.....”

“మిరిద్దరూ హాయిగా అనుభవించారు, యిన్నాళ్ళూను. మరి తెలివి
తక్కువ యెందుకు చేశారు? యెక్కడన్నా పెనిమిటి చూశేందుకు
వీలీస్తారా?”

“నేను వాప్పుకోను. యింతటితో యీవ్యవహారం అఖరవాలి.”
అని వెంకటరత్నం అరిచాడు.

మళ్ళీ సుదర్శనం అన్నాడు. “చూశావా, రాధా, అసలే సంఘం
సాడవుతోంది. యీలేచిపోవడాలు యెక్కువై పోయినాయి. పరుషా ప్రతి
ష్టలూ, యెగిరి పోతున్నాయి, వొక్కదెబ్బని. యెక్కడికన్నా మిథిఅంటో
వుందాలి. వీల్లేదు.

శ్రీమద్భగవద్గీతా ప్రథమోధ్యాయః
అథ పంచమోధ్యాయః

వాళ్ళు అంతా ఆలోచించుకునే వాళ్ళారు. మొత్తానికి యిట్లా కబుర్లు చెప్పి పంపేశారు నన్ను ఆ దేశకి. సాయంత్రం మళ్ళీ వచ్చేప్పుడికి, బంగాళా తలుపులు మూశేసి వున్నాయి. తోటవాళ్ళ నడిగాను. యింట్లో అందరూ యెక్కడికో చెప్పకండా. మధ్యాహ్నం రయినికి వెళ్ళిపోయినా రన్నారు. నిలువునా నీరై నాను. అప్పుడేమీ అర్థంకాలేదు. చాలా రోజుల తర్వాత జరిగిందంతా తెలిసింది నాకు. పద్మావతిమీద కేరలువేసి, దడిపించి, లోకానికంతా వెల్లడిచేస్తామని, అలిసిపోయిందాకా వూపిరాడకండా అందరూ కలిసి గోలపెట్టి, ఆమెని యింట్లోంచి వెళ్ళకొడతామని, కోర్టులో పిల్కామి చేసి, నన్ను తిప్పలు పెడతామని. భయపెట్టి వాళ్ళదండా కలిసి నా పద్మావతిని రైలెక్కించి సింగపూరు తీసుకువెళ్లారు. పద్మావతికి జబ్బుచేసింది. ఆమెకోసం న్యాయమూర్తి యింత శ్రమ పడతాడని నేననుకోలేదు. పద్మావతి మీద అతనికి ఒకవిధమైన ప్రేమ వుందనుకుంటాను. కాని అంత కంటే తీవ్రమైన జలసీ అతని హృదయాన్ని కాలేసి వుంటుంది. నానించి తప్పించాలని, నాదగ్గిరించి లాగాలని, తనే గెలవాలని, పద్మావతిని తనకే వుంచుకోవాలని, అతను తీవ్రంగా పనిచేసి వుంటాడు. కుర్కలు పోల్లొడ తామే గుడ్డపీలక కోసం, అట్లా ఆపీలిక చిరిగినాసరే. చివరికి అది తనకు మిగిలితేచాలు! రెంటాకుక్క యేడుస్తో పోవాలి. ముందు పద్మావతి తన దైతే, తరవాత ఆలోచిస్తాడు, తనకి ఆమెమీద ప్రేమవున్నదీ. లేనిదీ.

యేమి చెయ్యాలో నాకు తోచలేదు. పద్మావతి నన్ను వదిలి న్యాయమూర్తి దగ్గికి మొదట వెళ్ళినప్పుడు కూడా యింత చావపడలేదు. అప్పుడు తన యిష్టంవొచ్చి వెళ్ళింది చావ అంతా నావొక్కడిదే. ఇప్పుడు ఆమెని బలవంతంగా లాక్కువెళ్ళాడు. నన్ను ప్రేమించి నాదగ్గిరికి రావాలనే పద్మావతిని. ఆమె నాకోసం. నేను లేక, నాదగ్గిరికి రావాలని యెంతచావ పడుతోందో? యేంచెయ్యను? యెక్కడవుందో తెలీదు. యెవరూ చెప్పరు. వొక్కణ్ణి నేను. నా విరోధి గొప్పఅధికారి, న్యాయమూర్తి; అతని చెనకాల కాపలసినంత డబ్బు; బంధువులు; సంఘం; ధర్మం; న్యాయచట్టాలు; ప్రభుత్వం; ప్రజలు; అందరూనూ. అందులో పద్మావతి అతని చేతుల్లో వుంది. పద్మావతి పెరిమిటి యింట్లో వున్నన్నాళ్ళూ, యేంచేసినా యెవరికీ పట్టదు. పైగా న్యాయమూర్తి అంతవాడి భార్యతో, పద్మావతి అంత అంద

మైన, తెలివిగల స్త్రీతో సంబంధమున్నవాడికి సఖులలో గౌరవంకూడాను! కాని యిప్పుడు బహిరంగంగా, నేను యింకొకరి భార్యని, పద్మావతిని, కావాలంటే, నాదంటే, ఒకరూ నావేపు పలకరు.

పద్మావతి యెక్కడవుందో తెలిస్తే మాత్రం యేంలాభం? ఆమె నాతో వస్తుందా? కావలసే నన్ను వదిలి వెళ్ళిందేమో! కాని ఆమె నన్ను అట్లా వొదులుతుందా! నామీద అంత ప్రేమగల పద్మావతి! అయినా పద్మావతే రానని పట్టుబడితే, వాళ్ళు లాక్కుని వెళ్లగలరా? యేమైనా, ఆమె వృద్ధ్యం తెలుసుకోవాలి. న్యాయమూర్తి వాళ్ళూ యెక్కడికి వెళ్లారో తెలుసుకోడానికి ప్రయత్నించాను. ప్రతినిమిషం పద్మావతి దగ్గిర్నించి, పుత్తరమో, టెలిగ్రామో వస్తుందని యెదురు చూస్తో కూచున్నాను. లేక పోతే, పద్మావతే తప్పించుకుని రావచ్చు. యింతోవుంటే యీ ఆలోచనలతో, బాధతో, మెదడు బద్దలయ్యేది. యింటికి వెడితే, యింటికి పుత్తరం కబురూ వచ్చిందేమోనని అనుమానమూ, తొందరా! పద్మావతిని యేం కష్టాలు పెడుతున్నారో? పశ్చాత్తాపపడి నాదగ్గిరికి రావాలనుకుంటే, కయిదు చేసి యేంచేస్తున్నారో! చివరికి ఆన్యాయమూర్తి ఎంటరిగా బలవంతంచేసి, కసిమీద ఆమెని యేంచేస్తున్నాడో? యీ ఆలోచనలతో నామెదడు వుడికి పోయింది. రాత్రియి నిద్రలేదు. నిప్పుల్లోడుల్లే ఒకటే పొర్లడము. బాధ పడలేక చెయ్యి కరుచుకుని అరిచేవాణ్ణి. యేమి చాతగాక, పోలీసు సూపరెంటుతో మాట్లాడాను. పద్మావతి యెక్కడవుందో తెలుసుకోమన్నాను.

“ఆమె పెనిమిటితో ఆమె వెడితే యింకోరు అడిగేదేమిటి?

“వెళ్ళలేదు. బలవంతంగా లాక్కుపోయినారు.”

“పెనిమిటేగా! యింక బలవంతమేమిటి? రాననవానికి భార్యకి అధికారంలేదు.”

అదీ “లా” యీనాగరికమైన దేశంలో.

ఒకరోజు వెంకటరత్నం కనపడ్డాడు, క్లబ్ లోకి వెళుతో. అతన్ని పిలిచి, పరుగెత్తుకు వెళ్ళి చెయ్యిపట్టుకున్నాను.

“పద్మావతిని యేంచేశారు? యెక్కడ వుంది?”

“సిగ్గులేకండా, నాచెల్లెలి పేరెత్తుతారేం? మీరెవ్వరు?” అని బిగిసిగా అరిచాడు.

“నేను పర్మావతిని చూడాలి. నన్ను చాలా మోసం చేశాడు. నేను చూసి తీరాలి” అని రహస్యంగా అన్నాను.

“నాచెయ్యి వాదలండి, మీరెవరొ! ముందు.” అని మొహంమీద కొట్టాడు.

యీయిరవై రోజులు పడ్డ బాధ అంతా రగులుకొచ్చింది. దవడ పగిలేట్టు కొట్టాను అతన్ని. కిందపడ్డాడు. ముక్కు నోటా రక్తం వచ్చింది. నొకర్లు. స్నేహితులూ అడ్డంవొచ్చారు.

“నాచెల్లెలి పేరెత్తడానికి నువ్వెవరు?” అని అరుస్తున్నాడు.

నాకు సిగ్గువేసింది. మధ్య పద్మావతిపేరు దుమ్ములోకి యీడుస్తున్నాము.

“ఛీ, వెంకటరత్నం, నీకేం మతిపోయిందా! నీ చెల్లెలు యెవరో నాకేం తెలుసు? నిప్పుపెట్టె యియ్యమ్మని అడిగితే, మఱి నన్నెందుకు నిష్కర్ణంగా కొట్టావు?” అని వెళ్లిపోయినాను.

వెంకటరత్నం, తన క్లబ్ స్నేహితులతో, నేను తనచెల్లెల్ని నిష్కర్ణంగా వెంటతగిలి బాధిస్తోవుంటే, నాబాధపడలేక, అవమానానికి దడిసి, పెనిమిటిచాత శలవు పెట్టించి సింగపూరు వెళ్ళిందని చెప్పాట్ట. పూరంతాపుకారు. నాస్నేహితుడు వొకడు వొచ్చాడు.

“రాధా, యిదేమిటి వూళ్ళోఅంతా యిట్లా చెప్పుకుంటున్నారు? న్యాయమూర్తిని, నీపెళ్ళాన్ని నాకు వొప్పచెప్పతావా, లేకపోతే నిన్ను చంపనా? అని కొట్టావుట, ఆమె ముందరే! ఆమె పాపం నీ బాధపడలేక, ఆమె మానానికి, తనభర్త ప్రాణానికి భయపడి, అతను భయంలేదంటోవుంటే, బలవంతంచేసి అతనితో పారిపోయిందట, నిజమేనా?”

అంతా అబద్ధమనిచెప్పి అతన్ని పంపేశాను, అప్పుడు తెలిసింది నాకు పీళ్ళందరూ సింగపూరు వెళ్ళారని.

మర్నాడు శింగపూరు బయలుదేరాను. ఆయింటి కావలివాడు న్యాయమూర్తివాళ్ళు రెండురోజుల కిందటే వెళ్ళిపోయినానన్నాడు. నాకు గుండెల్లో రాయిపడ్డది. పద్మావతి తన పట్టుదలమాని. లోబడివుండాలి. లేకపోతే మళ్ళీ చెన్నపట్నం యెందుకు వెడతారు? వానలో తపిసి, ముద్దై వొణుక్కుంటో, స్టీమరెక్కాను వోడిపోయినాననిపించింది. ఆశంతా చచ్చిపోయింది. పుద్రేకమంతా చల్లపడ్డది. వాన, గాలి. తడి, కొండలమల్లే లేచిపడే సముద్రపు కెరటాలు. యింక పద్మావతీ. సంతోషమూ నాజీవితానికి వున్నాయా? అయిపోయింది. బతుకంతా పాడుచేసుకున్నాను, యిందు కోసం. పేరుప్రతిష్టలు, పోయినాయి. పద్మావతీ పోయింది. నాపద్మావతి. నాకు దైవమిచ్చినభార్య. నన్నూ స్టీమరునీ, తృణమువరే వూగించే ఆసముద్రపు అలలవలె లేచాయి నామీదికి, సంఘమూ, నీతీ, ఆచారమూ! ఆఅలలని ఆపవొచ్చు, యీవవొచ్చు, జయించవొచ్చుగాని, పురాతన ఆచారాన్ని సంఘాన్నీ జయించడం అశక్యం. లొంగిపోవాలి.

నేను చెన్నపట్నం వెళ్లేటప్పటికి, అందరూ అక్కడే వున్నారు. పద్మావతి దగ్గిర్చించి నాకు వుత్తరం వొచ్చివుంది. అది చాలా అద్భైత్యంతో బతుకంటే విసుకుపుట్టి రాసినదానివలె వుంది. ఎనకి జబ్బుగా వుందనీ తననీ, నన్నూ, కక్షించడానికి, తను లొంగిపోయినాననీ, నన్నుకూడా అన్ని ప్రయత్నాలు మానెయ్యమనీ, రాశింది. మేమిద్దరం కలుసుకోకూడదు, చూసుకోకూడదు, వుత్తరాలు రాసుకోకూడదని న్యాయమూర్తి షరతులు పెట్టాడు. నన్ను ఆషరతులకి వొప్పకోమంది. నన్ను తను వదిలేసినట్లు కనపడవొచ్చుననీ, కాని తనకి నాదగ్గరకి రావలన్నా యిప్పుడు వీలులేనని. తను బలహీనురాలననీ. న్యాయమూర్తికి చాల పలుకుబడి వుందనీ, మేము గెలువత్రమనీ, రాసింది. అవుత్తరం చదివేటప్పటికి నా మనసంతా దేజా రయింది. పద్మావతి పోయింది; చచ్చి పోయింది; ఆమె చూకుడూ, రోషం, దైత్యం, రిసెంటు మెంటు, సాహసం, అవన్నీ యేవీ? సంతోషమేలేదు. అద్భైత్యం, భయం, నెమ్మది. యింకెక్కడి పద్మావతి! ఒక్క నెలలో నా పద్మావతి యిట్లా అయిపోయిందా? యింక యెట్లా బతుకుతుంది? బతికి లాభ మేమిటి? ఒక్కసారి ఆమెని చూడాలి. నిజంగా యిట్లా అయి

పోయిందేమో చూడాలి. - ఆమెనే అడిగి తెలుసుకోవాలి. వాళ్ళ యింటికి వెళ్ళాను; ఒకరోజు యింక నిలవలేక, సుదర్శనం కనపడ్డాడు.

“రాధా, నీకు తెలీదూ, నేను నీ పక్షమని? పద్మావతి, నువ్వు, కలిసి హాయిగా వుండే విధమే వుంటే, మొదటే నీకు సహాయం చేసి వుండును. యేమి లాభంలేదు, నువ్వే ఆలోచించుకో, మీ యిద్దరూ కలిసి వెళ్ళిపోయి నారనుకోండి. మీ బతుకేమవుతుంది? యేంబతుకది? అదిగాక, న్యాయ మూర్తి వొప్పుకోలేదు, పద్మావతిని వదలడానికి. అతను తలుచుకున్నా డంటే. నిన్నుచేతులో నల్లని నలిపేసినట్లు నలిపేస్తాడు. అందరూ అతని వేపే, యెట్లాంటి, విషయాల్లో లోకమంతా పెనిమిటి పక్షం వుంటుంది. అతను పెట్టిన షరతులకి నువ్వు వొప్పుకు తీరాలి.”

“నేనా వొప్పుకొనేది?”

“వొప్పుకోక చేసేచేముంది? యింకా పద్మావతిని తీసుకు వెళ్ళాలనే నీ ఆశ? యెక్కడికి, గోతులోకి?”

“మీరు చేసినపనికి వుత్తరాలు.వా గూలాలూ, సంపాదించాడు”

“యెట్లా?”

“యెట్లానయితేనేం? అదంతా అవసరం లేదు. పద్మావతిని యింట్లోంచి తరిమేస్తాడు, నిన్ను జైలుకి పంపిస్తాడు. పోనీ దానికన్నా వొప్పుకోడానికి సిద్ధపడితే. పద్మావతికి జబ్బుగావుంది. నీతో పారిపోయి, తిండి తిప్పలూ, లేకుండా అష్ట కష్టాలూ, పడే స్థితిలో లేదు. నీకు, ఆఖరికి నీకన్నా జాలి లేదూ? నువ్వు పిలిస్తే అంత జబ్బుతోటి వొస్తుందేమో! జాలిపడి ఆమె కోసం నువ్వు పూరుకోవాలి రమ్మనక. దానికి మునపటి చురుకుదనం పట్టుదల అన్నీ పోయినాయి. నీతో వెడతానని పోట్లాడ్డానికి కూడా శక్తి లేదు. నీకింక ఆ పద్మావతి యెందుకు? పూర్తిగా న్యాయమూర్తి స్వాధీనం అయిపోయింది. యెందుకు వృధాగా అల్లరి చేస్తావు, మా అందరినీ?”

• నాకు నిరాశ కలిగింది.

“నే నెందుకు చూడగూడదు? ఒకసారి చూడాలి.” అన్నాను.

“వీలేదు”

“యేమో! మీరందరూ యేమేం చెప్పారో ఆమెతో”

“నీకు పద్మావతి రాసిన వుత్తరాలు చూసుకోలా?”

“అయినా చూడాలి. . ఆమె నోటినించి ‘నన్ను వెళ్ళిపోమ్మ’ని రావాలి. యిట్లా చెయ్యడం మీకు న్యాయంకాదు.”

“ఆడవాళ్ళ స్వభావం వేరు. తెలీదూ నీకు రాధా? ఆడవాళ్ళకి బుద్ధి బలం తక్కువ. మనం జాగరత్త చెయ్యాలి వాళ్ళని, వాళ్ళు యెప్పుడో అన్నమాట మనం పట్టుకొని అప్పుడట్లా అన్నావే ఆమాట నిలుపుకో మనడం అన్యాయం. నువ్వుగనక, పద్మావతి దగ్గిరికి వెళ్లి, ‘రా’ అని సరిగా అనవలసిన మోస్తరుగా, అన్నావంటే, కొండమీది నించన్నా సరే దూకు తుంది, నీ దగ్గిరికి కాని ఆమెకి నిజంగా చూకాలని వుండదు. అయినా దూకుతుంది; కాళ్ళు విరుగుతాయి.”

“అందుకునేనా, నేనామెని చూద్దానికి వీల్లేంది?”

“అవును”

“అయితే పిలవనులే, రమ్మని.”

“నిజం?”

“నిజం”

నాలుగు నిమిషాల్లో మళ్ళీ నా ప్రాణం, నా పద్మావతి వొచ్చి యెదురుగా నుంచుంది. జబ్బుగా వున్నట్లు చూడగానే తెలుస్తోంది, వోడిపోయిన కళ కనపడుతునే వుంది. నడకలో, మాటల్లో దూకుడే పోయింది. చూపుల్లో అగ్ని వుత్సాహం నిర్లక్ష్యం, మాయమయినాయి.

“పద్మా! వోడిపోయినామా? యింతేనా?”

“రాధా, మనం చెయ్యగలిగిందేమీ లేదు. మనం. కట్టుబాట్లకి వ్యతిరేకంగా నడిచాము అనుభవించాలి.”

“ఒకరి నొకరు వాదిలా?”

“యింక చేసేదేముంది?”

“యెదిరిద్దాము నేను కైదులోకి వెడతాను, లోబడడం నేను వొప్పుకోనునువ్వుకూడా సరేనను,”

సుదర్శనం “రాధా!” అన్నాడు.

వూరుకున్నాను.

“సరే, అయితే యింకేముంది? యేంలేదు.”

“అది కాదు రాధా! నిన్ను అట్లా పాడుకానీను నేను...”

“యిప్పుడు బాగున్నానా? బాగుపడరానా?”

“మళ్ళీ యెక్కడికీ వెళ్లకేం, పిచ్చి పట్టినట్టు?”

“యింక నేనేమైతేనేం? యెందుకు బతికి?”

సుదర్శనం “రాధా?” అన్నాడు.

“నీపనీపాలిటిక్స్, కాన్సిర్?”

“అవా యిప్పుడు పట్టింది నాకు! నువ్విట్లా జబ్బులుపడి, విచారంగా వున్నావే, నేనేమి సహాయం చెయ్యలేనూ? నీ జీవితంలోకి సంతోషం తీసుకురాలేను? నీకే సంతోషం కలుగుతుందంటే యెక్కడికన్నా వెడరాను, యేమన్నా చేస్తాను. నాకింకేముంది లోకంలో”

“అంత దిగులుగా వుండనులే, నిన్ను తలుచుకుంటో వుంటా! గడిచిన రోజుల జ్ఞాపకం యెవరూ తీసెయ్యలేకు ‘కదా? అవి యిస్తాయి నాకు కావలసిన సంతోషం, టర్పు, నువ్వు దిగులుపడకు యెట్లావున్నావో తెలీదేమో’ యింకనాను, సరే వెళ్ళు, నిన్ను వాదిలేశానని కోపం వుంచుకోకు నీదగ్గిరికి రావడానికి వీల్లేక పోయింది, ధైర్యం చాలలేదు.”

యాడవడం మొదలు పెట్టింది. భయమంటే యెరగని నా పద్మ, నా స్నేహితురాలు, నా చిన్నప్పటి కొంటెపిల్ల, యేడ్చింది; అదైర్యంతో, దిగులుతోటి యెన్నడూ యాడవగా నేను చూడని పద్మ, కళ్లల్లోంచి జలజల నీరు ముద్దు చంపలమీదనించి కారుతో, ఆగర్వంగా వాంపుతిరిగిన గడ్డం కిందనించి, పొరిలివాచ్చే దుఃఖంతో వూగే సుందరమైన, నాప్రాణమైన వక్షంమీద రాలుతో యేడ్చింది, గుండెలు పగిలినట్లు, నాకూ యేడుపొచ్చింది.

“పద్మా?” అన్నాను.

యిద్దరం కావించుకుని యేడ్చాము. కన్నీళ్లతో తడిసిన ఆమె హాన్నంతా ముద్దుపెట్టుకున్నాను. విడిపడ్డాము చివరికి, నేనూ నాపద్మ.

నే నూ శ కుం త లా

టిబెట్టుదేశం. చూడడానికి కొందరు యీదేశంనించి బయలుదేరు తున్నారనీ, ప్రాణానికి తెగించినటువంటి వారే వారితో చేరి వెళ్ళవచ్చుననీ తెలుసుకుని, వాళ్ళతో ప్రయాణమైనాను. యీదేశంలో, యీమనుషుల్ని చూస్తో పద్మావతిని మరిచిపోవడం కష్టం. మరిచిపోకపోతినా, పిచ్చి ఆస్పత్రే గతినాకు. మూడేళ్ళుతిరిగి మళ్ళీ యీదేశం వచ్చాను. మాయింటికి వెళ్ళాను. యింకెక్కడికి వెళ్ళను? తండ్రిగారి వొంట్లో బాగాలేదు. ఆయనకి పుపచారంచేస్తో శకుంతల అక్కడేవుంది. ఆవూళ్ళో వుండడానికి బుద్ధివెయ్యలేదు; కాని నాయనగారు నన్ను వొదలడానికి యిష్టపడడం లేదు. నాగది కిటికీకి యెదురుగా ఆతోట ప్రతినిమషం కనిపిస్తోంది. ఒకవేళ కాలచక్రం తిరిగి చిన్నప్పటి పదహారేళ్ళ పద్మావతి ఆతోటలో కనబడుతుందేమో! మరిచిపోయిన పద్మావతిని ఆతోట మళ్ళీ అంతటి ఆవేశంతోనూ నాహృదయంలో ప్రతిష్టించింది. రాత్రింబవళ్లు పద్మావతి ధ్యాసే. పద్మావతి కావాలి. ఆమెలేనిది బతుకు దుస్సహము. ఒక్కసారి ఆమెను చూసి తీసుకురావాలి. యెక్కడికన్నా యిద్దరం న్యాయమూర్తికి అందకండా పారిపోవాలి. నాయనగారి తదనంతరం, నా ఆస్తి నంతా అమ్మి పద్మావతితో యే దూరదేశమో పారిపోవాలి అని నిశ్చయం చేసుకున్నాను. మూడు నెలలయింది. శకుంతల సంగతి మనసులో యేమూలాలేదు. ఆమె కూడా నాతో వొక్కమాటా మాట్లాడలేదు.

ఒకరోజు సావిత్రి వచ్చింది. సావిత్రి మాచిన్ననాన్న కూతురు, మాయిద్దరికీ చిన్నప్పటినుంచి స్నేహం. చదువుకున్నది; తెలివిగలది, సావిత్రి అత్తవారి పూరు శకుంతల పూరే. కుటుంబాల్లో తగాదాలు తీర్చడం, పెళ్ళిసంబంధాలు కుదర్చడం, యివన్నీ ఆమెకు చాలా యిష్టం. యేగొప్ప రాజ్యానికో మంత్రిగా పుపయోగించవలసిన బుద్ధిని యీతగాదాలు తీర్చడంలో ఆమె వినియోగిస్తోంది. నేనేదో పిచ్చిమోహంలోపడి కొట్టుకుంటున్నానని, యీసంబంధం కుదిర్చి, నాకు పెళ్ళి చేయించడానికి సావిత్రి, కొంతవరకు కారణం. నేను శకుంతల జోక్యం పట్టకండా తిరుగుతోవుంటే యీ అన్యాయానికి బాధ్యత తనదే అనుకుని, నేను చేస్తున్న పనులన్నీ

కనిపెట్టి, వీలైనంతవరకు తెలుసుకుంటోనే వుంది.

ఆమె వొచ్చింతరువాత చాలరోజులు భయంతో ఆమెని తప్పించుకు తిరిగాను. కాని ఒకనాడు సాయంత్రం చంద్రకాంత చెట్టుదగ్గర నన్ను పట్టేశింది.

“రాధా, నీవుద్దేశ్య మేమిటి; చెప్పు. నీకు పెళ్ళిఅయింది. ఆ అమ్మాయి యెదిగింది న్యాయమాలోచించు. ఒకయేడా రెండేళ్ళా! పెద్ద పనిపై యెనిమిదేళ్ళయింది”

యేంచెయ్య మంటావు?”

(నవ్వుతో) చెయ్యమనేదేముంది? నీకేతెలుసు. మూజ్జెల్లమట్టి ఒక యింటోవున్నారు. ఒకసారి పలకరించావా? అట్లా సిగ్గుపడి దూరాన వుంటే, దానికి హృదయమే లేదనుకున్నావా? నీసంగతులు మేము మాట్లాడుకుంటోవుంటే, మెల్లిగా తలుపుచాటున నుంచుని వింటుంది. పాపం, పైకియేమీ చెప్పదు, సిగ్గు.”

“సరేలే; కాని నేనెందుకు చిబ్బెటు వెళ్ళానో తెలీమా నీకు?”

“సరే!”

“ఆమెకు తెలుసునా?”

అందరికంటె యెక్కువ తెలుసు. చెన్నపట్నమంతా మోగిపోలా మరి, మీసంగతి? యేంచేసిందో తెలుసునా శకుంతల? యెట్లావుంటుందోనని, నీపద్మావతిని యింటికివెళ్ళి చూసిందట. “నేను రాధాకృష్ణగారి భార్యనంటే, అమె భయపడ్డది, తనని తిట్టడానికి వొచ్చిందేమోనని. నువ్వెట్లావుంటావో, చూడడానికి వచ్చానందిట. యిద్దరికి స్నేహ మయింది.”

నాకు శకుంతల దగ్గిర్నించి పద్మావతి సంగతులు వినాలి అని పించింది. కాని యేమొహం పెట్టుకుని అడగను?

పోని, అదంతా అయిపోయిందిగా? యెదో చిన్నతనంలో ఇట్లాంటివి యేవో ప్రతివారికీ వుంటాయి. దానికి యేమీ అనడంలేదు. కాని

యెన్నాళ్లైయినా అదేపట్టుకు కూచుంటే: యిప్పుడు నీభార్యను చూసుకో దానికేం? అందరూ యిట్లానే వున్నారా లోకంలో?”

నాకన్న అయిదేళ్ళు చిన్న సావిత్రి; యిట్లా మాట్లాడుతోంది, యేదై యేళ్ళ దానివలె! యీఆడవాళ్ళకి యెంతలో వొస్తుంది పృథ్వాప్యం!

“అదంతా అయిపోలేదు, యింకా మళ్ళీ నేను పద్మావతిని చూస్తే....”

“చూడ్డం వుత్తదిలే. పోయినయేడు యీవూరొచ్చారు. ఒక్క మొగపురుగు కంటపడ నిచ్చాడుకాదు ఆమెని. నువ్విక్కడ లేవని తెలుసు. అయినా ఆడవాళ్ళనన్నా తిన్నగా మాట్లాడనీలేదు ఆమెతో.... అదీసరేలే. కాని నువ్వింకా పద్మావతిని మరిచిపోలేదా?”

లేదు. టిబెటులో వున్నప్పుడు మరిచిపోయినా ననుకున్నాను. పద్మావతిని తలుచుకోనేవాణ్ణికాదు. కాని, మళ్ళీ, అట్లాచూడు-ఆతోట వొంక చూసిందిమొదలు- తలయెత్తినప్పుడల్లా గుండె చెరువై పోయింది. హాయిగా పెళ్ళిచేసుకున్న భర్తనే ప్రేమిస్తో వుండే నీకేంతెలుస్తుంది, ఆబాధ!”

“తెలీదూ? రాధా, పైకి ఆడవాళ్ళం అట్లాగే కనపడతాం కాని మాహృదయాలు విప్పిచూడగలిగితే, మాకు నీబాధ అర్థమవుతుందో లేదో తెలుస్తుంది. మొగాడవుగనక నీకు సాగింది యింతవరకన్నా. మేము నోరెత్తి లాభంలేదు. పరిగెత్తే మనుస్సుని తెంపుకుని, లోపల కుక్కుకుని, కలలుకంటో, పడివుంటాము, గతిలేక.... పద్మావతిని దూషించావుకాని, నిన్ను వొదిలేసిందని, అంత దైర్యంకలిగి, అంతమాత్రం తనప్రేమకోసం పోట్లాడిన ఆడదేదీ? ఆమెకూ, ఆమె దైర్యానికి భక్తితో నమస్కారం.”

పద్మావతి నాజీవితేచ్ఛని లాగేసింది. నాకు మిగిలినదేమిలేదు ఆమెకాక నాకు లోకమేలేదు. రెండోసారి ప్రేమించడం నాచాతకాదు. శకుంతలనిచూస్తే నాకావిధంగా మనసుకి తట్టడమేలేదు.”

“మరి చెన్నపట్నంలో.....శకుంతలచెప్పింది.”

అవును. కాని అప్పుడే మరిచిపోయినాను, అదాప్రేమ. చూడు. ప్రేమంటే యెట్లా కాల్చుకతింటోందో, రాత్రింబవళ్ళు! ఒక్కనిమిషం విశ్రాంతినివ్వకండా? యవ్వనం, సౌందర్యం, మోహం, వీటి అనుభవం అయిపోయింది. శకుంతలకి యిచ్చేందుకు యేమీలేదు.”

• “యింక మరిచిపోవడమంటో యేమీలేదా యేమిటి?”

“లేదు.”

“సావిత్రికి కోపంవచ్చింది.”

“నీవుద్దేశ్యం యేమిటి? పద్మావతి నిన్నే తలుచుకొంటో కూచుందనా? శకుంతల నడుగు. అందరిలాగే తనసంసారం తను చూసుకుంటో హాయిగావుందట. మధ్యనీకేవాచ్చిందంతా.....”

నేనామెవంక నిదానించి చూశాను.

“యిప్పుడు మళ్ళీ కడుపులాగుంది.”

నామొహం మాడిపోయింది. కోపం, యీర్ష్య, దుఃఖం, వొచ్చే శాయి. గుండెల్లో పట్టుకున్నట్టయింది. వూపిరాడదు.

“శకుంతల వెయ్యిచావులు చస్తుంది, యింకోజ్జీ తనని తాక నిస్తుందా? పద్మావతిగోలేగాని రత్నమంటి శకుంతల చిక్కకి కనపడదు. యీమొగవాళ్లేప్పుడూ యింతే. మల్లెపువ్వులాగు యేకళంకం లేకుండా, నీకోసం ఆకాశంవేపు తపస్సుచేస్తో కూచున్న శకుంతల రాళ్ళు కడుక్కోడానికి నీళ్ళియ్యడానికి పనికిరాదు నీకు.”

“పద్మావతికి పిల్లలున్నారనే తెలీదునాకు,” అన్నాను యెండిపోతున్న పెదిమలతో.

“మూడేళ్ళుకాలేదు. యిద్దరూ-నువ్వువెళ్ళిన ఆరునెల్లకే ఆడపిల్ల,

తరువాత సంవత్సరానికే కొడుకు. యిదేనా నిన్ను తలుచు కోడం? నేను ఆమెని యేమీ అనడంలేదు. అంతకంటె యెంచేస్తుంది? యింకేం చాత కానప్పుడు. నోరుమూసుకుని యెవరిసంసారాలు వాళ్ళు చూసుకోడం బుద్ధిమంతుల లక్షణం. ఆమెపని బాగానేవుంది. యెటొచ్చీ నీకు! పై పెచ్చు నీమూలంగా యేపాపం యెరగని శకుంతలకి."

"పద్మావతి యిట్లాచేస్తుందని అనుకోలేదు."

"యామను కున్నావు?"

"యేమో!"

"పోనీలే, యిప్పటిసంగతికానీ."

"పాపం, శకుంతలని, శూన్యమైన నాజీవితంలో యెట్లా కలుపు కోను! నానించి ఆమెకి యేంసుఖం కలుగుతుంది?"

"నువ్వు యిట్లావాదిలేస్తే, యేంసుఖం?"

"నేను పద్మావతిని మరిచిపోలేను. మరిచిపోనన్నాళ్ళు, యెవరినీ అవిధంగా కన్నెత్తిచూడలేను."

"నువ్వు పద్మావతిని మరిచిపోయి తీరాలి. శకుంతలతో స్నేహంగా వుండడం మొదలుపెడితే. ఆదేమరచి పోతావు. అంతేగాని, యేంపని లేకండా ఆతోటవేపు చూస్తో. కిటికీదగ్గర కళ్లనీళ్ళుపెట్టుకుంటో చూచుని వున్నన్నాళ్ళు, యింతే. యెన్నాళ్లని అట్లాయేడుస్తావు. చూడు, యెట్లా చిక్కిపోయినావో అన్నం తింటున్నావా అసలు? చచ్చిపోయినతరువాత శవాన్ని కావలించుకుని యేడిస్తే యెంతలాభమో, యిదీ అంతేలాభం. అయినా అసలు పద్మావతిని మరిచిపోయినావనే నాఅభిప్రాయం. నువ్వు ప్రేమిస్తున్నదల్లా ఆమె నీకులేదనే దుఃఖాన్ని, ఆసంగతి మరిచిపో. యెంత చూసినా, యెంతయేడ్చినా, ఆతోట మళ్ళీ పద్మావతిని కల్పించలేదుకదా?"

నాకళ్లలో నీళ్ళుకమ్మాయి. నాపద్మావతి, వెన్నెట్లో నాపక్కన

పడుకున్న చెలి, నాకు గిలిగింతలుపెట్టి నవ్వే నానవ్వుల నిధానము, అమ్మో.....నేను లేచాను.

“చా, యీపాత గాయాలకి మందుగా, శకుంతలని కావిలించు కోన? యెన్నడూ అట్లాంటిపని చెయ్యను.”

“యిప్పుడు నువ్వు చేస్తున్నపని యేమిటి? ఆఅమ్మాయికి దిక్కెవరు? ఆమెతండ్రి పోయినాడు. యీముసలాయిన కాస్తా.....”

“అయితే దిక్కులేదని, నన్ను.....”

“యిదివరకు దయలేక యేడిపించావు ఆ అమ్మాయిని; యిప్పుడు దయయెక్కువై యేడిపిస్తున్నావు. ఆమెకి నువ్వేమీ యియ్యబల్లేదు. శకుంతల యేమీ అడగటంలేదే? తక్కిన భర్తలవలె వుంటేచాలు. తక్కిన భార్యలందరూ ప్రేమకాపాలని యేడుస్తున్నారా యేమిటి? అట్లా యేడిస్తే యేభార్య యేభర్తదగ్గిరా వుండదు. వాళ్ళందరూ సుఖంగాలేరూ? శకుంతలకి అంతే కావలసింది.”

ఆరోజునుంచి, పద్మావతీ, ఆమెపిల్లలూ, నామనోవీధిలో సంచరించడం మొదలు పెట్టారు. కాలేపే పెద్దమంట మండిస్తో, యెందుకో ఆబాధ అర్థంకాదు. పద్మావతిని నేను వాడులుకుని వచ్చినతరువాతకూడా, ఆమె యేడుస్తో, వొంటిరిగా వుండాలనే గావును నావుద్దేశ్యం? ఆమెకి యెందరు పిల్లలువుంటే నాకెందుకు? కాని అన్యాయమూర్తి నాపద్మావతిని లాక్కుకుని నన్ను వెక్కిరించినట్టుంది. నేను వాదలినా పద్మ వాడిదికాకూడదు: ఆడదాని విషయమై మొగవాడికి “యిది నా వాస్తువా హక్కు” అనే మాటలు పోవుగావును? గాని పద్మావతికి పిల్లలు వున్నారనడంతో, ఆమెని చూసి, వొప్పించి, యెక్కడికో తీసుకువెళ్ళవచ్చుననే ఆశ పోయింది. ప్రియుడి కోసమన్నా సరే. హృదయమున్న ఆడది పిల్లల్ని వాదలదని నాకు తెలుసు.

అయిదేశ్యులది. నాకొక కొడుకూ కూతురూ మా నాయనగారు పోయినారు. శకుంతలకి చాలాభక్తి, తెలివీ, ప్రేమా వున్నాయి. నేనంటే పాలిటీక్సు వాదులుకున్నాను. మావూరి చుట్టుపక్కల వున్నవారి అభివృద్ధి కోసం సాటుపడడం మొదలుపెట్టాను. వారి విద్య ఆరోగ్యం, వ్యవసాయం, యివన్నీ వృద్ధి చెయ్యడంకోసం ప్రయత్నించాను. నేనంటే అందరికీ ప్రేమా, గౌరవమున్నూ, ఒక ముద్రాలయంపెట్టి వార్తాపత్రిక ప్రచురణకూడా చేస్తున్నాను. దాంతో శ్రీస్వాతంత్ర్యము, ముఖ్యవిషయం. అసందర్భంగా నాకు గొప్ప సంఘసంస్కర్త అనేపేరు వచ్చింది. విధవావివాహం, రజస్వలానంతర వివాహం వాళ్ల సమూహం నాపేయకూడా కలుపుకున్నారు.

ఒకరోజు నేనూ శకుంతలా కులాసాగా కబుర్లు చెప్పుకుంటూ వుండగా వుత్తరాలు వచ్చాయి. వాటిల్లో ఒక కవరుపైపేరు దస్తూరి చూసేటప్పటికి పూర్వజన్మంలోంచి జారివచ్చిన బంగారు తీగెలాగు కనపడ్డది. విప్పి చదివాను, పద్మావతిరాసిన ఆ పెద్దవుత్తరం.

నిన్నుతలచుకుని, తలుచుకుని, చివరికి యీవుత్తరం రాస్తున్నాను. నువ్వు పిల్లలతో సంసారంతో అనందంగా వున్నావంటే, నాకు సంతోషంగా వుంటుంది. కాని, మళ్ళీ, నాహృదయం కాలేస్తుంది అది తలుచుకుంటే.

నాకూ పిల్లలున్నారని నీకు తెలుసుననుకుంటా. తల్లి నైతే నేనెట్లా వుంటానో ఆలోచించావా? యిద్దరున్నారు. చిన్నవాడికి రెండేళ్ళు. మనిద్దరం మంచివాళ్ల మయినామని, జీవితంలో సిరపడ్డామని, సంఘానికి పుపకారంచేసే వాళ్లమైనామని. యీబిడ్డలే సాక్షులు. యింక భయం లేకండా వుత్తరాలు యెందుకు రాసుకోకూడదు? రాధా, నాధ్యాసంతా నీమీదే. సగంప్రాణం నువ్వే. యాభై మందిపుట్టినాఅంతే. యీజన్మం యింక రాదుకదా మళ్ళీ! యెన్ని వాగ్దత్తాలన్నా వుట్టే! నిన్నుమాత్రం తలుచుకోకుండా వుండను.

నాబతుకురో చాలాభాగం సంసారంకింద పాతేకాను. యింక

యిప్పుడు వూరుకోను. నన్ను చంపి. పాతేశారు. తప్పుకుని పెకి లేచా
నిప్పుడు. గోరిలోంచి తలపైకిపెట్టి "రాధా యేంచేస్తున్నావు?" అంటు
న్నాను. నాచిన్నప్పటి రాధా, యేంచేస్తున్నావు? ఎట్లా వున్నాడు? అంతా
రాయి యేమనుకుంటున్నావు? నీజీవితం యెట్లావుంది?

దొంగతన మేమీలేదూ. నీయిష్టం వాచ్చినట్లు జనానురాయి.
యెవరూ చూడరు. చూసినా భయంలేదు. నాకింక రెండులేదు. రాధా;
నీకు పుత్తరం రాయాలని మొదటినించి అనుకుంటున్నాను నామనసే
నీదగ్గర మాట్లాడగలిగితే, నీకెన్నో వార్తలు వాచ్చివుండేవీ యిదివరకే.
మొదట లొంగిపోయి నోరుమూసుకున్నాను. యింక వూరుకోను. కష్టంగా
వుంది మోహాగ్ని చల్లారి, స్నేహభావం యెక్కువైనా, యింకా యీ అ
భ్యంతరాలు, కైదూ, యెందుకు? మనిద్దరిమధ్యా యెంతచరిత్ర జరిగింది...
యెన్ని అనుభవాలున్నాయి? నీసంగతి ప్రతివ్వనీ అడిగి తెలుసుకున్నాను
ఎవరేంచెప్పినా భద్రంగావిన్నాను. నీ పేరెవరన్నా యెత్తితేచాలు వాళ్ళ
దగ్గర చేరేవాన్ని నీ పత్రిక పత్రిసారి చదువుతున్నాను.....మళ్ళీ
పాలిటిక్సులోకి రాలేదేం యేమిటి? "సోషల్ కాన్ఫరెన్సు"లో నీపేరు
పడుతోంది? వాళ్లందరితో నువ్వెట్లా కలుస్తున్నావు? ఎక్కడా పెళ్ళాలు
దొరక్క బోడిగుళ్ళకి జుట్టుపెంచి పెళ్ళిచేసుకునేవాళ్ళూ పిల్లల్ని మాగేసి,
సమత్వాడించి, యేవరికో డబ్బిచ్చి కట్టిపెట్టేవాళ్ళూ, కులంవదిలి కంపు
కొట్టే నీచులపక్కన కూచుని భోజనంచేసేవాళ్ళూ వీళ్లతో నీకెట్లా స్నేహం
కుదిరింది? వీళ్ళు మనయిద్దరి సంబంధం పాపమంటారు. తెలుసునా?....
... 'పాలిటిక్సు'లోకి వస్తే, నిన్ను యెక్కిడన్నా, దూరాన్నిం
చన్నా చూడడానికి వీలయ్యేది. యెక్కడో వాకచోట, ఒంటరిగా కాక
పోయినా, యెదురు పడుతోనే వుండేవాళం.

రాధా, నాబతుకు దుర్భరింగావుంది. పుట్టినతరువాత యిరువై
అయిదేళ్లు, నాఅంత అదృష్టవంతురాలులేదు; కాళ్ళు భూమిమీదా, తల
మేహాల్లో; నవ్వితే చాలు. ఆకాశం, సముద్రం, మనుషులూ నానాళ్ళవుతార
న్నట్టుండేది. యిప్పుడు యెందుకూ పనికిరాని దాన్నయినాను. యిద్దరు
పిల్లల తల్లిని అంతే! పెద్ద పిల్ల, అమ్మాయి, దాన్నిచూస్తే నాకు ప్రాణం.

దానికికళ్ళూ, జుట్టూ చూస్తేచాలు. సమస్తం జ్ఞాపకం వస్తాయి. పట్టు లాగుండే జుట్టు చేత్తో దువ్వుతో, యెక్కడో ధ్యానించే దానికళ్ళల్లోకి చూస్తోపడేళ్ళు చిన్నదానవుతాను. అట్లానేతృప్తిపడతాను. అర్ధరాత్రి దానిపక్కలో పడుకొని ఆవేశంతో కావిలించుకుంటే, దానికేమీ అర్థం గాక, పెద్దనిట్టూర్పు విడిచి, అటువేపు తిరుగుతుంది. రెండోవాడు అబ్బాయి. వాడుమొద్దు. తండ్రి మళ్ళీ అచ్చు.....యింతే నేను లోకంలో జేసింది, యేంగొప్ప? మాయింట్లో పిల్లి తొమ్మిది యీతలీనింది. నాకంటెనయం.

యిప్పుడు న్యాయమూర్తికి నాకూ యేంసంబంధంలేదు, ఆయిన వంశానికి కావలసినవాడు పుట్టాడు. నాదాధ్యత తీరిపోయింది. పొగలూ, రాత్రీ ఒకరితో వొకరం వొక్కమాటా మాట్లాడుకోము; కనపడం కూడాను. కాని యింటికిమాత్రం భద్రంగా పారాకాస్తున్నారు, అప్పటి నుంచి. నన్ను చూడడానికి మొగవాళ్ళు యెవరూ రావడానికి వీలులేదు. కాని నాకేంచింతలేదు. నువ్వులేకపోయిన తరువాత, కైదీనయితేనేం, స్వేచ్ఛవుంటేనేం? అందుకునే పోట్లాడకండా యేంచేసినా వూరుకున్నాను.

రాధా, నేను రోజులు చాలా విచారంగా గడుపుతున్నాను. యేం చెయ్యడానికి తోచదు. యెందుకు బతకాలో తెలీదు. నువ్వుకూడా యిట్లా బాధపడు తున్నావా? ప్రేమ కాలేసింది. యింక లోకంలో శాంతియెక్కడిది? జీవితం నీకు సంతోషంగా వుందా? ఆయితే ఆసంతోషం దేనివల్ల కలుగుతోంది చెప్పు. నేనుకూడా నేర్చుకుంటా..... జ్ఞాపకముందీ చిన్నప్పుడు ఆతోటలో కూచుని యీ జీవనమంటే యేమిటో చెప్పమని ఒక సారి నిన్ను ప్రశ్నలువేసి యేడిపించాను : మొండిమల్లే. యేం చెప్పలేక మిణుకుతో కూచున్నావు నువ్వు. అప్పుడు జీవితమంటే, నవ్వులూ, చెయ్యా చెయ్యా పట్టుకు తిరగడాలు, ముద్దులూను : నీకు యిప్పుడన్నా తెలుస్తోందా? యీ జీవితమంటే అర్థం యేమిటో?

ఆతోట యెదురుగా యెట్లా బ్రతుకుతున్నావు ? యెట్లానన్నా మనం అక్కడ వుండకూడదూ మళ్ళీ?

వుత్తరం ముగించాను. తలపైకి యెత్తేప్పటికీ, శకుంతల నిదానంగా చూస్తోంది నావొంక. నా కళ నిండా నీళ్ళున్నాయి. యింతసేపూ పద్మా

పతితో చెన్నపట్నంలో వున్నాను గదులూ, యిల్లూ, గుర్తుపట్టలేదు నేను కొంత సేపు.

“యెక్కడినించి?”

“పద్మావతి దగ్గిరించి.”

“మిరిద్దరూ వుత్తరాలు రాసుకోకూడదుగా!”

“అవును, మొదట అదేషరతు.”

“మిమ్మన్ని, జబాబు రాయమందా?”

“పెద్దవాళ్లమైనాము, బిడ్డల్ని కన్నాముగదా, అయిపోయిందేమో, అయిపోయింది, స్నేహంగా యెందుకు వుండకూడదు అంటోంది.”

“ఆమె పెనిమిటికి తెలిస్తే?”

నాకు శకుంతల దగ్గిరించి వుత్తరాలు దాచుకోడం మామూలు లేదు. కాని యీవుత్తరం యెట్లా యివ్వను, చూడమని.? జేబులో పెట్టుకుని వెళ్లి పోయినాను, యేమనుకుందో యేమిటో.?

ఆరోజునించి మళ్ళీ పద్మావతి ప్రవాహంలో పడ్డది నామనసంతా. పెద్దజబాబు రాశాను. ఆమెకి. రెండురోజుల్లో జబాబు వచ్చింది.

యిట్లానే వుత్తర ప్రత్యుత్తరాలు మూడు సంవత్సరాలు నడిచాయి, తరవాత మెల్లిగా వుత్తరాలు రావడం తగ్గింది. మళ్ళీ చూనేశాము. నాసంఘసంస్కరణం, వార్తాపత్రికా పనులలో నేను పూడిపోయినాను.

త్యాగం

ఆనందవత్సరం కాలికట్ లో సంఘసంస్కరణ సభకి సన్నద్యక్షుణ్ణిగా వేసుకున్నారు. సుందరమైన మలబారు చూడడం కూడా కలిసివస్తుందని కొన్నిరోజులు ముందుగా, బయలుదేరాను. మెల్లిగా పల్లెటూరునించి పల్లెటూరికి, స్తీమరుమీదా, పడవమీదా, కాలినడకనూ, ప్రయాణంచేస్తో నిం పాదిగా తిరుగుతున్నాను. అయిదోరోజు మధ్యాహ్నానికి ఒక చిన్నవూరు చేరుకుని, భోజనం చేసేటప్పటికి మూడుగంటలయింది. పక్కన కొబ్బరి తోటలోకి షికారు వెళ్ళాను. దానితరువాత సన్నని సముద్రంపాయివుంది. ఆపాయి అవతల రెండోవాడ్డున యెదురుగుండా అందమైన కొండలు. వాటివెనకాల మళ్ళీ సముద్రపు హోరు. ఆకొండల్లోంచి సన్ననిగాలి వీస్తోంది. కొండవెనక అస్తమిస్తున్న సూర్యుడు, ఆనీళ్ళల్లో తళతళమని మెరుస్తో, చూడ్డానికి వీలేకండా చేశాడు. ఆసాయవాడ్డున చెట్లకింది, కొండలకేసి చూస్తోనుంచునివుంది వొక ఆమె. ఆమెత్తని జుట్టు, కోల చంపలూ, నడుము లావణ్యం, చూసేటప్పటికి నాగుండెలు కొట్టుకున్నాయి ఆవీపు, నున్నని వేళ్ళాడేచేతులు, యింకెవరికున్నాయి? సుందరమైన అస్తలమూ, పద్మావతి రూపమూ, నకలేమో అనుకున్నాను. కాళ్లు వొణికాయి. నడవలేకపోయినాను. ఆమె చప్పునవెనక్కితిరిగి నన్ను చూసింది. ఆకళ్ళే, ఆకొంటెనోరే, ఆపాలుబుజారే, అసన్నతనమే, ఆతెలివిగల ముఖమే! ఆకళ్లనిమాత్రం, చేతుల్నిమాత్రం చూసినాసరే? నాపద్మావతిని గుర్తుపెట్టేవాణ్ణి! ఆమెఅశ్చర్యంగా, సంతోషంగా మెరిసే ఆకళ్ళు విప్పి,

“నువ్వే?” అంది.

“నేనే?”

“అకాశంలోంచి వూడిపడ్డావా?”

“అంత అదృష్టమా? అదేచేతై తే యిదివరకెప్పుడో వూడినీసాదాలదెగ్గిర పడేవాణ్ణి.”

ఆపక్క బంగాళాలోంచి ఒక ఆమె యెవరో పద్మావతి దగ్గరికివచ్చి వినపడకంనూ మాట్లాడింది. పద్మావతి యెదోచెప్పి పంపేసింది.

పద్మావతి ప్రవర్తన సరిగావుండేట్టు చూస్తోవుండమని న్యాయమూర్తి పంపిన ఆమెట, ఆమె.

చెన్నపట్నంలో వుండడం విసుగెత్తి యిండియా దేశమంతాతిరిగి చూస్తోంది పద్మావతి. యిప్పుడు మళయాళం వొచ్చింది. నేనేందుకు వొచ్చిందీ చెప్పాను. యింక అక్కడే కూచుని మాట్లాడుకున్నాము. ఆచల్లగాలిలో నీళ్లవాడ్డున, సాయంత్రపు యెండలో, కొబ్బరిచెట్ల క్రింద కూచున్నాము దగ్గరగా. మళ్ళీ నేనూ, పద్మావతీ.

“యెప్పుడో యిట్లా కలుసుకోడం తప్పేది కాదనుకుంటా.”

“యింకెక్కడా కాకండా, యెంత అందమైనచోట కలుసుకున్నా” చాలా సంతోషంగావుంది నాకు :

రాధా, నువ్వు ఆట్టేమారిపోలేదు. బాగానే వున్నావు కాని కళ్ళల్లో అలసిపోయిన చూపువుంది. చాలా చదువుతావాయేం?”

“అవును.”

“యిక్కడ అలసటఅంతా తీర్చుకో.” “నీతోనే?”

“యేం? రానేవొస్తావి?”

“మన వాగ్దత్తాలూ?”

“మనం కావలసి కలుసుకున్నామా? యిట్లా అప్రయత్నంగా వొకరినొకరు చూసుకుంటే.....”

“నేను అయిదుగంటలకి వెళ్ళాలనుకున్నాను. వెడతాను.”

సరిగా పూర్వంవలెనే కళ్ళకిందికివాల్చి, ఆగి, ఆలోచించింది.

“యిట్లా వెళ్లిపోవడంన్యాయంకాదు. అందులో యిట్లాంటిచోట యిట్లాంటి సాయంత్రం నన్ను వొక్కదాన్నీ వొదలి వెడతావా? యెన్ని సార్లు నిన్నిట్లా కలుసుకోవాలని ఆశపడ్డాను? నిన్ను వెళ్లనీను, వెళ్ళడానికి వీలేదు. రాత్రిపడ్డాక వెళ్ళు. దేవుడిచ్చాడు యీసాయంత్రంమనకి. మాట్లాడుకుందాం రా.”

“నాకుచాలా అలసటగావుంది; మనస్సు, దేహమూ నీతో యిట్లా వుండడం, యెంత హాయిగావుంది? యెంత సంతోషంగావుందో మాట

లలో చెప్పలేను. చెప్పాలనుకుంటే యేడుపు వచ్చేస్తోంది. మళ్ళీ నిన్ను చూడడం, మళ్ళీ వీతో మాట్లాడడం? యెన్నాళ్ళకి, యెన్నాళ్ళకి, పద్మా!”

దగ్గిరిగా కూచుని ఆకళ్ళతో, మళ్ళీ ఆపెదిమంతో, పద్మ పుండ మంటో వుంటే యెట్లా కదలను? నామీద “యిస్త్తూయెన్ను” వున్నవా శైవరూ లేరు.

పుండతలుచుకున్న తరవాత యిటు యేంచేస్తున్నామా అని ఆలోచించలేదు? యేమిచేద్దామా అనే! సముద్రపుపాయలో యెదురుగా వున్న డింగీ యెక్కి, యెక్కడికో వెళ్ళిపోయినాము. వొడ్డున మనుష్యుల దగ్గి ర్నించి దూరమవుతోవుంటే, యేయెక్షిణీ దేశానికో వెళ్ళిపోతున్నట్లుంది. ఒకరిమీద ఒకరం కలకంటున్నట్లుంది. నిద్రలేచి చూసుకునేటప్పటికి యెవరియింటో వారు వుంటాముగావు ననిపించింది.....ఆచెరువూ, పడవా, అన్నీ నిజమేనా, కలా, మాయా, అని సందేహం. అంత అందంగావుంది. యెక్కడో ఒకచిన్నపాయలోకి వెళ్ళాము. ఆకొండలమధ్య యెక్కడికి వెడుతున్నామో మేమాలోచించటంలేదు. పడవే యెక్కడికో తీసికెళ్ళింది. అక్కడ చాలా లోతూ, నీళ్ళు గంభీరంగా నల్లగా వున్నాయి. కొండమీదనించి సన్నని నిర్మలమైన మంచినీళ్ళయేరు, సూర్యకిరాణాల్లో మెరుస్తో, పొంగుతూ, దొర్లుతోంది కిందికి. నీళ్ళు రాళ్లకితగిలి, పైకిలేచి యీకలవలె రంగులు రంగులుగా కనపడ్డాయి. కొండమీదికి దిగాము. పడవతప్ప మాకు లోకంతో సంబంధం పోయింది. పద్మావతి పెద్దరాయి మీద కూచుంది. నేను ఆమెనిచూస్తో, కాళ్లదగ్గర గడ్డిమీదకూచున్నాను.

“యింతనాకు నమ్మకంగాలేదు, యిదంతా.” అంది.

“అన్నిటికంటే నాహృదయానికి దగ్గిరిదానవినువ్వు. మళ్ళీ కొత్త దానివిచూడాను. నువ్వెవరో? నాకు యెదో సిగ్గుగావుంది నిన్నుచూస్తే బిగ్గిరిగా మాట్లాడితే, యింద్రజాలం మాయమవుతుందో కల మెరుకువ వొస్తుందో అని భయంగావుంది. యిది లోకంలో కల్లా అందమైనచోటులోకంలోకల్లా.”

“రాధా, యీజీవనం యెంత తమాషాఅయింది? ఒకదానికి వొకటి కుదరదు. మనబతుకంతా యెందుకూ పనికిరాని పనులతో సరిపోతోంది.

యింతఅందం లోకంలోవుంది; అందమయిన స్త్రీలూ వౌస్తువులూ, భావాలు, యెన్నోవున్నాయి; కాని మన జీవితానికి వాటికీ సంబంధంలేదు. వాటినించి దూరంచేసుకుని జీవితాలని చెడకొట్టుకుంటాము. చూడు, యీ అందం.....నీకు జ్ఞాపకముందీ, ఆతోటలోకూచుని, నిత్య జీవనం సంగతి వాదించుకున్నాము. నువ్వేమో, యీజీవనం తరవాతయేమైనా లెఖితేదన్నావు. నీకుయింకా యిప్పుడూ లెఖితేమా? నీకు బహుశా అట్లాటి సంగతులు ఆలోచించడానికి తీరికవుండదు. కాని నాకు యింకపనేముంది. యీ ఆలోచనలు కాక!.....పగలుముందు తెల్లవారకట్టలేమా? అట్లాంటిదీ యీజన్మం, ముందు జీవనానికి. నేను యింత సౌందర్యం, ఆనందం అనుభవించిన తరవాత, అసలులేకండా నిర్యాణం అయిపోవడం, అసంభవం. యీకాస్త ఆనందమే మనము అనుభవించేది? యీ అటంకాలూ, యీచీదరలతో, యెక్కడో యెప్పుడూ స్వేచ్ఛగా, అందంగా వుంటాము, రాధా! లేకపోతే యీనక్షత్రాలకి, చెట్లకీ. మనహృదయంలో యీప్రేమకీ, అర్థంలేదు.....చూడు, చచ్చిపోయింతరవాత యింత అందంగా వుంటుందేమో! యెంత అందంగా, నిర్మలంగావుందో యిక్కడ! యెంతబావుంది! ఆయెండా ప్రేమతోనిండిన నీకళ్ళూ, నువ్వునాకింత దగ్గిరిగా, యిదంతా నమ్మడానికి వీలేకండావుంది. మనిద్దరం కొంచెంసేపట్లో విడిపోతామంటే, యీనాశసూర్యుడికి పిచ్చెత్తిందనుకునేట్టుంది. నాతో నువ్విట్లా కూచోడమే మామూలుగా, సహజంగా, కనపడుతోంది.

రాధా, మనిద్దరం మనకి తెలీకుండానే చచ్చిపోయి కలుసుకున్నాం గావును యీస్వర్గంలో? నిజమేనేమో! మన ఆత్మలేయివి! యిప్పుడూ నిజంగామనకి జీవనం మొదలు పెట్టింది. మనంమళ్ళీ ఆలోకానికి యెందుకు వెళ్ళాలి? యీరాత్రీ, యింకెప్పుడూ, మనకి ఆకలి వెయ్యకపోతే?.... యింకేమీ అఖర్లేకండా, మనిద్దరం యిక్కడేవుంటే?....."

రాధా, నేను చెట్టిగా మాట్లాడేస్తున్నాను. నిన్ను కలుసుకున్న యీ మహా సంతోషంలో."

కొంచెంసేపు మాట్లాడకండా ఘనీభవించిన ఆనందంతో కూచున్నాము. లోకాన్నంతా వొదలి మేమిద్దరం యిద్దరంకాకండా వొకటయి

నట్లయింది. ఆసృష్టి సౌందర్యమునో, ఒకరం యింకొకరి సౌందర్యంలో
 రీనమైపోయినాము. ఒకరినొకరు తాకనన్నారేమి తాకాలనేబుద్ధిలేదు.
 తాకనక్కర్లేదు. యాభౌతిక శరీరాలకి అతీతమైన ఆనందం అనుభవిం
 చాము అంతసేపూ. మాయద్దరికి శరీరాలు లేనట్టేవుంది. ఆ కాంతి,
 వొంటరితనం. మామనసులకి మాత్రం వేళాయి.

సాయంత్రం అయింది. ఆకొండల్నీ, ఆకాశంలో మబ్బుల్నీ వెలి
 గించి సూర్యుడు అస్తమించాడు. అంతా యెర్రగా అయింది; నీళ్లనీ
 ఆకాశమంతా, కొండలూ. ఆనీ యెరుపు యిదేస్వర్గ మనిపించింది.
 దానితరువాత సన్నగా వెన్నెల వొచ్చి, చిన్నగాలికి కదిలే నీళ్లలో మెల్లిగా
 ఆడుతో నవ్వుతోంది చిన్నపిల్లలాగు. అస్తలం, ఆసౌందర్యం, అనిశ్చ
 బ్దం, మాసాగత్యం పొదలి, రావడం కష్టమయింది చాలా. ఆఖరికి
 బయలుదేరాము.

“యింకా ఒకరోజు వుండరామా, నువ్వు?” అని మధురంగా
 అడిగింది పద్మావతి.

“పద్మా, యిదంతా స్వర్గంలాగుంది! యిప్పటివఱకు కాని”

“అయితే వెడతావా? వొద్దు”

“వెడతాను”

“వుండు” అని యెంతో మృదువుగా, హృదయమూడి పడేట్టు,
 యెంతో అర్థంతో అంది.

“వొద్దు, వొద్దు”

కొంచెంసేపు పూరుకుని,

“నిజమే నువ్వనేది నిజమే! ఒక వేళ నువ్వు వుంటానన్నా నేనే
 వెళ్ళమనేదాన్ననుకుంటా. నిజమే! మళ్ళీ ప్రేమించుకోడం మొదలుపెడ
 తాము. ఒకరిని వొకరం వొదలము. చివరికి యిద్దరికీ యిష్టంవుండదు
 అది. మళ్ళీ మొదలు, నన్నునువ్వు అడగడం, బలవంతం చెయ్యడం,
 నేను బెట్టుచెయ్యడం. కాని చివరికి అమహాశక్తి మనిద్దరినీ బొమ్మల్ని

చేసి ఆడిస్తుంది రాధా, నాకు తెలుసు యిప్పుడు నాకున్న శక్తి. నిన్ను గట్టిగా అడిగనంటే, నువ్వు పుండిపోతావు. యెందుకు అంతవాదపడతావు, రాధా! వాచ్చేలోకంలో యెట్లానూ కలుసుకుంటాము. అప్పుడు యీగోలలు యేమీ వుండవు. యీ ప్రేమ అంతా, యీ యీడ్చే, కాలే ప్రేమ అంతా లావణ్యంగా మారుతుంది. యీ “జలసీ” వుండదు; యీ వ్రణం, మనసు పొక్కుడం, కరుక్కుమనడం, యేమీ వుండదు” అంది. అమె మాట్లాడుతోవుంటే, పూర్వపు నాకిన్నెరకంతం, వినడం యెంతో బావుంది. కాని భావాలు యెంతమారాయి!

రాత్రి తొమ్మిదిన్నరకి నడకమీద పక్కనవున్న వూరికి బయలుదేరాను. పద్మావతి తనుకూడా కొంతదూరం వస్తానంది?

“నీసంరక్షకురాలు యామను కుంటుంది?”

“యామన్నా అనుకోనీ”

యిద్దరం ఆసన్ననివెన్నెట్లో నడిచాము.

“యిట్లా విడిపోవడం, యీజన్మంలో మనకిశిక్ష. నీకింకా చెప్పవలసిన సంగతులు యెన్నో వున్నాయే అని విచారమవుతోంది.”

యీదినం జ్ఞాపకం వుంచుకుని. తలుచుకొంటో, అనేక సంవత్సరాలు బతికాలి గావును!”

“నేనూను!”

వెన్నెట్లో, చెట్లకింద, రోడ్డుమీద, ఆమెతో, వొంటరిగా, నామీద ప్రేమతో పక్కన అమెమొహం మెరుస్తోవుంటే, నావంకచూసే ఆమె కళ్ళు తళతళలాడుతో వుంటే! యెప్పుడూ అట్లా నేనడుస్తోవుంటే? చెట్లలో వెన్నెల మచ్చలు, పద్మావతి నడుస్తోవుంటే, కాలుదగ్గిర్నించి వొళ్లంతా తలవటకు పాకుతున్నాయి. అన్నీమరిచి, సంసారాన్ని, ప్రతిష్ఠని, మరిచి, ఆమెతో అక్కడే యెప్పటికీ, పుండిపోతేదేమా అని ఆశ్చర్యం పేస్తుంది యిప్పుడు. కొంతదూరం నడిచి యిద్దరం, చేతులుకలిపి యెదురుగా నుంచున్నాము. మార్క్తమంతా వొకరినుంచు యింకొకరికి ప్రవహించింది. వొదలక అట్లానే నుంచున్నాము చాలాసేపు. యింతేమి చేస్తామో,

యేమవుతామో అనిఅదైర్యముకలిగి, అతిక్రూరంగా చేతులు వొదిలేసి. యెవరి దోవనవాళ్లం మొహంతిప్పాము. వెనక్కి వెనక్కి తిరిగి చూసుకొంటో నడిచాను, మృత్యువుకు పోయేవాడి కాళ్లతోవలె రోడ్డుమీద మసకలో, చిన్నది అయిపోయిందా కా నా పద్మావతిని వెనక్కి తిరిగిచూస్తూనే వున్నాను. కదులుతున్నట్టేలేదు. నాపద్మ, నాప్రాణం, చేతిరుమాల విసిరింది. అక్కడే కూచుని యేడ్చాను. పాపం యెంత కష్టంగా వుందో? నన్ను తలుచుకొంటో వొక్కతా, ఆచీకట్లో యేడుస్తో వెడుతోంది. నాకు గుండె ఉన్నదా? మళ్ళీ వెనక్కి వెళ్లి, ఆమె హృదయాన్ని బాధ పొయ్యేదాకా, అదుముకుందా మనుకున్నాను. కాని తరవాత ఆపాడు తలపునాకాళ్లని కట్టేసింది. సంతిగి, నాపద్మని కనపడకండా చేసుకున్నాను. యింత కఠినాత్ముడు, నీచుడు, లోకంలో లేడనిపించింది. కాని శకుంతల, పిల్లలు యింక నాకామె లోకంలో కనపడదని నిశ్చయంగా అనిపించింది. నాజీవనంమీద సూర్యుడింక పుదయించడు, నాహృదయాన్ని యింక వెలిగించడు.

నేను కాలికట్ చేరిన అయిదురోజులకి తంతివార్త వచ్చింది.
చెన్నపట్నం వెంటనే రా, చాలా, అపద తటస్థించింది.

పద్మావతి.

వెంటనే బయలు దేరుతున్నాననీ, మునుపున్న హోటల్లోనే వుంటాననీ, పద్మావతికి పుత్తరంరాసి, చెన్నపట్నం వెళ్లాను. వెళ్లిన మర్నాటికి పద్మావతి దగ్గిర్నించి పుత్తరం వచ్చింది.

“ఆరాత్రి నువ్వు వెన్నెట్లో నన్ను విడిచి వెళ్లిపోయి తరవాత కడిలదానికి కళ్లరాక, నీచేతులు పట్టుకున్నచోటే కూచున్నాను. చాలా యేడ్చాను. నువ్వుమళ్ళీ వెనకాలకి వస్తావేమోననిపించింది. రావాలని యేవేవో ప్రార్థనలు చేశాను. యెంతో సేపయింది. చంద్రుడు అస్తమించాడు, చీకటిపడ్డది. తెల్లవారకట్ట చలివేస్తే, యింక రావనుకుని, యింటికి

నెళ్లాను. నేనారాత్రల్లా నీతోవున్నానని, న్యాయమూర్తికి. నాతోవున్న ఆమె పుత్తరంరాసిందిట, న్యాయమూర్తి నన్ను వెనక్కిరమ్మని కారణం చెప్పకండా పుత్తరం రాశాడు. నన్ను వాదిలేస్తాట, కోర్టులో ప్యాజ్యింవేసి నన్ను కటుగుడ్డలతో వెళ్లకొడతాట్ట. నాసంగతి యామైతేనేంలే? నాకేం? నన్నంతకన్నా యేంచెయ్యలేక నన్ను కష్టపెట్టి, నాకుభాదకలిగించాలని చూస్తున్నాడు. నేను నువ్వు నిర్దోషివని చెప్పాను. యెట్లనన్నా నిన్ను వాదిలేసి, నన్ను శిక్షించమని అడిగాను. వాప్పుకోలేదు..." నాన్నేహితుడు. ఒకగొప్ప లాయరు, ఆయన్ని సలహా అడిగాను. యీపుకారు అప్పటికే విన్నాడు ఆయన.

మీరిద్దరూ మొదటినుంచీ స్నేహితులు. యెటువంటి స్నేహమో చూపడానికి అతనిదగ్గర కాయితాలున్నాయి, ఆరాత్రంతా యామైనాలో మీరు రుజువుచెయ్యలేరు. సాక్షులులేరు. ఆరాత్రంతా ఆమె వొక్కర్తా ఆఅడివిలోవుండి పోయిందా? మీరు ఆమెని విడిచి వెళ్లారా? యెందుకు వెడతారు? మీరుచేసినపని కథలో చదవడానికి బావుంటుంది, కాని కోర్టులో నెగ్గదు. తెల్లవారి మీరువెళ్లినవూళ్లో మిమ్మన్ని గుర్తుపట్టగలవారెవ్వరూ లేరంటున్నా నమ్మరు. నెగ్గదు, యేమీ ఆశలేదు. అందులో న్యాయమూర్తి అవతల యెవరిచెవులో ఒకమాట చూచినా అయిపోయింది. మిమ్మన్ని శిక్షిస్తారు, కైదు....."

నాలుగురోజులల్లో శకుంతల చెన్నపట్నం వచ్చింది, చెన్నపట్నంలో వున్న ఆమె బంధువులు వెంటనే యీపుకారు అమెకు పంపారు, అంతమాత్రం సహాయం చెయ్యకపోతే బంధువులెందుకు వుండి? ఆమెని చూడ్డానికి నేను వెళ్ళాను.

"యిదేమిటి మీరెక్కడో కాలికట్టులో వున్నారనుకున్నాను"

"శకుంతలా, చాలా యిబ్బందైన సంగతివొకటిజరిగింది."

"సరే, యెదో మళ్ళీ వద్దావతి సంగతే!"

మలబారులో మేము కలుసుకున్నాము."

"కలుసుకున్నాం?"

“అవును. నేను వెళ్లిన వూళ్లో ఆమెవుండడం తటస్థించింది.”

“ఆరాత్రి అక్కడే పడుకున్నారు. లేదా?”

“లేదు వెళ్లి పోయినాను.”

“అయితే, మాట్లాడారు! ఏం?”

“అవును.”

“నాకురాసిన వుత్తరంలో పద్మావతి సంగతి రాయలేదేం? పోనీ! లెండి, మీయిష్టం! నేనెవరిని అడగడానికి, యిప్పుడీ యిబ్బంది యేమిటి?

“మేమిద్దరం ఆరాత్రి అక్కడేవున్నామనుకుని న్యాయమూర్తి పద్మావతిని వొదిలేస్తానంటున్నాడు. నామీద.....” శకుంతల మొహం ముడుచుకు పోయింది.

“యీప్రకారం బయటికి రాకపోతే, పద్మావతిని కలుసుకున్న సంగతి నాకు తెలిసేదేకాదు. లేదా?”

నేనూరుకున్నాను.

“మళ్ళీ ఆమెవుత్తరాలు రాయడం మొదలుపెట్టినప్పుడే అనుకున్నా” యాడవడం మొదలుపెట్టింది.

“నిజంచెప్పండి. నిజంగాయేచెయ్యలేదుకద! నాభర్తగారు నమ్మకంగా వున్నారా? ముందే యేర్పాటు చేసుకుని కలుసుకోలేదుకద! ఆవూళ్లో? నిజంచెప్పండి.”

మళ్ళీ అంతా చెప్పాను.

“యెట్లానమ్మను? యిద్దరూ సరిగా ఒకరోజే ఆవూళ్లో యెట్లా కలుసుకుంటారు? మీరు ఆదోవన వెడుతున్నారని అమెకి యెట్లా తెలిసింది? నాగుండెలు మండిపోతున్నాయి. ఆమె యెందుకు వుత్తరం రాయాలి మీకసలు? యెట్లానమ్మడం మీమాట? మీమీద నమ్మకంచెడి, యేచెయ్యను?.....యిడ్చుడు మిమ్మన్నేంచేస్తారు? యేమవుతుంది? మన్నేంచేస్తారు? పసిబిడ్డలు వాళ్లగతేమిటి? మిమ్మన్నేమన్నా చేస్తే? యెదోచిన్నప్పుడు అయిపోయిందను కున్నానుగాని, మళ్ళీ యెట్లా నాకొంప మీదికి వొస్తుందనుకోలేదు. యెంత అవమానం యెంత

మోం? పేపర్లలో పడడం, మీయిద్దరి పేర్లుకలిసి! యింక మన మొహం యెవరు చూస్తారు? ప్రతివాళ్లకీ తెలిసిపోతుంది.

మా అన్నయ్యా, వాదినావాళ్ల మొహాలు మళ్ళీ యెట్లా చూడను? యిదివఱకే సిగుగవుండేది.....లోకంలో యెన్నో యిట్లాంటివి జరుగుతున్నాయి. అన్నీకోర్కె కెక్కుతున్నాయా. నాదురద్రుష్టం కాకపోతే? అవుత్తరంరాసింది, దానిమూలాన యిదంతా.....”

“పుత్తరం రాయక పోతే మాత్రం మేం కలుసు కోడం తప్పేదా?”

“మన అమ్మాయికి సంబంధం యెట్లా కుదురుతుంది యిట్లాంటిది కోర్టుకెక్కిం తరవాత?”

“మరి యిప్పుడు చేసేదేముంది? యిట్లా గోలపెట్టి యేంప్రయోజనం?”

“అవును చేసేదేముంది? అంతాచెయ్యడమే? చేశారుగా దాని వొంటి మదం వల్ల, మేమంతా.....”

“చాలు, వూరుకో. ఆమెనేమీ అనకు. ఆమెసంగతి నీకేం తెలుసు?”

“అసలు వూరుకున్నవారికి మీకెందుకు పుత్తరాలురాయాలీ?మర్నాడు నేను హోటల్లో గదిలో కూచుని లెఖలు చూసుకుంటూవుండగా, పద్మావతి వచ్చింది. తలుపు, లోపల గడియవేసి, నాదగ్గిరికివచ్చి కుర్చీలో కూచుంది. మొహం చిక్కినట్టుగా అలిసినట్టువుంది. నిద్రలేనట్టు యేడ్చినట్టు వున్నాయి అదయగల కళ్లు.

“పద్మా? యిక్కడికి యెందుకువచ్చావు?”

పొరిలివొచ్చే పుద్రేకాన్ని ఆపుకోడానికి లాగు, కష్టపడ్డది. కళ్ల మీద చెయ్యేసుకుంది. యేడుస్తుండేమో అనుకున్నాను.

“యెందుకు వచ్చానంటే వచ్చానంటే నిన్ను వొక్కసారి చూద్దామని.....రాధా, నిన్ను నా రాధని, నిన్నొక్కసారి చూద్దామని.....”

దగ్గిరికి వెళ్లి కూర్చున్నాను.

యిట్లా రావడం మంచి పనా? అలసిపోయినట్లున్నావమ్మా!" నేను కనపడక, నాకోసం వెతికినట్లు చెయ్యజాలింది. కావాలింఁచుకుని ఆమె తలని నాబుజం మీదికి తీసుకున్నాను. నాకంతం చుట్టూ చెయ్యేసి, యేడ్చింది.

"నాకు తెలుసు..... నీదగ్గిరికి వాస్తే"

"రాధా, కొంచెం చల్లని నీళ్ళున్నాయా? మొహం, కళ్ళూ, కడుక్కుంటాను. యెందుకు యేడ్చాను, నీకు సంతోషమొచ్చే సంగతి చెప్పడానికి వచ్చి?....."

మంచి నీళ్ళిచ్చాను.

"యీకోర్టులో వ్యవహారం యెట్లనన్నా మాన్పించెయ్యకపోతే యెట్లా? అంతా ఆలోచించి సద్దేశాను: యింకేమీ యిబ్బంది లేకందా?

"యేమిటి! అసలు వ్యాజ్యం యేమీ లేకందానా?"

"అవును."

"యేమిటి?"

"నాయమూర్తి నిన్నేమీ చెయ్యడు."

"యెట్లా?"

"యెట్లాగో ఔట్లా. సమాధానంచేశాను..... నీతో మాట్లాడుతో, నీదగ్గిరిగా యిట్లా కూచోడం యెంత బావుంది, రాధా!

యెంతబావుంది!

లేచి నుంచుంది,

"నువ్వట్లా కూచో. నేను సరిగ్గానే వున్నానులే యిప్పుడు. నేనిక్కడ కూచుని మాట్లాడతాను..... యెంతబాధ పడ్డాను యిన్నాళ్ళు! అబ్బా!"

నావొంకచూసి చిన్నగా నవ్వింది.

యిద్దరం భాధపడ్డాముకదూ? యేంతోకమిది? మననిద్దర్నీ నలగకొట్టేశింది. యింతకీయేంచేశామని! కాని యెన్నిదెబ్బలుతిన్నా మనకి

ఒకర్ని చూడగానే యింకోరికి యీపిచ్చిసంతోషం. ప్రేమించుకున్నాము అది మనం చేసిన మహా ద్రోహం.....ఆకొండలూ, నీళ్ళూ, వెన్నెలూ, జ్ఞాపకమున్నాయా. రాధా? అపడవకి చిల్లీ! వెన్నెట్లో నువ్వు నీళ్ళతోడి పొయ్యడం! అఖరికి విడిపోవడం, నన్నొక్కదాన్నీ వొదిలి చిన్న చిన్న వాడవై వెన్నెట్లో నువ్వు వెళ్ళిపోవడం, ఒకవేళ మళ్ళీ వాస్తావేమోనని నేను అక్కడే కూచోడం, దుర్బరమైన నా నిరాశా; చీకటి తపాత మళ్ళీ యీగోలా, లాయర్లూ, బెదిరింపులూ తిట్లూ... యెంతభయం వేస్తోంది, తలుచుకుంటే! ఆ అనందకరమైన కొండలు భయంకరమైన యీ చోటికి యెంతదూరం! అది యింకోలోకం గావును! ఆస్వర్గం అనుభవించి, మళ్ళీ అసహ్యకరమైన యీ గోలల్లో.....

“యిదంతా తప్పిస్తానన్నావుగా!”

“అవునవును. కాని నిన్ను ముందు ఒక్కసారి చూడాలనిపించింది యేదీ, ఆమోహం, యిట్లా యియ్యి నీదగ్గిరికి వస్తే నాకు వొంటరిగా వున్నట్లే వుండదు, తక్కినవాళ్ళతోమల్లే! యెంతశాంతి యింకేమీ అఖర్లేనట్టుంది. నిన్ను చూస్తోవుంటే చాలు.”

నన్ను తాగేస్తున్నట్టు నావంక చూసింది కొంచెంసేపు.

“యిదంతా కోర్టులో కెక్కితే యేమవుతుందో ఆలోచించావా?”

“నేను వూరుకుంటానా? శాయశక్తులా కోర్టులో పోట్లాడనూ? నాకూ గొప్పలాయరు స్నేహితులున్నారు. కాని చూస్తాను.”

“లాభంలేదు; రాధా!”

“యేమో! కాని.....”

“యేమీ లాభంలేదు. వోడిపోతావు.....అప్పుడేం చేస్తావు?”

“ఆసంగతి యిప్పుడెందుకు”

“యేమీముందు ఆలోచించవు. పాపం యెట్లా బతుకుతావో యీలోకంలో! యెప్పుడో వొకప్పుడు యిట్లా కలుసుకోడానికన్నా వీలు లేకండా నేను వెళ్లిపోతే, నీవిషయమై జాగ్రత్త యెవరుతీసుకుంటారు? యేమవుతావు, రాధా! నువ్వు?..... యెందుకంటే..... నేను యిక్కణ్ణించి వెళ్లిపోతున్నాను. ఒకచోటికి.....నిన్ను చూస్తే, అప్పు

డప్పుడు నీతల్లినైతే యెట్లావుండేదో, అట్లా అనిపిస్తుంది, అందులో యిప్పుడు మరీ అట్లావుంది.”

కొంచెంసేపు నాకేసి నివానంగా చూస్తోకూచుంది. నాకంతంలో కన్నీళ్లునిండాయి. మాటరాలేదు.

నాసంగతి ఆలోచించావా? కోర్టులో వాళ్లు నన్ను వేళే ప్రశ్నలు, పాళ్లుబయట పెట్టే నీపుత్త రాలు అన్నీవున్నవీ, లేనివి, పత్రికల్లోపడడం, నన్నందరూ వొదిలెయ్యడం, తెలిసినవాళ్లందరూ మొహాలుతిప్పడం, వుండడానికి యిల్లులేక, మాట్లాడడానికి మనిషి లేక

“పవ్వా! నేను బతికివుండగానా?”

నువ్వేంచేస్తావు? నీకు శకుంతలవుండాలా? నాసంగలేమీ ఆలోచించ లేవు. యెదీ, నీమొహంచూడనీ; నిజంచెప్పు నాకుసహాయంచెయ్యగలవా? చెప్పు.”

“పుత్తరంమీకెందుకు రాయాలి అసలు అది?” అని నన్ను జాడించే శకుంతలనీ, అమె వెనుక నుంచున్న యిద్దరు పిల్లన్నీ, జ్ఞాపకం తెచ్చు కున్నాను. కాని పైకిమాత్రం.

“యెట్లాగో వాకలాగు....” అన్నాను.

“నామూలం గా, నీడబ్బా, ఆస్తి, నీపిల్లలకు రావలసిన ఆస్థితంతా కోర్టుకి కర్చు పెట్టిస్తారు. నువ్వు కష్టపడి సంపాదించుకున్న పేరు మళ్ళీ చెడకొడతారు. నీపత్రిక, నీపేరు, నీపిల్లలు—పాపం ఆఖరికినిన్నూ వదలరు.”

యివన్నీ చెప్పి భయపెట్టి, నన్నెందుకు యిట్లాభాధపెడతావు యివన్నీ కదిలించి నామనసులో నాఅంతట నేనుతలుచుకుని ప్రతిరాత్రీ పడుతున్నభాధ చాలదూ? ఆప్తవర్షిద్రం అవుమానం అందరి నమ్మకం చెడడం నాపని పాడవడం. నాపిల్లలు పెద్దవాళ్లై నేనెటువంటి వాణ్ణో విని, నాపేరు అసహ్యించుకోడం, నామూలాన వాళ్ళకి ఆ జన్మాంతమూ, అవుమానం, యేమెరగని, వాళ్లకి! నువ్వో, నీసంగతేమిటి? నీపట్టుదల, నీదైర్యం, అన్నీపోయి, వొంటరిదానివై, దిగులుపడి నీపిల్లల్ని వొదలి వాళ్లగతి! తల్లిలేక, ఆతండ్రితో..... తల్లి యిట్లాంటిదనివిని,

నీపేరుచెప్పితే నీపిల్లలే పుమ్మివేసి....చాలు చాలు, యిదిమననితరిమి, పట్టుకుని, యేడిపించి, వదలక మనజీవనమంతా; మనతరచాత మనపిల్లల్ని పట్టి.....అయ్యోపాపం. నాపద్మా నువ్వు నీపిల్లల్నియెట్లా వాదిలి పోతావు? వాళ్ళకి నీ సంగతి యేమని నేర్చుతారు?..... నీసొంతపిల్లలు, కడుపున బుట్టిన పిల్లల్ని.....”

మొహం చేతుల్లో మూసుకున్నాను. చెప్పలేని భావతో. పద్మావతి మొహం తెల్లగా అయింది. పెదిమలు బిగించింది. నామీద యెంతో దయకనపడ్డది. ఆమె నిర్మల నేత్రాల్లో! మెల్లిగా మాట్లాడింది, హృదయం లోంచి” వాద్దు నాకోసం నువ్వుశమంతలని యేడిపించవద్దు, బీదతనంలో వెలిలో నయినాసరే. షళ్ళీ కలుసుకుంటే వాకళ్లని వాకళ్లం వదలలేము! ప్రేమబలం తెలుస్తోంది. శకుంతల బాధపడుతుంది. నిన్నుచాధపెడుతుంది, మధ్యనువ్వు నలుగుతావు, యింట్ని ఆలోచించాను. అందుకనే యీగోలలన్నీ యేమీరాకండ. కోర్టువ్యవహారమే లేకండా చేస్తున్నాను. యీసంగతి నీతోచెప్పి నీకా విచారం పోగొట్టాలనే వాచ్ఛాను. అవును, నేను మాత్రం కొంచెం, కష్టపడాలి, అందుకోసం. కష్టంకాదనుకో.....ఒక మోస్తరగా....కాని వీలవుతుంది. సందేహం లేదు. నేనుభరించ లేనిదను కోకు.....ఫరవాలేదు.....”

కిందిపెదిమ కొరుక్కొని వూరికే నావాంకచూస్తో కూచుంది, ఆలోచిస్తో.

“పద్మా, యెప్పుడో చిన్నప్పుడు నేనడిగినప్పుడే నాదగ్గిరికి వాచ్చే సిఫంటే!”

నామాట విన్నట్టే లేదు. యెక్కడో ఆలోచిస్తుంది. మళ్ళీ అంది.....

నీపిల్లలమీద నీకు యెంతో ప్రేమ అనుకుంటా. నీపిల్లలు వాళ్ళు. అందరికంటే ముఖ్యంవాళ్ళు. వాళ్ళు నీవాళ్ళు, నువ్వు నీస్వంతం

“యేమిటిది? యెందుకు నన్నిట్లా యేడిపిస్తున్నావు? వాళ్ళమీదా వుందిప్రేమ, అంతకంటే యెంతో యెక్కువగా, నీమీదా వుంది.”

“లేదు, లేదు, వాళ్ళమీద వున్నట్టు వుండదు. యిదివేరు.”

“అబద్ధం. నువ్వేనా.....”

పద్మావతి మొహం యెదో గంభీరంగా కనపడ్డది. నేనెప్పుడూ అట్లా చూడలేదు ఆ మొహాన్ని!

“లేదులే యెదో నీమనసులో ప్రేమ అంతే నామీద. కాని స్త్రీ అత్తలో.....పోసీలే.....నాకు తెలుసు, రాధా. చూడుమరి యెట్లా యేడుస్తున్నావో, నీకిళ్ళ వెంబడి కారేది నెత్తురు కన్నీరు కాదు,..... పరవాలేదులే. నిజమే చెపుతున్నా. నీకు తెలీలేదు. స్వహృదయంతో అంతయెక్కువగా ప్రేమించేది వాళ్ళనీ. నాకాసంగతి తెలిస్తే మాత్రమేం? నీకు నామీద ప్రేమ లేదనుకుంటానా? వాళ్ళమీద యెక్కువ ప్రేమ ఆనినాకు యీర్ష్యా? నాబతుకంతా పాడుచేసుకున్నాను. యిప్పుడు తెలుస్తోంది, అఖిరికి యేంచెయ్యటానికి వీలులేనప్పుడు. అంతా మించిపోయినప్పుడు. మనసొంతించి; మనవిఅనుకున్నవే, నిజంగామనం యెక్కువగా ప్రేమించేది, మనప్రాణాన్నిచ్చి కొనుక్కంటామే, వాటిని మాత్రమే!.....నేనెంత కఠినరాన్ని అయినా, నేనెంత నాసౌఖ్యమే చూసుకున్నా ‘రాధా’ నాచిన్న రాధా, మొదటినుంచీ, నిన్ను నిష్కపటంగా, నాఆత్మ అంతటితోనూ ప్రేమించాను. మొదటినించి, చిన్నప్పుడు మనం ఆడుకున్నప్పటినించి, యెప్పుడూ, యెప్పుడూ! కాని నేనుమాత్రం నీదాన్ని కాదలుచుకోలేదు, నాదాన్నే అయి వుందామనుకున్నా. నీదాన్నే ఆయితే యిద్దరి ఆనందం ప్రేమ పోతాయి అనుకున్నాను.... యిప్పుడు విచారించి లాభమేముంది?.... యిద్దరిమిటి యిట్లా మాట్లాడుతున్నాను.... కాని చూడు, యిప్పుడు రాజీచేసుకోవాచ్చు. ఫలవాస్తవం. నాకు చాతనవును. నిన్నూ నీపిల్లల్ని కాపాడుతాను. యేం భయంచేదు”

“యెట్లా”

“యెట్లానయితేనీం, పోనిద్దూ. యిప్పుడు అడక్క యెట్లానో తెలుస్తుంది, రొర్రోనే. కాని యింక నీకు వుత్తరాలు రాయడానికి వీలేదు. యెప్పుడూ. యెన్నటికీ. ఒక్కసారి కూడా, అందుకునే నిన్ను చూడాలని వాచ్చాను. నీదగ్గిరించి శలవుతీసుక పోదామని, నాజీవనంలో

చేతులారా, పోగొట్టుకున్న ప్రేమనంతా చూసిపోదామని. . . .”

పెదిమెలు కొరుక్కుని నాకళ్లలోకి చూస్తోంది. నన్నంతా వొక్కసారి చూడాలనేట్లు చూసింది. ఆమె ముద్దుచెంపల మీద నించి కిందికి జారుతోంది, కిన్నీరు.

“వెళ్లి పోవడ మేమిటి? యెక్కడికి?”

“యిప్పుడు అడక్కు, న్యాయమూర్తితో రాజీపడాలంటే, కొన్ని షరతులకి వొప్పుకోవాలి. అవేమీ అసహ్యమైనవికావు. నాకోసం విచార పడకు. నేను నిన్నెన్నటికీ యింక కలుసుకోసని అతనికి నమ్మకం పుట్టించాలి. అప్పుడు నిన్ను వొదులుతాడు. అందుకని ‘రాధా’ యీజీవిరంహో నువ్వు నేనూ వొక్కసారి కూడా మాట్లాడుకోము.”

“ఎద్రా, యేమిటిది? అతనేం కావాలంటున్నాడు.”

“అడుగకు. అట్టేమిసాధిలేదు. నేను అక్కడికి వెళ్లి పోవాలి. ప్రయాణమై, నిన్నొక్కసారి, ఆఖరుసారి, చూసిపోదామని వచ్చాను. యిదే ఆఖరుసారి కలుసుకోడం, మాట్లాడుకోడం. రాధా, చెప్పు ముందేం చెయ్యిపోచున్నావు? అంతాచెప్పు. ముందే అర్థంకావాలి, నువ్వేం చేస్తుంటావో.నేను న్యాయమూర్తికి వాగ్దానం చెయ్యాలి; అతి భయంకరమైన వాగ్దానం, నిన్ను వదిలేస్తానని. నీసంగతి ఆరొచించనన్నా, ఆలోచించనని, పత్రికల్లోనన్నా నీసంగతి చదవనని. యింకజిత్తుచి చెయ్యి దానికి చీయలేదు. కనకనే ఆఖరుసారి నామనసంతా నీతో, నాకళ్ళని నీరూ పంతో, నింపేసుకుంటున్నా. యెన్నో యేళ్లదాకా సరిపోవాలి, యిప్పుడు నిన్ను చూడడం.”

“యెక్కడికన్నా వొంటరిగా వెళ్లి పోవాలా?”

“అవును. యెక్కడికి వెళుతున్నానో, నీతోచెప్పకూడదు. చెపితే నువ్వు వొప్పుకోవు. న్యాయమూర్తి ఘోరుకోడు అప్పుడు. . . .యెన్నో యేళ్ళు నీకోసం యెదురుచూస్తు పుంటా.”

“యెక్కడ పుంటావు?”

“యెక్కడో వొంటరిచోట, చాలా అందమైనచోట, కాని నువ్వు పుండవు. అంతే. యింక అడక్కు.”

కొంచెంసేపు కూచుని. శ్రేచింది.

“రాధా, శలవు. వెళ్లాలి. నన్ను జ్ఞాపకముంచుకో. పోనీ, నిన్ను చూశాను చాలు. నీపద్మ. . . యెప్పుడూ నిన్ను. . . ప్రేమిస్తా. . . .” మాటలు తడవద్దాయి. కళ్ళమూసిండి తూలింది. చేతులతో వెతికింది.

“రాధా, రాధా, యెక్కడ?”

కావించుకొని పట్టుకున్నాను. బల్లమీద కూచున్నాము. నన్ను గట్టిగా కావలించుకుంది. మెల్లిగా చేతులు వొడులై నాయి. కష్టపడి కళ్ళు విప్పింది.

అఖరుసారి చూడనీ, యేదీ. . . మొహం. . . నీకోసం. . . కోప్పడకేం. మరిచిపోకు. . . మళ్ళీ కలుసుకుంటాం. . . నిజం రాధా. యాడవకు. . . . తీమించు. . . రా. . . . ధా. . . . నా. . . . చిన్ని చిన్ని. . . . పిచ్చి. . . . రా. . . . ధా!”

అంతే. అట్లా యెంతసేపు వున్నానో, నామనసు ఆగింది. కాలమాగి పోయింది. పద్మావతి చేతులు నామీదే వున్నాయి, ఆమెతల నాబు జంమీద వేలాడుతోంది, ఆమెత్తని జుట్టు నామొహంమీద పడివుంది. తలుపు విరిగేట్టు తటాలున తన్ని, న్యాయమూర్తి, యింకెవరో యిద్దరు మనుష్యులూ వచ్చారు.

“కింద ఆమె మోటారుంది. యిక్కడే వుంటుంది.” అంటున్నాడు న్యాయమూర్తి.

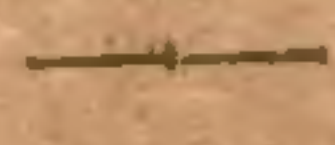
“యిదిగో. లే, రా”

పద్మావతిని భద్రంగా పడుకోపెట్టి లేచాను.

“అడుగో, తీసుకు వెళ్ళండి.” న్యాయమూర్తి మొహం తెల్లపడ్డది. పద్మావతిని చూస్తూనుంచున్నాడు. అంత విరోధంలోనూ, అతన్ని చూస్తే, నాకు జాలి వేసింది. నావొంక తిరిగాడు. కళ్ళలో నీళ్ళున్నాయి.

“మనిద్దరం. కలిసి చంపాము. యిద్దరం. ముక్కలకింద చీల్చుకున్నాము.” అన్నాడు. పోయినసారి నేనూ పద్మావతి కలుసుకున్నప్పుడు. ఆరాత్రి ఒకచోట వుండలేదన్నాను.

“యిప్పుడెందుకు? యింకెందుకు? యేమయితేనేం? యింకేమయినేం” అన్నాడు. చాల విచారంతో! పాపం!

మనసు ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA119B108
పుస్తకం పేరు	దైవమిచ్చిన భార్య
తారీఖు	28/10/24
ముందు అట్ట	NO
వెనుక అట్ట	NO
మొత్తం పేజీలు	115
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
భాగ పేజీలు	NO
లేని పేజీలు	41-42
తయారు చేసినది	APSA
పేజీలు విడదీసినది	APSA
స్కాన్ చేసినది	Mounika
పరీక్ష చేసినది	DAVEED
పేజీలు పరిచూసినది	
బైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పరిస్థితి	good